

خلاصہ دستور تونو

روابط، امتیازات، مقاصد، تقسیم

اونور گنڈ معلومات ل سور تونو

سورة الفاتحة - سورة ق

Ketabton.com

مدرس: مولانا خلیل الرحمان صاحب مدظلہ

طالب: محمد ایوب

سورة فاتحه

(۱) کجی سورۃ دے پیر ترتیب قرآن کے پیدال نمبر اوپینزل کے ۵ نمبر ہیں سورۃ مدثر ندے: علق- قلم- مزل- مدثر- فاتحہ، رکی، اودنی سارۃ تو تخصیص رکھ لے شی چہ بعضے الفاظ لکھ صلوات، جہاد، باز کولہ پیر کی سورۃ نو کے لغوی معنی سرہ رازی اودنی سورۃ نو کے پیر اصطلاحی معنی سرہ رازی میں داچنی سورۃ نو کے خطاب زیات تر مشیر کا نو اوامیان تہ وی اودنی سورۃ نو کے خطاب ہمیشہ اہل کتاب او عالمنا نو تہ وی کی سورۃ نو ہف دی چہ ہجرت نہ تھکے نازل شوے دی اگر چہ یہ طائف یاہل مقام کے والے تہ وی اودنی ہف دی چہ ہجرت نہ بعد نازل دی اگر چہ نمبر یہ موقع یا فتح مکہ نہ پس ولے تہ وی۔ 86+28=124

(۲) نومونہ سورۃ فاتحہ: دفتاحے گنوں نومونہ دی قانون دادے چہ کثرۃ الہامیۃ تہذیب علی کثرۃ الصفاء لکہ یوسرے چہ قاری ہم دے عالم ہم، حافظ او مفتی ہم دے دا گنوں القابات دے سڑی پیر گنوں وصفاتو دلالت کوی دغہ شان دفتاحے ہم گنوں نومونہ دی اودا نومونہ چا دزان نہندی جو کڑے۔ بلکہ دا ٹول نقل دی و بی ﷺ نہ:

- (۱) فاتحہ: افتتاح ندے پراستونکے: دے سورۃ سرہ افتتاح دقرآن اشوہ... (۲) اساس القرآن: بنیاد قرآن یا خلاصہ قرآن: دتمام آسانی کتابونو اودقرآن خلاصہ ہم دے سورۃ کے دہ
- (۳) سورۃ صلوات: حدیث دے: لاصلواتہ لمن لم یقرأہ بفاتحہ الکتب یہ جمع کے امام اوپینزلہ موز کے موز گز اربہ خانہ وائی ورنہ موز نہ کیگی نور سورۃ نو د مخلوق پہ خود اود سورۃ دخالق پہ خود دے
- (۴) سورۃ حم: پشروع دے سورۃ کے حمدوندی
- (۵) سورۃ الشافیہ: داسورۃ روحانی بیارود پارہ ہفادہ کہ چرے معنی مطلب سرہ پورا یاد کڑے شی اوئل پرے او کڑے شی
- (۶) کافیہ: چاچہ سورۃ زدہ کڑو معنی او مطلب سرہ اوئل نے پرے او کڑو نو د جنہم نہ خلاصی پارہ بی کافی شی دہ لہ (۷) وافیہ: مکمل مضمون لحاظ سرہ: درجہ پیر درجہ کیے ٹول بیانات دی
- (۸) رقیہ دم والا سورۃ: لکہ شگہ چہ ابوسعید الخدریؓ چلو ملگر وسرہ جہاد تہ تلے دوپہ لارہ کے دو تو م شتر چہ مار یا لرم خوڑ لے دو... اکڈے ترے وانستے... بعضے خلق دے نہ پیر دم پیے اختلاو استدلال کوی مگر دا غلط دی ہفہ خوال غیبت وو ستاد اشوی۔

(۹) کتر: خزانہ علومو: شیخ القرآن صاحب پیر مایل چہ کہ چرے ماتہ اللہ شگ ۶ کالہ عمر اکڑی اوڑہ مسلل ہم دافاتحہ بیانوم نوز ماعمر پختہ شی مگردے دفتاحے علوم پیر ختم نشی

(۱۰) تعلیم المسلمہ: رسوال کولو جل یا علم: ژوہیے تعریفونہ داللہ، بیاحیلہ عاجزی، بیاسوال کول بل داچہ شہ غوثی پکار دی ہدایت اوپدے ثابت قدیمی او شگہ بہ نواڑے احادیثو کے رازی چہ بہتر بیہ دعا دیونس وہ (لا الہ الا انت سبحانک...) زکہ چہ دعدارے شرائط وادھف دے داڑہ دے دغا کے دو (۱) چہ چا نہ نواڑے ہفہ بہ تھل نہ پاک گنوںے (۲) چہ شہ نواڑے نودغے شہ ہفہ مالک گنوںے (۳) خیل زان بہ عاجزہ گنوںے۔

(۱۱) ام القرآن: ام اصل یا مورت وائی شگہ چہ مور اصل دچی وی دغے سورۃ فاتحہ اصل د ٹول قرآن دہ

(۱۲) ام الکتاب: د ٹولو آسانی کتابو اصل یا خلاصہ ہم دے فاتحہ کے دہ

(۱۳) سبع مثانی: اودہ اثینو چہ بار بار ویلے کیگی مانزہ کے کس

(۳) وجہ و تقدیم: ہے خوز مونگ علماء دے لس وجوہات خالی مگر ہفہ زیات تر علمی دی دلست صرف دوہ وجوہات وایو:

- (۱) ٹول قرآن پیر دو قسمہ اثینو مشتمل دے یو علمی بل علمی علم او عقیدے سرہ تعلق لری لکہ توحید او رسالت یا ایمان بالا خرہ وغیرہ او عملی صرف عمل سرہ تعلق لری لکہ قیام الصلوات یا حج وغیرہ نو پیر دے فاتحہ کے دا داڑہ قسمہ موجود دی ژومی دے اثینو علمی دی چہ عقیدے سرہ تعلق دے او بل ثلور مہبت ایاک نعبہ... تعلق عمل سرہ دے
- (۲) پیر اعتبار دہم قرآن ۴ حصے دے (۱) التالیق لکل... (۲) الربی... (۳) المبارک فی... (۴) ایمان... نو فاتحہ الحمد للہ کے خالق تہ اشارہ دہ رب العالمین کے دو پیے ہے خلاصہ پیر امن کے در پیے ہے المبارک: خلاصہ اوپہ مالک یوم الدین کے داخرے ہے خلاصہ نو فاتحہ خلاصہ دقرآن دہ او قانون دادے چہ خلاصہ مقدم دی یہ تفصیل او تفسیر حضرت مولانا شبیر احمد عثمانی دفتاحے و تقدیم وجہ دا خانی چہ قرآن کے ۶ خبرے دی، توحید+ رسالت+ احکامات+ قیامت+ حال دنونکو+ حال دنونکو نو فاتحہ کے دا شگ واڑہ شہ پوہہ عالمان چہ خطاب کوی نو ژوہیے خلاصہ شگے کڑی او پیر پیرے مفصل بیان او کڑی ک

(۴) مقصد سورۃ یادوہ یا نحویر یا زبدہ (سج) دسورۃ چہ ٹول سورۃ دھفہ نہ تاویگی ہفہ دے (۱) ایاک نعبہ دایاک نستعین (۲) مقاصد اربعہ عالیہ۔ قرآن پاک 8 مسئلے بیانوی چہ 4 کچے مہمات او 4 کچے مہمات دی مہماتو تہ مقاصد اربعہ عالیہ ہم وائی چہ ہفہ دای (۱) اثبات دتوحید (۲) رسالت... مہمات دای... نو فاتحہ دغہ ژومی ثلور بیانوی دا ثلور مقاصد دفتاحے دھیرات اولفظ نہ داسے ثابت دی چہ الحمد للہ نہ تہ ایاک نستعین پورے توحید خو پیراگ دے مگر اھد نا الصراط... ضالمین پورے شگہ ثابت دے داسے چہ مونگ داسوال دھفہ ذات نہ داسے کو چہ دے کار نہ صرف اللہ دے اثبات درسالت ترے داسے ثابت دے چہ علمی او عملی مسئلے مونگ تہ چاہیان کڑے یا داڑے دا رسول۔ شہ کے درتہ بیان کڑے قرآن کے۔ دے نہ صداقت الکتاب مسئلہ واضح شوہ دغے صداقت الکتاب ہم داخلف چہ اصفا داللہ یا صفا د بندہ چہ ایاک نعبہ وغیرہ کے دی مونگ تہ رسول شگہ رارسول دہ دے پیر قرآن کے بیان کڑے دہ اللہ رحمن اور جم دے او قرآن ہم د اللہ رحم دے پونس ۵۸ قبل بفضل اللہ ورحمہ... ہم دغے مسئلہ ایمان بالا خرہ ہم داخلف چہ احمد وند اللہ شہ پارہ وائے اودا عبادت داللہ شہ پارہ کو دے دپارہ چہ قیامت کے پکارا شی بل داللہ رب یعنی تربیت دبدن اور روح کونکے دے نو دروح تربیت پیر قرآن سرہ کوی دے دپارہ چہ دازوچ سے قیامت کے بیخ شی دغذابہ۔ پیر مالک یوم الدین سرہ اثبات قیامت براہ راست نو مختصر داچہ دفتاحے ہر ایت یا ہر لفظ نہ دا ثلور مقصدی خبرے واضح دی۔

08889000000

اعتراض (۵) ایت ۰۶: پیش باندے چنن پورہ خمرہ کوے اوصابلہ۔ جواب (۱) ایت ۱۰۶: نابت بخیر منہ (۲) زہہ واللہ دکم تابع یم

اعتراض (۶) ایت ۱۱۶: استخاذ الولد باندے چہ نہ موبگ دنا بنانو نہ منع کوے۔ نو ۵ جوابو نہ کوئی (۱) سبحانہ (۲) بل لمانی السلوت والارض (۳) کل لقا تونون (۴) بدلیع السلوت والارض (۵) واذا قضی امرنا نقول لہ کن قیون

اعتراض (۷) ایت ۱۱۸: کہترشتونے پیغمبرے نو ستا پیرسالت واللہ مسرہ خبرے اوکڑی: جوابو نہ کوئی۔ (۱) ایت ۱۱۸: کذا لک قال الذین من قبلہم (۲) قد بین الایات لقوم یوتون ددے دو جوابو نہ علاوہ علماء ددے جواب ہم کوئی چہ یوجازی بادشاہ دکم نفاظ کو لو د پارہ دھر چادرہ ازے نہ نہ زنی۔ نو حقیق بادشاہ شنگہ دا سے اوکڑی۔

دوا ووم اواتم اعتراض درمیان درے خبرے دی۔ (۱) ایت ۱۲۵: بیت اللہ تو حیدر مرکز و فواے بنی اسرائیل و تاسو مکیتہ شرک و لے شروع کڑو۔ (۲) ایت ۱۲۹-۱۳۰: موجودہ پیغمبر محمد ستا سو دیکھ ابراہیم دعا و نو لے و پیغمبر نہ منے (۳) ۱۳۳-۱۳۴: توحید و تلو انبیاء کرام سبقت و تبلیغ و فو تاسو لے تو حیدر انکار کوے۔

اعتراض (۸) ایت ۱۳۲: پتچویل دقبیلے چہتہ پچیل دین کے پخیلہ پہنک اتر دد کے لے ککھ یو خواج ککھ بل خواج۔ جواب ایت ۱۳۲: اللہ المشرق و المغرب (یعنی زہہ واللہ دکم تابع یم۔۔) اعتراض (۹): دصفا اور داپہ طواف۔ چہ پخیلہ خود صفا اور داطواف کوے حالانکہ دودہ بتان (ناکیلہ او اسلاف) دو۔ اوموبگ دبتا نو دعبادت نہ منع کوے۔ جواب: ایت ۱۵۸: ان الصفا والمرود سن شعرا اللہ

بیانور و اتینو کے زواج، انذار، دلا تو بے درے شرائط پایت ۱۶۰ کے، دلانیلو پتوحید، رد شرک او بیان دحرمانو کو لے شی انما حرم علیکم المیتہ۔۔

(چکھ تفسیر ددے رویے حصے ششم شی نوصلہ باقی خلاصہ بہ بیانو)

دریمہ حصہ ایت ۱۷۷-۲۵۳: پدے کے جہاد فی سبیل اللہ ذکر کو لے شی: اول دجہاد پارہ درے منازل دی:

منزل (۱) سورۃ البقرہ کے دے: ددے پہ ہقلہ درے اپنے خبرے کوئی: (۱) تربیت دجہاد (۲) اصلاح ذنبیل ملک (۳) اصلاح ذنبیل کور

منزل (۲) سورۃ انفال کے: چہ میدان جنگ کے ۶ قاعدے ذکر کوئی

منزل (۳) سورۃ مجادلہ کے: یعنی دفتے نہ بعد قانون و آداب (تفصیل پارہ اوگورہ شروع ددریے حصے پقران کے)

نویت ۱۷۷ کے اے دجہاد لصفات ذکر کوئی ۵ عقیدے سرہ او ۵ عمل سرہ متعلق دی۔ بیا اصول اربو لسیات المدین (دملک اصلاح دپارہ ثلور اصول) ذکر کوئی۔ لکھ

(۱) ایت ۱۷۸: قصاص من الظالم (کتب علیکم القصاص) (۲) ایت ۱۸۰: تقسیم المال بل القانون شرعی (کتب علیکم اذا حضرا۔۔)

(۳) ایت ۱۸۳: فرضیت الصوم (کتب علیکم الصیام) (۴) ایت ۱۸۸: نبی عن الارثشی (لا تاکلوا اموالکم۔۔)

بیابیان روج پہ شنگہ ج کے مال او بند در داڑھ لگی دغدرنگ جہاد کے ہمدراڑھ لگی۔ ایت ۱۸۹: بیا ایت ۱۷۷-۱۷۹ پورے ۱۸۰ تو انین دکور سولوبیا لگی۔ ہغہ دادی:

(۱) ایت ۲۱۵: دکور مشرہ ہغہ دی چہ مال لگوی (۲) ایت ۲۱۶: مشرہ ذنبیل کور مدافعت کوئی (۳) ایت ۲۱۷: قتال فی شہر الحرام (۴) ایت ۲۱۹: نبی عن الخمر و البیسر

(۵) ایت ۲۲۰: اصلاح اللہی (۶) ایت ۲۲۱: نبی عن الکاح المشرکین (۷) ایت ۲۲۲: نبی عن الجماع فی حالت الجحیش (۸) ایت ۲۲۳: مقصد جماع

(۹) ایت ۲۲۴: قسم خوئل واللہ پانوم (۱۰) ایت ۲۲۶: مسلد ایلا (۱۱) ایت ۲۲۹: دطلاق انشام (۱۲) ایت ۲۳۳: مسلد رضاعت (۱۳) ایت ۲۳۴: کنڈے خزے عدت

(۱۴) ایت ۲۳۵: حکم الخطیہ (لا جناح علیکم۔۔) (۱۵) ایت ۲۳۶: طلاق و غیر مدخول (۱۶) ایت ۲۳۸: مسلد صلوة (۱۷) ایت ۲۴۰: وصیت للارواح

(۱۸) ایت ۲۴۱: مسلد دفاند و رکولو طلاق شوے شوے تہ

ددے نہ بعد مسلد جہاد پرے تفریح لگی پہ بیان دجالوت او طالوت ایت ۲۴۶-۲۵۲ چکے دا میرد جہاد پارہ دودہ شرائط خالی (۱) علم (۲) جسم یعنی ہمت

(چکھ تفسیر ددے رویے حصے ششم شی نوصلہ باقی خلاصہ بہ بیانو)

ثلورمہ حصہ: ایت ۲۵۳-۲۸۶ پورے: پدیکے انفاق فی سبیل اللہ ذکر دے۔ چترغیب و زکوی متفقینو مال تہ فی سبیل اللہ اوز جرد کوئی بخلاوتہ:

ایت ۲۵۴: دمرگ نہ مئے انفاق اوکڑے ایت ۲۵۵-۲۵۶: ہغہ دعوہ ذکر کوئی چکونے مسلد پارہ بہ انفاق کوے۔ بیا ددو فر تو بیان کوئی یو ایت ۲۵۷-۲۵۸ کے چہ بیان د

شیطان او نرد ددے چہ سرکشہ فر تہ۔ بل ایت ۲۵۸-۲۵۹ کے چہ بیان اصحاب الرشد کوئی لکھ ابراہیم او عزیز بیا مثالونہ پارہ دخرچ کولو پت ایت ۲۶۱-۲۶۳ (اللہ درضاد پارہ)

اوایت ۲۶۲-۲۶۶ کے ددیاغرض دپارہ۔ ایت ۲۶۷ کے دطیب مال و رکولو حکم دے ایت ۲۷۵-۲۸۱: ۵ دفعات پوسو خور دبانڈے ایت ۲۸۲: ایت طولیلا چہ بیان دمعاملاتو

کوئی۔ چہ لین دین پہ شنگہ کوے۔

بیا آخر کوع کے بیان دھنے ثلور دمسکو کوئی کوے چہ تیرے شوے پٹول سورۃ کے بیا ایت ۲۸۲ کے بیان دتوحید پہ لمانی السلوت سرہ پیا ایت ۲۸۵ کے اثبات درسالت کوئی پیا من الرسول

سرہ۔ دریم پیا ایت ۲۸۶ کے پہ لایکلف اللہ سرہ بیان دجہاد کوئی او انفاق پرے قیاس کوئی زکھ چہ انفاق نہ بغیر جہاد ممکن نہ دے۔

(۲) اثبات در رسالت: (چہ نبی خدا اللہ پیغمبر دے او آخری دے) نبی کچھ فرمائی چیز ما مثال داسے دے لک پو عمارت دی ہنے کے پوختہ کہہ وی۔ مالک نے الگوی ہفتہ بلڈنگ برابری۔
 انا خاتم النبیین لانی بعدہ اود دے اثبات رسالت دھم مقصدے چہ در رسول پہ طریقو کے کامیابی گزول۔ بدعتی چہ بدعت کوی۔ نوبی کرہ نہ آخری رسول گزوی۔ نہ دھتہ طریقو کے کامیابی گزوی
 (۳) الجہاد فی سبیل اللہ: جہاد کہد جہد نشی نو معنی ہے وہ انتہائی کوشش کول۔ دپارہد اشاعت قرآن او سنتو۔ چہ دین واللہ دے۔
 او کہ جہاد جہد نشی نو مطلب ہے دے فراختیا یعنی ہفتہ عمل چہ اسلام بیفر اختیار مالاو گی او مقابلہ کے کفر تنگیگی او ختمگیگی۔

(۴) الا نفاق فی سبیل اللہ: واللہ دین دپارہ مال گول۔ (اوس نے ربط بنا کولہ: انفاق بہ جہاد دپارہ کولے جہاد بہ اثبات در رسالت دپارہ کولے او اثبات در رسالت سرہ ملک کے توحید رازی)
 نوڑو ہے دوہ مکے مہما تو نہ او آخرے دوہ مکے دمدا تو نہ رادانتے۔ باقی ہفتہ غلور نوڑو چہ صداقت الکلب + ایمان بالآخرۃ او تنظیم + آداب دی۔ دھتہ ہم ذکر کیگی مگر
 مختصراً/ضمنیاً تفصیل پدے سورۃ کے دوہ غلور و مسلو کیگی۔ قرآن زدہ کولود پارہ اصل کے دوہ مسلو ضرورت وی۔ پریدے ہفتہ نوڑوے خبرے چہ ۱۶ علوم غلط یادوی۔

تقسیم سورۃ: سورۃ ۴ حصے دے: (۱) ایت ۱-۱۰۰: اثبات دتوحید کوی (۲) ایت ۱۰۱-۱۷۶: اثبات در رسالت کوی (۳) ایت ۱۷۷-۲۵۳: الجہاد فی سبیل اللہ بیانوی

(۴) ایت ۲۵۴-۲۵۷: الا نفاق فی سبیل اللہ بیانوی

خلاصہ سورۃ ٹوہ ہے حصہ: بیا دغڑو ہے حصہ ہم دہ پہ در یو با یو بانندے:

باب نمبر (۱) ایت ۱-۲۰: چہ بیان و فرق ثلاثی کوی کولے چہ سورۃ الفاتحہ کے مختصر بیان شوے۔ نو دلہد دھغوی صفات، دھغوی حکم دنیوی او اخروی ہم بیانوی۔
 باب نمبر (۲) ایت ۲۱-۳۹: دغڑو ہے باب اصل کے بطور تمہید و دپارہ ددے دوہ ہم باب۔ زک کہ چہ دلہد کے اصل مسئلہ یا مہا الناس اعدو ہم ذکر کولے شی۔ دیکے سبق دے ملتی تہ چہ کلکتہ
 بیان دتوحید او کڑے نو خلق پہ درے ڈلے کیگی۔ او پہ اصول و قرآن کے پہ تم نمبر بانندے ددے در یو ڈو لو بیان شوے دو۔

نو دے باب کے ڈوہ ہے خطاب عام وے۔ او دعوہ دتوحید دہ۔ چہ ۵ دلائل عقلیہ پرے بیانگی۔ او بیا شمرہ پرے ذکر کولے شی: فلا تجعلوا اللہ اندا۔ بیا اثبات در رسالت، بشارت
 منوکتہ اودفع داعتراض پہ ایت ۲۶ کے پہ ان اللہ لا یستجی... بیا ایت ۲۸-۳۷۔ پورے غلور نعمتوں ذکر کولے شی یہ کیف تکفرون باللہ سرہ (۱) چہ دشت نہ م شتہ کڑے
 (۲) ددنیائول نعمتوں تارہ پیدا کڑل (۳) ستا سونیکہ تم عزت نصیب کڑو پو لو فزشتو (۴) لغزش مورت ہم معاف کڑو۔ وغیرہ

باب نمبر (۳) ایت ۴۰-۹۶: ڈوہ ہے شروع بطور تمہید چہ خطاب عام نہ پس خطاب خاص کولے شی یہ یعنی اسرئیل الذکروا سرہ چہ ڈوہ ہے دینی اسرئیل اور دے خصلتوں ذکر کوی۔

لکہ (۱) تحریف (ولا تستروا... ایت ۸۱) (۲) تلبیس الحق بالباطل استمنان جن ایت ۸۲ (۳) ترک عمل (اتامرون الناس... ایت ۸۴)

دوہ مقابلہ کے دوہ ما نو دے صفات: (۱) صبر (۲) صلوة (۳) ایمان بالآخرہ ایت ۳۵-۳۶ (۴) داڑوہ ہے شروع بطور تمہید دہ دھتے ۶ خطا یو نو پارہ چہ خطا باؤ ستہ روت نوائی
 خطاب (۱) بیان داؤ تو نمونو اودوہ تمونو/عذابونو: نمونو دادی: (۱) نجات من الفروع ایت ۳۹ (۲) نجات من الفرق ایت ۵۰ (۳) ایتاۃ الکتاب ایت ۵۳
 (۴) عفوہ من القتل ایت ۵۱-۵۲ (۵) حیات بعد الممات ایت ۵۵-۵۶ (۶) تظلیل النمام ایت ۵۷ (۷) انزال المن واسلامی ایت ۵۷ (۸) انجارجیون من الحجر ۶۰

دوہ قہقہو/عذابونو دادی: نزول العذاب من السماء ایت ۵۹ (۲) ذلت واهوان بسبب کفران ۶۱

خطاب (۲) ایت ۶۳-۷۲: دینی اسرئیل و دشرا نو دے خصلتوں: (۱) نقض العھود ۶۳-۶۴ (۲) الخیل فی ذیل البقر ۶۷-۷۱ (۳) قتل انفس ۷۲

او دوہ موجودہ بنی اسرئیل و دشرا خاے (۱) تحریف فی الدین ۷۵ (۲) منافقت ۷۶ (۳) تقلید و آبا و اجداد ۷۸ (۴) مخصمین لا نفھم بالحد ۸۰

خطاب (۳) انکار ہم من الادامر و اتیانہم بالکفر ۸۳-۸۶ خطاب (۴) انکار دھتے انبیاد نہ ایت ۸۷-۸۸

خطاب (۵) انکار دوہ موجودہ نبی نہ ۸۹ خطاب (۶) خلاصہ ما سبق ۹۵

(چہ کچھ تفسیر دے ڈوہ ہے حصے شمش نوصلہ باقی خلاصہ بہ بیانوی)

دوہ حصہ ایت ۹۷-۱۷۶ داڑوہ غلور ایتوں پہ دو داڑوہ حصو کے شمارو لے شی۔ لکہ شگہ چہ علمانچلو کتابونو کے باونہ تری۔ او دھر دوہ باو در میان کے یو فصل وی۔ چہ دے فصل کے ٹکے اور دو ستوداڑوہ
 باونہ تری لے شوے وی۔ دغڑشان دغڑا ایتوں دو داڑوہ حصے نچلو کے داسے تری چہ ڈوہ ہے حصہ کے اثبات دتوحید و نو دویہ کے اثبات در رسالت دے۔ نو داو داڑوہ مکے دجبرائیل رسول اللہ
 طرف نہ راوڑوے وے۔ لہذا پہ جبرائیل بانندے اعتراض پدے دو داڑوہ مسلوا اعتراض دے۔ نو پدے دوہ دوہ حصہ ہونگ دایت ۱۰۰ پزائے دایت ۹۷ نہ شروع کو۔
 نو ایت ۹۷-۱۵۸ پورے ۹ اعتراضات دی۔ او دھتے جوابونہ او ایت ۱۵۹-۱۷۶ پورے شتورے اہم خبرے در رسالت مسئلہ متعلق دی۔

اعتراض (۱) پہ جبرائیل بانندے ۹۷-۹۸: چہ ہونگ تارہ رسول او دا قرآن زک نہ منو چہ تارہ دجبرائیل راوڑی چہ ہفتہ زونگ پہ مشرا نو عذابونہ راوتے دی۔ نو ۵ جوابونہ کوی۔

جواب (۱) قرآن باللہ پہ حکم نا کیگی۔ (۲) قرآن دھتے کتابونو تصدیق کوی۔ (۳) ہڈی (۴) و شری (۵) ایت ۹۸: ٹوک چہ جبرائیل سرہ دشمنی کوی نو ہفتہ اللہ سرہ دشمنی کوی نو اللہ ہفتہ سرہ...
 اعتراض (۲) سلیمان بانندے ایت ۱۰۲: چہ دوہ سلیمان صفائی بیانوے حالانکہ ہفتہ جاو دگرو۔ نو جواب: ایت ۱۰۲: و ما کفر سلیمان وکن الشیطن کفروا

اعتراض (۳) تہ ہونگ دحزنہ مع کوے حالانکہ اللہ دے خولود پارہ دوہ فرشتے ہاروت او ماروت را کیگی وے۔ نو جواب: ایت ۱۰۲: حتی یقول انما نقضتہ فلا تکفر

اعتراض (۴) ایت ۱۰۲: چہ تہ ہونگ دچلو مشرا نو ددین او رسم راج نہ مع کوے جواب ایت ۱۰۲: لا تقولوا راعنا وشرک او دے اہم خبرے مہ کوے۔

اعتراض (۵) ایت ۱۰۶: اپنی سبب باندے چرن یوہ خبرہ کوے اوصابلہ۔ جواب (۱) ایت ۱۰۶: ناسی بخرمنہ (۲) زہ داللد حکم تابع یم

اعتراض (۶) ایت ۱۱۶: پاتخاذا الولد باندے چہ نہ مونگ دنا سنا نونہ منخ کوے۔ نو ۵ جوابی کوی (۱) سبحانہ (۲) بل لہ مانی السلوات والارض (۳) کل لہ قانون (۴) بدیع السلوات والارض (۵) واذا قطنی امرأ فانما یقول لہ کن فیکون

اعتراض (۷): ایت ۱۱۸: کہہ رشتونے پیغیرے نوستا پر رسالت واللہ ماسرہ خبرے اوکزی: جوابی وہ کیگی۔ (۱) ایت ۱۱۸: کذا اک قال الذین من قبلہم (۲) قد بین الامت لقوم یقنون درے دو جوابی بونہ علاوہ علماء درے جواب ہم کوی چہ یوحازی بادشاہ حکم نافذ کو لو پارہ دھر چادر وازے نہ نہ زری۔ نو حقیقی بادشاہ شنگہ داسے اوکزی۔

دو داوم او اتم اعتراض در میان درے خبرے وی۔ (۱) ایت ۱۲۵: بیت اللہ و تو حید مرکز و نووے نبی اسرا کیلو تاسو کیپک شکر و لے شروع کرو۔ (۲) ایت ۱۲۹-۱۳۰: موجودہ پیغمبر محمد سنا سو دیکھ ابراہیم دعا وہ نووے دا پیغمبر نہ منے (۳) ۱۳۳-۱۳۴: توحید و تلو لوانیا کر اسو سق اوتیلج و نووے تاسو لے توحید نہ انکار کوے۔

اعتراض (۸): ایت ۱۳۲: پے ٹویل قبیلہ چہ نہ چیل دین کے پچلہ پے شک اترد کے لے۔ کلہ یوحا ک کلہ بل خواج۔ جواب ایت ۱۳۲: اللہ مشرق و مغرب (یعنی زہ داللد حکم تابع یم۔۔۔) اعتراض (۹): دھفا اور واپ طواف۔ چہ پچلہ خود صفا اور واطواف کوے حالانکہ دوہ بتان (ناکیلہ او اسلاف) دو۔ او مونگ دبتا نو دعوات نہ منخ کوے۔ نو جواب: ایت ۱۵۸: ان الصفا والمروۃ من شعائر اللہ

بیانورو ایتونو کے زواجر، انذار، دلا دو بے درے شرائط پے ایت ۱۶۰ کے، دلا کیلو پے توحید، رد شرک او بیان دحر ماتو کو لے شی انما حرم علیکم الہیت۔۔۔

(چکھ تفسیر دوے در یے حصے ختم شی نوہلہ باقی خلاصہ بہ بیانوو)

دریمہ حصہ ایت ۱۷۷-۲۵۳: پدے کے جہاد فی سبیل اللہ ذکر کو لے شی: اول دجہاد پارہ درے منازل دی:

منزل (۱) سورۃ البقرہ کے دے: دوے پے پھلہ درے اے خبرے کوی: (۱) تربیت دجہاد (۲) اصلاح ذہل ملک (۳) اصلاح ذہل کور

منزل (۲) پے سورۃ انفال کے: چہ پے میدان جنگ کے ۶ قاعدے ذکر کوی

منزل (۳) پے سورۃ مجادلہ کے: یعنی دفتے نہ بعد قانون و آداب (تفصیل دپارہ او گورہ شروع در یے حصے پے قران کے)

نو ایت ۱۷۷ کے دجہاد صفتا ذکر کوی ۵ دھقیدے سرہ او ۵ عمل سرہ متعلق دی۔ بیا اصول اربو لسیاست المدین (ملک اصلاح دپارہ علور اصول) ذکر کوی۔ لکہ

(۱) ایت ۱۷۸: قصاص من الظالم (کتب علیکم القصاص) (۲) ایت ۱۸۰: تقسیم المال بل القانون شرعی (کتب علیکم اذا حضرا۔۔۔)

(۳) ایت ۱۸۳: فرضیت الصوم (کتب علیکم الصیام) (۴) ایت ۱۸۸: نبی عن الارثقی (لا تاکلوا مما اکلم۔۔۔)

بیایان درج پے شکر حج کے مال او بندرواڑہ لگی زندرنگ جہاد کے ہم رواڑہ لگی۔ ایت ۱۸۹: بیایا ۲۱۵ پورے ۱۸: قوانین کور و لو بیانیگی۔ سفہ رادی:

(۱) ایت ۲۱۵: کور شربہ سفہ دی چہ مال لگوی (۲) ایت ۲۱۶: مشربہ ذہل کور مدافعت کوی (۳) ایت ۲۱۷: قتال فی شہر الحرام (۴) ایت ۲۱۹: نبی عن انحر و الہمیر

(۵) ایت ۲۲۰: اصلاح لیبیتی (۶) ایت ۲۲۱: نبی عن النکاح المشرکین (۷) ایت ۲۲۲: نبی عن الجمار فی حالت الحیض (۸) ایت ۲۲۳: مقصدہ جماع

(۹) ایت ۲۲۳: قسم خوئل داللد پونم (۱۰) ایت ۲۲۶: مسلد ایلا (۱۱) ایت ۲۲۹: وطلاق اقسام (۱۲) ایت ۲۳۳: مسلد رضاعت (۱۳) ایت ۲۳۳: کڈے خزے عدت

(۱۴) ایت ۲۳۵: حکم الخطیۃ (لا جناح علیکم۔۔۔) (۱۵) ایت ۲۳۶: طلاق غیر مدخول (۱۶) ایت ۲۳۸: مسلد صلوة (۱۷) ایت ۲۴۰: وصیت لازواج

(۱۸) ایت ۲۴۱: مسلد دفاندو و رکولو طلاق شوے شوے تہ

دے نہ بعد مسلد جہاد پرے تفریح لگی پے بیان دجالوت او طالوت ایت ۲۳۶-۲۴۲ چکے دامیر دجہاد پارہ دوہ شرائط خالی (۱) علم (۲) جسم یعنی ہمت

(چکھ تفسیر دوے در یے حصے ختم شی نوہلہ باقی خلاصہ بہ بیانوو)

ثلورمہ حصہ: ایت ۲۵۳-۲۸۶ پورے: پدے کے انفاق فی سبیل اللہ کے دے۔ چہ ترغیب ذکر کوی منفیقو مال تہ فی سبیل اللہ اوز جرور کوی بخلاوت:

ایت ۲۵۴: دمرگ نہ تھے انفاق اوکڑے ایت ۲۵۵-۲۵۶: سفہ دعوہ ذکر کوی چکوے مسلد پارہ بہ انفاق کوے۔ بیاد دو دفتر تو بیان کوی پو ایت ۲۵۷-۲۵۸ کے چہ بیان ر

شیطان او نمرود نے چہ سرکش فرقدہ۔ بل ایت ۲۵۸-۲۵۹ کے چہ بیان اصحاب الرشاد کوی لکہ ابراہیم او عزیز بیامثالوند پارہ دخرج کو لو پے ایت ۲۶۱-۲۶۳ (داللد رضاد پارہ)

او ایت ۲۶۳-۲۶۶ کے دنیا غرض دپارہ۔ ایت ۲۶۷ کے طیب مال و رکولو حکم دے ایت ۲۷۵-۲۸۱: ۵ دفعات پے سو خورد باندے ایت ۲۸۲: ایت طویلا چہ بیان دمعاملاتو

کوی۔ چہ لیلین دین بہ شنگہ کوے۔

بیا آخر کوع کے بیان دھنے ثلور و مسلو کوی کوے چہ تیرے شوے پٹول سورۃ کے بہ ایت ۲۸۴ کے بیان و توحید پے لہ مانی السلوات سرہ پے ایت ۲۸۵ کے اثبات در رسالت کوی پے امن الرسول

سرہ۔ دریم پے ایت ۲۸۶ کے پے لایکلف اللہ سرہ بیان دجہاد کوی او انفاق پرے قیاس کوی زکہ چہ انفاق نہ پیغیر جہاد ممکن نہ دے۔

سورة ال عمران مدنی (ترتیباً بعد از بقرہ - نزولاً ۸۹ بعد از انفال)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة بقرہ	سورة ال عمران
۱-	بقرہ کے بیان ظہور رسکلووہ توحید، رسالت، جہاد، انفاق۔ توحید ظہور وارے ذکر و۔ آیت ۲۱، ۱۱۶، ۱۶۳، ۲۵۵، او ۹ اعتراضات پر رسالت او جوابونہو	نودے سورة کے ہم دغہ مقاصد بیا نیگی مگر زیات وضاحت اور ترقی سرہ۔ دلنا اووہ وارے توحید وے لکہ آیت ۱۰۹، ۶۴، ۵۱، ۲۶، ۱۸، ۲، ۱۰۹، ۱۸۹ کے۔ او ۱۵ اعتراضات پر رسالت او دھنے جوابات ذکر کوی۔ نو دا سورة یہ ترقی دے۔ دھنے سورة البقرہ نہ۔
۲-	بقرہ کے دیہود وال (عقل) دعا جڑے ذکر او شو۔ واذا دعنا موسیٰ ارا عینا لیتیم اتخولتم الحجل آیت ۵۱	نودے سورة کے دعیسا یا نود الہ (عیسیٰ) دعا جڑے ذکر کوشی چھہ کزورے دو۔
۳-	بقرہ کے بیان دھنے تو انیو دو چھہ سرہ اصلاح دکور او ملک دجہا ہرازی۔	نودے سورة کے بیان دھنے تو انیو دو چھہ سرہ اصلاح دجماعت یعنی تنظیم کیگی۔
۴-	زیات تر خطاب دلک مغضوب علیہم (یہود یا نو) نہو۔	نودے سورة کے زیات تر خطبات ضالیونہو دے۔ یعنی عیسایان نو نہ چہ یہود پے روان دی۔
۵-	بقرہ کے دشتر کانوپہ دگورہ دو۔ چہ قالوا انظروا لعلکم ترحمون آیت ۱۱۴ (اللہ ناہان نبوی دی)	نودے دعیسا یا نو یہ دگورہ چھہ عقیدہ دستیت دہ رد دے۔ عیسیٰ او بی بی مریم خدایان گنوی۔ نو اللہ تعالیٰ دوی ٹولو اودوی دیکولو عاجزی بیانوی۔ چہ زکریا دے بی بی مریم، عیسیٰ او جبرائیل ہم عاجزی بیا نیگی۔
۶-	دلک یہود یا نو سرہ آیت ۹۳-۹۵ کے مباحلہو۔	نودے آیت ۶۱ کے عیسایان نو سرہ مباحلہو۔
۷-	دطاوت دملگرو دعا ذکر دہ آیت ۲۵۰ کے ربنا افرغ علینا صبرا	نودے دسنا باو دعا ذکر دہ آیت ۱۴۷ کے ربنا اغفر لنا ونوبا
۸-	دبی اسرائیلونہو وعدہ اخیل ذکر و۔ آیت ۸۳ کے واذا اخذنا من بنی اسرائیل الاعدون الا اللہ....	عامن مسلمان نو وعدہ اخیل ذکر دی آیت ۱۸۷ کے واذا اخذنا اللہ بیاق الذین اذوا اللہ لیسبوا للناس....
۹-	آیت ۱۵۹ کے یہ کاتبین حق باندے لعنت دھنے کیو	نودے آیت ۷۸ کے یہ مرتد باندے لعنت دھنے کیگی۔
۱۰-	آیت ۱۷۴ کے وانی چہ کاتبین حق سرہ باللہ قیامت کے خبرے اونہ کزی۔	آیت ۷۷ کے فرمائی چہ چاچہ اللہ پہا کا ما تو دنیا واخترہ سرہ باللہ خبرے اونہ کزی۔
۱۱-	بقرہ کے دیکو انویا ہدینہ بیان دو۔ لکہ حضرت طاوت	نودے سورة کے دمجورہ امت دجہا ہدیناوا دھنوی دہا ہدینا بیان دے لکہ ہدین
۱۲-	آیت ۱۹۶ واتسوا بحج والعمرة للہ	آیت ۹۷ کے فرمائی چہ حج نہا نکاری کا فر دے
۱۳-	آیت ۱۳۰ کے وواعظونہم بعلم ام اللہ (دابرہ ہم بارہ کے تا سو چو داے چھہ یہودی دو اویسیان وانی چھہ عیسائی دو) نو تا سو پو نیگی او کہ اللہ نہ پو نیگی۔	آیت ۶۶-۶۷ کے ہم دغہ مسئلہ واضح کوی او فرمائی چہ واللہ اعلموا واتموا لعلکم ترحمون

انتیازات دسورة: (۱) سورة ممتاز دے پہ بیان دال دحضرت عمران چھہ بی بی آیت ۳۳، اور بی بی مریم آیت ۳۶ او نو سے حضرت عیسیٰ پہ آیت ۴۸ کی بیا نیگی۔ دا سے بل سورة کے ترقی۔

(۲) سورة ممتاز دے پہ عاجزے د پزرو الہانو ا۔ بی بی مریم مور، ۲۔ بی بی مریم ۳۔ زکریا ۴۔ فرشتے او ۵۔ عیسیٰ

(۳) سورة ممتاز دے پہ عبدیت دعیسیٰ (بندہ ثابت کولو باندے) او ددہ پہ عاجزے ۳۳ نقطے بیا نیگی دڑو سے حصہ دیرم باب کے۔

(۴) سورة ممتاز دے پہ رد دھنے شیکو دعوو یا اصولو دعیسا یا نو چہ عیسایان نے پیش کوی۔ لکہ (۱) عیسیٰ نہ ابن اللہ والی (۲) زمونگ دین کامل دے (۳) زمونگ دین، کتاب او پیغمبر ٹول واجب الاطاعت دی۔ (۴) محمد صرف عربو پیغمبر دے۔ (۵) عیسیٰ ٹولے دنیا لرہ پیغمبر دے۔ (۶) مونگ ہم موحدین یو۔ نودے سورة کے ددے شیکو واژو دعوو رد دے۔

(۵) سورة ممتاز دے پہ بیان تو انیو اصولو تنظیم

(۶) سورة ممتاز دے پہ آیت ۱۸ سرہ چہ اولۃ الثلثا (درے داڑہ دلائل پہ توحید راڈری۔ شہد اللہ انلا الہ...)

(۷) سورة ممتاز دے پہ بیان دھنے اوو خبر وچہ ددنا خواہشات دی نوترہدین الدنیا دپارہ ہغہ بیانوی آیت ۱۴

(۸) سورة ممتاز دے پہ اوچو تولو دعیسیٰ آسمان تہ آیت ۵۵

(۹) سورة ممتاز دے پہ بیان د وفات محمد آیت ۱۳۴ افا سن مات اقول القلتیم علی اعقابکم

(۱۰) سورة ممتاز دے پہ فضیلت دبی بی مریم دھنے دخت پہ نور و خرد باندے آیت ۴۲

مقصد دسورة: بیان دھنے ثلور و مقاصد و کوم چہ تیر شوے دو پہ سورة البقرہ کے اثبات و توحید اثبات در رسالت جہاد فی سبیل اللہ انفاق فی سبیل اللہ مگر پہ زیاتے ترقی

سرہ دھنے سورة نہ۔ مثلاً ہلہ ثلور وارے توحید و نو دلہ اووہ وارے توحید ذکر کیگی۔ ہلہ ۹ اعتراضات دو پہ رسالت باندے نو دلہ ۱۵ اعتراضات اوو

دھنے جوابونہو۔ بقرہ کے پہ توحید صرف عقلی دلائل دو۔ نو دلہ ال عمران کے پرے عقلی، نقلی، او وحی درے واڑہ دلائل دی پہ مسئلہ توحید۔ بقرہ کے انفاق د

پارہ مثالونہو نودے سورة کے زواجردی بخلاوتہ۔ نو پدے وجہ سورة ال عمران زیات پہ ترقی دے پہ بیان دھنے مضامین نو کوم چہ تیر وو پہ سورة بقرہ کے۔

تقسیم دسورة سورة تقسیم دے پد ریو حصو باندے (۱) آیت ۱-۶۳: اثبات توحید کوی (۲) ۶۴-۱۰۱: اثبات در رسالت کوی او دفع ۱۵ اعتراضونو کوی دسکرینو طرف نہ

(۳) آیت ۱۰۲ - آخر دسورة پورے چہ کے جہاد او انفاق داڑہ اسکے بیا نیگی۔

بیاد دغہو سے حصہ تقسیم دہ پد ریو باو باندے: (۱) آیت ۱-۱۰: (۲) آیت ۱۱-۱۸: (۳) آیت ۱۹-۲۵: (۴) آیت ۲۶-۶۳: ہر یو باب کے شیکو شیکو، خبر لوی اوڑو سے خبر دگورہ توحید دہ۔

سورة نساء: (۱) مدنی سورة دے ترتیباً ۴ بعد از آل عمران او نزولاً ۹۲ بعد از محمد

(۲) ربطاً سابق سرہ: مولانا غلام اللہ خان اکی ربطاً دے خانی چہ (فاتحہ) ایاک نعبد و ایاک نستعین (بقرہ) ولا نعبد ولا نستعین البقرہ کما فعلت اليهود و النصارى کون (آل عمران) و لا آل عمران کما فعلت النصارى (نساء) و تؤید ذی حقوق النساء (مائدہ) اللهم فازل علينا مائدة انعامک و رحمتک (باقی زمونگ د شیخ القرآن صاحب طرف ند دے ربطاً دے)

شمار	سورة آل عمران	شمار	سورة نساء
۱-	فاتحہ کے در یو ذو لوبیان اجمالاً او شونو بقرہ کے مغضوب علیہم نہ خطاب دو اول عمران کے ضالین تہ	۱-	نوسورة نساء کے ژوبے ڈے معلوم علیہم نہ خطاب دے
۲-	سورة بقرہ او آل عمران اصلاح و عقیدے کوی	۲-	نوسورة نساء اصلاح و معاشرے کوی۔ (عقیدہ نے مقدم کڑلہ بہ اصلاح و معاشرے)
۳-	قوانین ذکر کوی دپارہ د تنظیم د جوڑولو	۳-	قوانین ذکر کوی دپارہ د اصلاح و معاشرے
۴-	د آئی د ژوبے بیان پیدو شرطونو سرہ ایت ۸۹	۴-	د منافق د ژوبے بیان پہ خلور شرطونو سرہ ایت ۱۳۶-۱۳۵
۵-	د عیسیٰ د برہ خیر و ولوبیان پد ایت ۵۵ کے (ورافعت الی)	۵-	تفصیل د برہ خیر و ولوبیہ ایت ۱۵۷-۱۵۸ کے او رد پہ هغو چر دعوہ کوی دقلولوبی عیسیٰ
۶-	ذکر صحابا کرامو ایت ۱۵۵ کے (عفا اللہ عنہم)	۶-	ایت ۶۹ کے دوی بہ انبیائے کرامو سرہ وی
۷-	قول د منافقانو ۱۵۶ کے: (لوکانوا عندنا ماتوا و ماتلوا)	۷-	جواب: ۷۸ کے (این مانکنو ایدر کیم الموت و لو کنتم فی بردج مشیدہ)
۸-	ایت ۱۳۰ (لانا کلوا الریوا)	۸-	ایت ۲۹ کے: هغه مال چہ باطلے طریقے سرہ گلے شوب۔ ن ترے اوساتے
۹-	ایت ۱۸ کے: واللہ او فرشتو گواہی پد اثبات د توحید	۹-	ایت ۱۶۶: واللہ گواہی پد صداقت د قران
۱۰-	ایت ۳۱: فاتحونی بحسبکم اللہ (واللہ تقرب د رسول پتا بعدارے کے دے)	۱۰-	سورة نساء کے شرائط و اتباع د رسول بیانگی
۱۱-	بیان د قتال د کافر و سرہ	۱۱-	ایت ۹۳: بیان ۵ دفعا تو پہ هغه چا چہ مومن قصد قتل کڑی
۱۲-	بیان د مجاہدینو کوی	۱۲-	بیان د فضیلت د مجاہدینو کوی
۱۳-	ایت ۶۷: ابراہیم نہ یہودی دو او نہ نصرانی	۱۳-	ایت ۱۶۵: اتباع د دے ابراہیم او کڑے
۱۴-	سورة آل عمران بیان د مقاصد و اذعقاد و ولوی	۱۴-	سورة نساء بیان د اعمالو کوی
۱۵-	ایت ۱۸۵: ٹوک چہ جنم نہ بیج شو هغه کا میاب دے	۱۵-	ایت ۱۳: دا کامیابی پہ اتباع د اللہ او د رسول کے سرہ ملاو گی
۱۶-	ایت ۱۹۵: (بعضکم من بعض) دا مومنان سرہی او هغه نچلو کے د پوئل ندی۔	۱۶-	ایت ۱: (خلقکم من نفس واحدہ) ٹول دیو بابا اولادیے
۱۷-	خاتمہ پہ بیان د تقوا او شوه	۱۷-	شروع پہ بیان د تقوا او شوه

(۳) مقصد یا دعوہ سورة: بیان د هغه امور چہ اصلاح پرے لگی د معاشرے۔

(۴) تقسیم او اجمالی خلاصہ سورة: (۱) ۵۷-۱ پورے: مقصد: بیان د ۱۶ هغه احکاماتو کوی چہ د هغه نفاذ سرہ اصلاح رازی بین الرعیات یعنی پد مابین دعوامو کے (۲) ۵۸-۱۳۳ پورے: مقصد: بیان د ۸ هغه احکاماتو چہ د هغه نفاذ سرہ اصلاح رازی پہ بین الرازی او رعیت یعنی د حاکم او دعوامو مابین کے

(۳) ۱۳۵-آخرہ پورے: مقصد: بیان د دریو ذلو/فرق خلاصہ کوی (۱) مومن (۲) منافق (۳) او کافر یا اهل کتاب

(۵) تفصیلی خلاصہ سورة: ژوبے حصہ ایت ۱-۵۷ پورے: بیان د ۱۶ احکاماتو کوی چہ اصلاح پرے رازی دعوامو مابین کے۔ دے تہ احکامات رعیت دانی۔

حکم نمبر ۱ ایت ۲	حفاظت او کڑہ د تقسیم د مال	حکم نمبر ۲ ایت ۳	حفاظت او کڑہ د بیہمانانو د جنگو
حکم نمبر ۳ ایت ۴	عامو بیبیانو تہ دے حق مہر د کڑے شی	حکم نمبر ۴ ایت ۵	دیو تو نو د مال حفاظت او کڑے
حکم نمبر ۵ ایت ۷	عامو غلغو سرہ احسان کوے	حکم نمبر ۶ ایت ۱۱	مال د قانون شرعی مطابق تقسیم کڑے
حکم نمبر ۷ ایت ۱۵	زان د فاشاؤ نہ بیج کڑے	حکم نمبر ۸ ایت ۱۹	میراث کے مال او جائیداد ملاو گی مگر حصہ (عورت) نہ
حکم نمبر ۹ ایت ۲۲	ذچلو مشرانو کنڈو سرہ نکاح مکوے دیکے ادب دے	حکم نمبر ۱۰ ایت ۲۳	بیان د دغے ۱۳ محرماتو
حکم نمبر ۱۱ ایت ۲۹	نبی عن الاموال المحرمات (ذرام مال نہ زان اوساتے)	حکم نمبر ۱۲ ایت ۳۲	نبی عن العدوان (زیاتے مکوے پہ نچلہ حصہ صبر او کڑے)
حکم نمبر ۱۳ ایت ۳۳	ایفاء الیہود (دعدے پورہ کڑے)	حکم نمبر ۱۴ ایت ۳۳	امیر بیت الرتل (سربراہ پسرے وی)
حکم نمبر ۱۵ ایت ۳۵	د هغه او خاندان مابین کے صلحہ او کڑے	حکم نمبر ۱۶ ایت ۳۶	حکم التوحید و رد شرک

بیا ورپے نورو اتھو کے زواج دی

دویمہ حصہ آیت ۵۸-۱۳۳ پورے بیان د اتھو (۸) حصے اچکا تو چدھے نفاذ سرہ اصلاح رازی پہ: یعنی الراعی او رعیت یعنی دحاکم ادعوا موامین کے۔ جواہر القرآن درتہ احکامات سلطانیہ والی۔
انوم حکم تنویر دے پہ سابق داواڑو حصو بانڈے۔

حکم نمبر ۵۸	(حکم حاکم تہ) دعوا محقوق پہ بادشاہ بطور امانت دی۔ دادے ادا کرے شی۔	حکم نمبر ۶ آیت ۱۰۰	واللہ پہ لارہ کے ہجرت کول (دین بھاجر فی سبیل اللہ)
حکم نمبر ۵۹	(حکم رعیت تہ) چد قرآن، سنتو او دجیل امیر تالعدار شے۔	حکم نمبر ۷ آیت ۱۰۱	صلوة قصر (مونز پہ کوے پہ ہر حال کے) (واذا ضربتم فی الارض...)
حکم نمبر ۶۰	حاکم ادعوا دواڑو تہ (حکم القتال) واللہ پہ لارہ کے جہاد او کرے	حکم نمبر ۸ آیت ۱۰۵	حکم القرآن - چہ نلک فتح شی نو قانون بہ ستاسو قرآن دی۔
حکم نمبر ۶۱	اختیاط فی القتل (وما کان المؤمن...)		
حکم نمبر ۶۲	اصلاح نیت (اذا ضربتم فی الارض فقیبوا...)	حکم نمبر ۹ آیت ۱۰۷	داحکم تنویر (رزا اچو کے) دے پہ نکلے دواڑو حصو۔

نورو آیتوں کے تنبیہ اور داہر دی

دویمہ حصہ: آیت ۱۳۵- آخرہ پورے بیان در ریو ڈوکوی (۱) مؤمنین (۲) منافقین (۳) کافرین/اہل کتاب۔

(۱) دستہ پی وجہ یا اہل نیکو لوہہ وجہ مؤمنان تہ زواج پہ ۳ آیتوں کے زویے حصہ (۱-۵۷) او پہ ۲ آیتوں کے پآخر کے۔ ٹول ۵ زواج (رفقہ) دی۔

(۲) منافقین چو دانی یوشا او کوئی مل شے۔ چدے پشان د لسٹوزی دمار دے زواج کر دی پہ ۶ آیتوں کے زویے او پہ ۱۷ آیتوں کے دستو۔ ٹول ۲۳ زواج کر دی۔ (ٹولون زیات زواج منافقین تہ در کرے لگی)

(۳) کافر/اہل کتاب۔ صریحہ صریح اجماعی دے حکم کھلاخ اڑوی دق نہ دے تہ زواج کر دی پہ ۱۲ آیتوں کے زویے او پہ ۹ آیتوں کے دستو۔ ٹول ۲۱ زواج کر دی۔ (پہ دویم نمبر زیات زواج پوجہ ظلتو/اصل کتابو/عالماتو دی)

(۲) امتیازات دصورہ:

شمار	وجہ د امتیاز	شمار	وجہ د امتیاز
۱-	سورہ متاز دے پہ بیان د اصولو د معاشریے	۲-	سورہ متاز دے پہ سر برائی د سڑی
۳-	سورہ متاز دے پہ بیان د تقسیم د میراث د سڑی	۳-	سورہ متاز دے پہ حکم د حفاظت کول د مال د تقسیم او دے د قوف
۵-	سورہ متاز دے پہ زکوة د مہر پہلو خصوصتہ	۶-	سورہ متاز دے پہ بیان د ۱۳ محرماتو چدھنوی سرہ نکاح نہ لگی آیت ۲۳-۲۴
۷-	سورہ متاز دے خصوصتہ پہ ادب و رکوع سرہ پہ در یو طریقو آیت ۳۳	۸-	سورہ متاز دے پہ منع کول د نماز نہ پہ حالت دے ہوئی آیت ۳۳
۹-	سورہ متاز دے پہ بیان د قتل خطا اولیٰ عمد (قصداً) ۹۲-۹۳ او دفعت پہ قاتل	۱۰-	سورہ متاز دے پہ بیان د صلوة سفر آیت ۱۰۱
۱۱-	سورہ متاز دے پہ بیان د قتل پہ سابق آیات ۱۳۵-۱۳۶	۱۲-	سورہ متاز دے پہ بیخ دومی د محمد ذلوع سرہ آیت ۱۶۳
۱۳-	سورہ متاز دے پہ جزوموننا توتہ پہ دے وارے چہ پکے نار نارنا زکوة آیت ۳۰/۱۴/۱۰	۱۳-	سورہ متاز دے پہ بیان چہ یوہ حصہ یو وخت کے یوہ نکاح کولے شی۔
۱۵-	سورہ متاز دے د تدبیر د زکوة دے دشیمان (پہ مقابلہ اللہ) آیت ۷۶	۱۶-	سورہ متاز دے پہ بیان د تعداد د نکاح سڑی د پارہ یعنی ۳ پہ یو وخت سرہ
۱۷-	سورہ متاز دے پہ رد دھو چو دانی چہ مونگ عیسیٰ قتل کرے دے آیات ۱۵۷-۱۵۸	۱۸-	سورہ متاز دے پہ خاص کول د تلور قسمہ خلقو چہ اللہ بہترین کر شی دی۔ آیت ۶۹

نوم (نساء): اگر چہ سورہ کے بیان د کرور د خلقو لکہ بییمانانا نوادے د قوفو ہم شہ مگر نوم نساء نے زکوة د چہ معاشرہ کے پہ حصے دور کے زیات تر ظلم زنا ناسرہ کیدو۔ دینی دور نہ نکلے پہ ایران کے دوہ فلسفے تیرے دے۔ (۱) بزک (۲) مانی: دوزک د فلسفے مطابق دنیا کے فساداتو جزا مال او حصہ دے نو دے فساداتو زکوة و لو پارہ کیدو۔ مگر حکومت نافذ کرے شو چد حصے مطابق پہ مال او حصہ کے ہر سڑے دے نہ مشترکہ فائدہ آہستہ شی۔ حصہ د چا ذاتی بی بی شوہ گنولے کیدی دے فلسفے سرہ انسانی رشتے ختم شوے۔ تقریباً ۳۰ سال بعد مزک قتل کرے شو۔ او کیونم ناکام شو۔ بیادویم فلسفی مانی راپا سیدو۔ دھنہ د فلسفے مطابق دنیا کے فساداتو جزا مال او حصہ دے نو دے نہ نجات حاصلو لو پارہ دے دہرہ نیت فلسفہ نافذ کرے شو۔ مگر ۳۰ یا ۴۰ سال بعد انسانی کے محسوس کرے شو۔ او د فلسفہ ہم ناکام شو۔

بل خواہرے کرے داحال دو۔ چہ چاتہ تہ بلور زریے و کرے شو۔ نعل ۵۸-۵۹... ظنل وچہ مشورہ... علیٰ ہون اہم یزئہ فی التراب رخ بہ تے تور شو۔ اوسوچ کے پہو چہ آیام دغہ در سوائے ژوند تیر کر شی یا کدے چہ لہر زکی کے ناباسی۔ سورہ تکویر: واذا موءودہ سحلت پایک ذنب قہلت: ترجمہ: او شو وخت چہ ژوند دے فن کرے شوے جینی نہ چپوس اکریشی چہ تہ پہ کومہ گناہ قتل کرے شوے۔

حضرت ابوسفیانؓ تہ نبی افرما سیکل چہ شو واقعہ دجیل د جہالت د دور بیان کرے۔ نوفرمانی چہ شکار پنے ڈیرہ مودہ و کور نہ باہر دوم۔ چہ کورتہ راقلم نو یوہ نکلے ماشومہ جینی مہ کور کے اولیدہ... یوخوا دے چہ لہ واقعہ بیانوی۔ اول بل خوالی نبی دستر گو مہار کونہ او کھو دارے و نکلے۔ ہم دے د جہالت د دور خبر دہ چہ یو وارے صحیح ابن ناجیہ پہ لار روان دو۔ یوسڑی چہ لور ژوند نے نکلے۔ دہ ورتہ او دے چہ د جینی بہ پہ ٹو راکرے۔ حصہ ورتہ والی چہ دو دو او خانو۔ دہ ورتہ دوہ او خان ورتہ کرل۔ بیابہ چہ چا ہم لور او شوہ۔ نوڈہ تہ تہ تلل۔ او دچلے لور پیکشک بہ لے کول۔ او داو خانو مطالبہ بہ لے تے کول۔ چہ شو وخت دا صحیح ابن ناجیہ وفات کیدو ۱۳۰ ھینکئی نے پہ کور کے ژوندے ساتلے وے۔ یہود چہ عالمان د دین بہ گنولے کیدل حیض والا زنا نہ لے ذچلہ کورہ ویستے... عرض دا چہ معاشرہ کے دزنانا د پارہ ہٹ زانے نہ دو۔ ددوی حقوق مکمل پایا۔ دو۔ نوفرمانی کے دزنانا نو پہ سورہ نساء رانے۔ چہ زنا نوتہ دے ددوی مناسب حقوق ورتہ کرل۔ مگر زانا نہ چہ دقرآن نے خبر دہ نو دینرے رانے دی پہ چوک کے ولاڑے مطالبہ د مساوی حقوق کوئی۔ دوی نجل حیثیت او مقام او نہ پہوندو۔ نبی تہ یوحنا راغے فرمائی چہ پہ مازبات حق دچا دے نبی ورتہ دے وارے د مورحق یاد کر و پہ علوم نمبرے ورتہ د پلار حق یاد کر و۔ مگر نور و اتوا مو پہ نقش قدم مسلمان قوم بہ ہمیشہ ذلیلہ او خوار ہی۔

سورة مائدہ مدنی (ترتیباً ۵ بعد از نساء نزولاً ۱۱۲ بعد از الفتح)

رابطہ سابقہ سرہ

نمبر	نساء	نمبر	مائدہ
۱-	سورة شروع شوے دوپہ خطاب عام (یا ایھا الناس) سرہ	۱-	داسورة شروع شو پہ خطاب خاص (یا ایھا الذین یؤمنوا) سرہ او خاص رو دستو دعام نہدی
۲-	اصول دا اصلاح و معاشرے بیان شو	۲-	دلنہ مسئلہ دحل او حرمت دہ (چٹوک دحرامو حلالو خیال نہ ساقی نو معاشرہ تباہ کیگی)
۳-	چہر کلہ دعوامو او حکامو اصلاح اشوہ	۳-	نودلتہ رد پہ شرک فعلی (نذر غیر اللہ) کوی چہ داسم دا اصلاح دپارہ ڈیر ضروری دے
۴-	رد دشرک فی التصرف اشو پہ بارہ وعیسیٰ کے ایت ۱۷۱	۴-	نودلتہ پہ شروع دسورة کے رد دشرک فعلی (نذر غیر اللہ پہ نوم) کوی
۵-	ایت ۳۳- والذین عقدت ایمانکم (کہ چا چا سرہ وعدہ کڑے وی ہنہ دے برابر کڑی)	۵-	پہ شروع دسورة کے اوٹوا بالعقود
۶-	آخر دسورة کے - بین اللہ لکم ان تصلوا	۶-	نودے سورة کے نور احکامات بیانوی چہ ہنہ حلال حرام دی
۷-	زدا جریمہ دودتہ و کڑے شو	۷-	ایت ۵۱ او ۵۷ کے دھغوی ددوستی نہ نئے منع او کڑہ
۸-	طعام خبیثہ (مال دیتیم) بیان شو	۸-	نودلتہ بل قسم طعام خبیثہ (نذر غیر اللہ) بیان کیگی
۹-	۱۷۴ او ویل پہ قرآن نور دے	۹-	۱۶-۱۵ کے فرمائی (دبھدی پہ اللہ) صرف رزنا نہ بلکہ۔۔۔
۱۰-	ایت ۱۷۱ لا تقولوا ملامتہ	۱۰-	ایت ۷۳ فتوہ د کفر لکوی پہ ہنہ چہ دوائی چہ بل اللہ شتہ
۱۱-	۱۱۶/۳۸ کے ان اللہ لا یغفر ان یشرب۔۔۔	۱۱-	۷۲ فقہ حرم اللہ علی الجنۃ (ترقی دہ پہ ماسابق)

امتیازات دسورة

۱-	سورة متار دے پہ بیان دسا نکوار بو (حل/حرمت وغیرہ) چہ نور دسورة نو نہ زیات پرتے دے	۲-	پہ ترک دموالاتو داهل کتابو او ذکر و ملتو نو دھغوسرہ ددوستے
۳-	بیان دمائدے پہ نصرناؤ	۳-	بیان دکفارے قسم ایت ۸۹
۵-	حکم دذکاریانو لکہ ذکاری سپے مارنہ	۶-	بیان دذبو جو دزنانو اونکاح اہل کتابو خرد سرہ
۷-	بیان دھغے واقعے چہ باندے حملہ شوے وہ (ایت ۱۱ کے) او اللہ بچ کڑے دو	۸-	بیان ددو زامنو آدم حاتیل اوقانہیل
۹-	بیان حکم دسارق اوسارنے ایت ۳۸ چہ لاس ترے کٹ کڑے	۱۰-	ایت ۱۱۶ تفصیلی جواب دعیسیٰ اللہ پہ قیامت کے
۱۱-	نفی دعلم غیب ڈولونو انبیاوند ایت ۱۰۹	۱۲-	بیان دکلم پہ بارہ د ڈاکو ایت ۳۳
۱۳-	بیان دتفصیل دوسیلے او پدے رد کوی		

تقسیم دسورة: سورة لس حصے دے

- ۱- ایت ۱-۵ : بیان دھغے مقصدی مسئلو کوی چہ حل حرمت سرہ متعلق دی (تخریبات اللہ/عباد، نذورات اللہ/عباد)
- ۲- ایت ۶-۱۱ : بیان دامورد مصلحاؤ کوی (کلکوالی دپارہ)
- ۳- ایت ۱۲-۱۹ : مثال دھغو چہ اللہ وعدہ کے برابر نہ کڑہ (یعنی ہغوی بیان دحق ندے کڑے)
- ۴- ایت ۲۰-۲۶ : انجام اوحالات دمتکاسلیو (سستو) پہ دامرد واللہ کے (یعنی ہغوی کار دحق ندے کڑے)
- ۵- ایت ۲۷-۳۰ : دظالم سزاؤ ککوی چہ ہنہ داللہ درحمت بندوالے دے پدہ باندے
- ۶- ایت ۳۱-۵۰ : تسلی محمدتہ اوقانح/خباشتونہ بیانوی داهل کتابو
- ۷- ایت ۵۱-۵۸ : تھدید (زجر) و رکوی مومنانونتہ پہ موالاتو (دوستے) داهل کتابو
- ۸- ایت ۵۹-۶۶ : تھدید (زجر) علمائے سوءتہ چہ چہ ہم مسئلہ نہ بیانوی اودہل مقابلہ ہم کوی
- ۹- ایت ۶۷-۸۶ : ترغیب فی التلیخ او طریقتہ تبلیغ خانی
- ۱۰- ایت ۸۷- آخر : اعادہ دظلمو رو مقصدی سلو (تخریبات اللہ/عباد، نذورات اللہ/عباد)

بیان دھنھے ٹلور و مسلوچہ متعلق دی دھرامو او حلالوسره (تحریمات اللہ/عباد نذور اللہ/عباد)

تحریمات اللہ: ہنھے ٹیزونہ چہ اللہ حرام کڑی دی ددے حلالول گناہہ

تحریمات العباد: ہنھے چہ اللہ حلال گرزولی دی مگر انسان پیزان یا پبل حرام گرزولی دی دا گناہہ

نذور اللہ: ہنھے نذرونہ چہ انسان دے دا اللہ پے نوم اکڑی دقربت الہی دپارہ یا شکا کولو دپارہ۔ دا جائز دی۔ ددے حرام گنزل گناہہ

نذور العباد: دغیر اللہ پے نوم نذر/منختے کول۔ دا گناہ او کفر دے دا کول او ددے حلال گنزل گناہہ

نودا دوہ جائز او وہ نا جائز دی

تائیداد پدے ٹلور و مسلو او گورہ:

- (۱) تحریمات اللہ ۳ بار لکدایت ۱: ..... غیر محل الصید واتم حرم ..... ایت ۹۰..... انما الخمر والیسیر ..... ایت ۹۶..... و حرم علیکم صید الہر ما دم و ما.....
- (۲) رد و تحریمات العباد ۴ بار لکدایت ۱: ..... احلت لکم من بحیرة الانعام ..... ایت ۸۷ لآخر مو..... ایت ۹۶ اهل لکم صید البر ایت ۱۰۳ ما جعل اللہ.....
- (۳) نذور اللہ ۳ بار لکدایت ۲: ..... الا الھدیہ ایت ۹۷: ..... والھدیہ وقلاندہ ایت ۱۰۰ غنیمت (نذور العباد) طیب (نذور اللہ)
- (۴) رد و نذور العباد ۴ بار لکدایت ۳: ..... وما اھل لغیر اللہ بہ ایت ۳: ..... وما ذبح علی النصب ایت ۹۰: ..... ولا نصاب ایت ۱۰۰ غنیمت (نذور غیر اللہ)

نوٹ:

- (۱) تحریمات العباد کے عقیدہ غلطوی مگر شے نہ حرامیگی او نذور العباد کے عقیدہ ہم غلطوی او شے ہم حرام شو۔
- (۲) بعضے شیان ذاتی طور حرام وی لکد ہے، گیدڑ وغیرہ
- (۳) بعضے شیان حلال وی مگر دیوصفت دو ہے حرام شی۔ لکد چیلے بغیر حلالید و مڑ شو یا دغیر اللہ پے نوم ذبح کڑے شو۔
- (۴) بعض اوقات دو ہے دیو کار و تعظیم دو ہے حلال حرام شی لکد روڑے پے چہ حلال خوراک حرام شو۔ یا لکد موز کے وغیرہ
- (۵) کل لکد دو ہے دعت دانسان نہ پو شے حرام شی لکد انسان اشرف المخلوقات دے نو دے بہ پناستہ خواک کوی پے ولاڑہ خوراک زنا در کوی
- (۶) بعض اوقات یو حلال کار حرام شی د تعظیم دزائے/مقام دو ہے لکد بیت اللہ شریف کے شے وژل یا شاخ ماتول

سورة النعام (مکی ۶ بعد از ماندہ ۵۵ بعد از حجر)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة ماندہ	شمار	سورة النعام
۱-	رد و شرک فعلی	۱-	رد و شرک فعلی اور اعتقادی کیلگی پیدے وجہ سے متصل راژو
۲-	لفی علم غیب اوشو د انبیاء نہ پرایت ۱۰۹ کے	۲-	ایت ۵۰ کے ربی نہ خصوصاً لعی علم غیب کوی چاے تبخیرہ چلہ ورتا اویا چہ زہ عالم الغیب نہیم
۳-	ایضاً	۳-	ایت ۵۹ کے خلاصہ راواہاسی (وعندہ مفاتیح الغیب)
۴-	آخر سورة کے دعوہ و توحید (وللہ ملک السموات والارض۔۔۔)	۴-	نو پیدے سورة کے پیدہ دعوہ دلائل عقلیہ او نقلیہ ذکر کوی
۵-	وللہ ملک السموات والارض ہر شہ واللہ دی بل ٹوک متصرف ختہ	۵-	نودلتہ سر کے الحمد للہ
۶-	د خواہنے ذکر اوشو دنصاراؤ دپارہ	۶-	نودلتہ خلاصہ ذکر کوی پرایت ۱۴ کے چٹو لوہہ خوراک و رکوی صرف نصار اؤتہ نہ
۷-	ایت ۱۰۳ کے رد اوشو دانعام محرماؤ چہ خلقو پوزان حرام کڑے و۔	۷-	ایت ۱۴۳ کے بیان کوی دانعام محلاؤ
۸-	عاجزی بیان شوے وہ دسی پراخر سورة کے (ایت ۱۱ کے)	۸-	نودلتہ دنور و مقرر بیوا انبیاء عاجزی بیان کیلگی
۹-	رد و تحریمات العباد اوشو چہ مشرکانو بہ دزانہ پیزان بند کوی۔	۹-	۱۴۰ ایت کے دیوبل قسم تحریمات العباد ذکر کیلگی چہ عقد زنا و دخیٹہ دنہ بچے دے
۱۰-	ایت ۱۱۰ کے عیسیٰ تہ جاو گرو پیلے وو	۱۰-	ایت ۷ کے قرآن تہ جاو دو آئی نو پیدے وجہ سے متصل راژو

امتیازات دسورة

- ۱- سورة ممتازوے پہ تفصیلی رد و شرک
- ۲- پہ کثرت د دلائل عقلیہ (تقریباً ۲۵ دلائل دی)
- ۳- پہ بیان دعوات ستہ
- ۴- پہ لثرت داعتر اوشو اوجا بونو (۲۳ اعتراضات پتال قالوا او یقولون سرہ ذکر کوی اوجا بونہ قل سرہ مطلب داچہ ربی د نبوت عمر ۲۳ سال و داوٹول عمر ۶۳ سال دو یعنی ٹول عمر پہ تا اعتراضونہ کیلگی اوتہ بہ جوا بونہ کوی
- ۵- د ثلور و واژو اقسامو مشرکانو رد دے کے (۱- مشرکین بالعباد الصالحین ۲- بالکواکب ۳- بالملکہ ۴- بالجن)
- ۶- سورة ممتاز دے پہ نزول دٹول سورة پہ یوزلے چہ دومرہ لوے سورة بل پہ یوارے ندے نازل شوے
- ۷- نزول د کثرت د ملکو دے سورة پہ تعظیم کے چہ ۷۰ ہزار فرشتے دے سرہ نازل شوے دے
- ۸- بیان د تقریر داہراہیم چہ ڈیر سخت تقریر یے کڑے د وچیل قوم او خاندان تہ چہ ۷ زلہ یے ہنوی تہ گمراہ ویلے دی ایت نمبر ۷۴ نہ۔۔۔
- ۹- بیان د مثالونو د شرکانو لکہ ایت ۷۱ او گورہ
- ۱۰- زیات زواج مشرکانو تہ

مقصد دسورة رد و شرک مکمل (۱) اعتقادی (۲) فعلی شرک شدے۔ (۱) واللہ صفت مخلوق تہ در کول (۲) یا مخلوق صفت اللہ تہ در کول

تقسیم دسورة پہ اعتبار د مضامینو پیدو حصو کے دے

- (۱) ایت ۱۱۷ پورے ڈوبے حصہ چہ رد و شرک اعتقادہ مکمل کوی (۱- شرک فی العلم ۲- شرک فی التصرف ۳- شرک فی الدعاء ۴- شرک فی العبادت)
- (۲) ایت ۱۱۸ نہ آخر سورة پورے رد و شرک فعلی (تحریمات اللہ تحریمات العباد نذورات اللہ نذورات العباد)

لفی و شرک فی العلم او گورے پہ آیت ۳، ۵۰، ۵۹، ۷۳ آخری سر، ۸۰،

لفی و شرک فی التصرف او گورہ پہ آیت ۳ کے (وہو اللہ فی السموات ولاارض) ۱۳، ۱۴، ۱۷، ۴۶، ۵۸، ۶۲

لفی و شرک فی الدعاء او گورہ پہ آیت ۴۰-۴۱ کے ۶۳، ۷۱

لفی و شرک فی العبادت او گورہ پہ آیت ۵۶، ۱۰۲، ۱۶۲، ۱۶۳

سورة انفال (مدنی نزولاً ۸۸ بعد از بقرہ ترتیباً ۸ بعد از اعراف)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة اعراف	شمار	سورة انفال
۱-	سورة انعام کے مسئلہ دو حید ثابت شوہ پہلا کیلو عقلیا و سرہ اوپہ اعراف کے نقلیا و سرہ	۱-	نودلتہ حکم دقتال دے مطلب داچہ پہلا کیلو سرہ اون شوہ نو اوس و سرہ جہاد او کڑہ توہ ورپے راواخلہ زکہ چہائیرد جہاد نہ کھگی نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۲-	مخکے سورتو نو کے مقابلہ دہجہ وہ	۲-	نودے سورة کے مقابلہ دتورے دہ۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۳-	ایت ۷۲ کے ذکر وچہ بخو انوکفار و منڈم او ویستو	۳-	ایت ۷ کے ددے امت دکفار و منڈم ویستو حکم دے نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۴-	ایت ۹۵ کے بخو انو امتو نو دھلاکت بیان دو ورستو مالبرارے نہ	۴-	نوپدے سورة ایت ۲۸ کے زجر و کوئی مومنو نو نہ بیند مال باندے
۵-	ایت ۲۰۵ کے ذکر وچہ اللہ پہ عاجزے سرہ یا کڑے۔	۵-	ایت ۲ کے دمو نانو بخو خانی چکلہ اللہ یا کڑے شی نودہ باندے برہ راشی او عا جزئی کوئی اللہ نہ
۶-	بیان دامداد و موسیٰ سرہ طرف اللہ نہ وخت پہ وخت (پہ ۵ مرحلو کے دھنے ذکر او شو)	۶-	ایت ۹ کے نبی سرہ دامداد بیان دے نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۷-	ایت ۱۹۹ کے دو چہ وَاْمُرْ بِالْعُرْفِ	۷-	ہغہ دے او امر دلتہ دے سورة کے ایت نمبر کے ذکر دے۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۸-	واقعات دو دہخو انو امتو نو او انبیاء	۸-	نوپدے سورة کے دہنی واقعات بیان نوی نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۹-	ایت ۱۶۸ کے افتراق دینی اسرا کیلو بیان شو چہ جہاد اشوے دو۔	۹-	نوپدے شروع دے سورة کے وَاَصْلُحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ (یوبل سرہ یوزائے شے)
۱۰-	ایت ۲۰۴ کے حکم پہ اوریدو دقران دو	۱۰-	نودلتہ ایت ۲ کے ایمان والا ذہیان دے چکلہ قران اوری نو ریگی او ایمان یے نکار کیگی

امتیازات دسورة

۱-	سورة ممتاز دے پہ او امر و نسا و باندے پہ اول دسورة کے ایت ۱	۲-	سورة ممتاز دے پہ او صاف خمسہ دمو نانو باندے ایت ۲-۳
۳-	سورة ممتاز دے پہ ہنے وعدے چہ اللہ کڑے وہ ایت ۷ کے اخذی المیتین...	۴-	سورة ممتاز دے پہ بیان دو وعدو میدان د جہاد ۶ قاعدے میدان د جہاد او اوومہ قاعدہ ورستو جہاد نہ
۵-	سورة ممتاز دے پہ بیان دفریب/چل دقل دہنی ایت ۳۰	۶-	سورة ممتاز دے پہ دوو امنو دہنی دزمانے ایت ۳۳ (ذات درسل + استغفار)
۷-	سورة ممتاز دے پہ بیان دمو نوز د مشرکانو ایت ۳۵	۸-	سورة ممتاز دے پہ تقسیم دظیمونو ایت ۴۱
۹-	سورة ممتاز دے پہ خوب دہنی چہ اللہ درتہ کافران کم نکارہ کڑل ایت ۴۳	۱۰-	سورة ممتاز دے پہ بیان دتقریر دہنی ایت ۳۰

مقصد دسورة: القتال فی سبیل اللہ تعالیٰ (دے سورة بل نو م سورة القتال ہم دے) یعنی دیکے د جہاد نہ علاوہ بلہ خبرہ بنتہ

مختصر خلاصہ دسورة

(۱) پہ اول کے درے او امر ذکر کوئی ایت ۱ کے (۱) اتقوا اللہ جہاد کے پہ صرف اللہ نہ یہ کوئے بل چانہ نہ۔ (۲) ذَا صُلْحٍ ذَاتَ بَيْنِكُمْ یعنی چل ملگری بہ نہ وجہے۔ (۳) ذَا ظِلْمٍ وَاظْلَمُوا الرَّسُولَ (۲) بیان دپیزو او صاف نو دمو نانو ذکر کوئی ایت ۳+۲ کے انما المؤمنون الذین... (۱) و جلت قلوبہم (۲) زاتہم ایمانا (نکارہ کوئی اثر دایمان) (۳) و علیٰ ریحہم بیوکون (۴) یقیمون الصلوٰۃ

(۵) اتفاق فی سبیل اللہ تعالیٰ

(۳) درے نہ ورستو واقعہ جنگ بدر ذکر کوئی بطور تمہید یعنی جہاد تہلی و رکوی چہ کہ لگ ہم یے نو د مقابلہ نہ نہ ریگی او گورہ جنگ بدر کے لگ وے مانخ در کڑہ ایت ۵ نہ تر ۱۴ پورے دا بیان دے (۴) ایت ۱۵ نہ شپک قاعدے میدان جہاد ذکر کوئی ادھر یوہ قاعدہ پہ یا لہما الذین امنوا سرہ ذکر کوئے شے۔

قاعدہ نمبر ۱: ایت ۱۵ فلا تو لوہم الا دبار د قاعدہ یے لگو لے دہ دمو نانو ہنے پیزو صفا تو کے ٹوہی صفت سرہ چہ اللہ نہ ریگی نو مخلوق نہ نہ نہ ریگی جہاد کے بہ کافر تہ شا کوئے نہ۔
 قاعدہ نمبر ۲: ایت ۲۰: میدان د جہاد کے دقران او سنتو تابع بہ یے۔ دایے تفریح کڑلہ پہ دویم صفت دمو نانو چہ ہغہ دو زاتہم ایمانا (دفریح مطلب نتیجہ دپوئل یا عقیدے دہ)
 قاعدہ نمبر ۳: ایت ۲۴: اتقیوا اللہ و الرسول... داتفریح کیگی پہ دریم صفت دمو نانو۔ دلی ریحہم بیوکون۔ چہ امیر درتہ حکم او کڑی چہ ہنے محاذ تہ ورزہ نو دامہ دایہ چہ مونگ کم پویا اسلحہ بنتہ
 قاعدہ نمبر ۴: ایت ۲۷: لا تخونوا اللہ و الرسول... داتفریح دہ پہ شلورم صفت دمو نانو اقیم الصلوٰۃ چہ مونگ کوئے۔ صحیح نوحیانت بہ نہ کوئے او صحیح مونگ تہ قران خالی۔

قاعدہ نمبر ۵: ایت ۲۹: اِن تَتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ... کہ اللہ نہ پرہیز کیے تو اللہ نہ برے درکزی پر میدان دہ جہاد کے۔ داسے تفریح کڑو پہ پزیم صفت دوسمانو چہ انفاق وود کہ انفاق کوئے نو اللہ بیخ او غلیمتو نہ ڈیر درکزی

قاعدہ نمبر ۶: ایت ۳۵: اِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاغْلِبْهُمْ تَقَاعُدًا وَعَثْرًا مُّكْرًا ۝۵۱ وَاُثْرًا وَقَاعِدًا تَفْرَحُونَ حُرْلًا ۝۵۲ چہ پیدنے قاعدو کلک شہ ہرے قاعدے سرہ فاشتوا اولگوہ داسے حکمت والا کتاب بہ بل چرتوی۔

قاعدہ نمبر ۷: ایت ۷۰: دَقِیرَیَا نُو تَفْصِیْلُ بَیَانُوۤی چہ ترغیب دایمان وکرگہ۔ داسے پیدنے ویلے چہ رعب دباؤ پرے واپوہ او سخت سخت جیلونو کے واپوہ۔ داسے بل دین بہ چرتوی۔ چہ کافر دپارہ کے ہم امن دے۔

دشروع نہ ربط

(۱) سورۃ بقرہ کے ہم دجہاد بیان وود۔ ایت ۱۷۷ کے دجہاد بڑینگ وود ۵ عقیدے سرہ او ۵ عمل سرہ متعلق۔ بیادجہاد دملک داصلاح دپارہ ۳ قوانین ذکر کرل (۱) قصاص من الظالم (۲) تقسیم الاموال بالقانون شرعی (۳) حکم الصوم لارتجاع انفس (۴) نبی عن الرقی اودعے دجہاد وکورد پارہ پیدے ۱۸ قوانین ذکر کرل۔

بقرہ ۲۴۷ کے دامیر شرائط ہم ذکر وود (۱) اضطفہ ربہ (غورہ کڑے شوے) (۲) علم زمینان جنگ اولعلم دقاعدو جنگ (۳) لیسم: حوصلہ

(۲) نو ال عمران کے تنظیم جوڑ وود پارہ ۵ قوانین ذکر کرل زکہ چہ جہاد ہلہ کیدیشی چہ تنظیم وی دمسلمانانو قاعدہ (۱) ایت ۱۰۲ کے چہ عقیدہ ڈولوبہ یوہ وی (۲) ایت ۱۰۳ قانون بہ موقران و سنت

وی (۳) ایت ۱۰۴ و لکن منکم ائمة یدعون الی الخیر (۴) ایت ۱۱۵ خیل مال بہ لگوے (۵) ایت ۱۱۸ غیر از دار سرہ بہ راز نہ ساتے او پیدے پزیمے قاعدے باندے دوا

واقعات ذکر کوی دجنگ بدر اودجنگ احد..... دامدوایہ چہ مسئلہ نرمہ کوہ چہ خلق ڈیرشی۔ نہ فتح یہ کثرت دہ اوندہ شکست پہ قلت دے۔

(۳) نو سورۃ نساء کے دمعاشرے داصلاح دپارہ قوانین وود۔ دعوا نمونہ ۱۸ قوانین اودامیر اومعمور میز کے ۸ یا ۹ قوانین وود۔ اوبیان د در یوڈ وودو مطلب دا چہ دوسمونڈے سرہ ملگرے شہ او زان

أساس دمنافقوا وکفارو دواژونہ۔

(۴) سورۃ مائدہ کے دل احرمت مسئلہ وود۔ مطلب دا چہ جہاد ہفتہ ٹوک کولے شی چہ یہ مسئلہ دل حرمت یے ایمان او عمل دواژہ وی۔

(۵) سورۃ انعام کے دشترک اقسام وود اود میدان تبلیغ ۶ قاعدے/غٹلے ذکر وودے دپارہ دواژہ

(۶) سورۃ اعراف کے پیدنے مسئلہ دتوحید دلائل تھلیہ وود

(۷) سورۃ انفال: اوس میدان جہاد تراشہ۔ جہاد اوکڑہ ہنوسرہ چہ دنگلے مسئلہ نہخ اژوی۔

سورۃ توبہ (مدنی نزولاً ۱۱۳ بعد از مائدہ ترتیباً ۹ بعد از انفال)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورۃ انفال	شمار	سورۃ توبہ
۱-	قاعدے ذکر و میدان جہاد	۱-	نودائے اعلان دجہاد دے نو بدے وجہے متصل راوڑو۔
۲-	آیت ۶۰ کے لاء علم و حکم (رسول اور اصحاب بٹول و دشمنان نہ پہنچنی)	۲-	آیت ۱۰۱ کے لاء علم (اے رسول تے نہ پہنچنے) مفروضہ
۳-	قاعدے میدان جہاد ذکر وے	۳-	نودائے ہفتے بیانیوی چہ ہفتوی سرہ بہ جہاد کوے۔
۴-	آیت ۴۱ کے تقسیم و غنیمت و نوو	۴-	نودائے آیت ۶۰ کے تقسیم و فرضی صدقا تو دے یعنی ۸ مصارف خالی
۵-	آیت ۵۸ کے وائی چہ کہ دے کافر و بے لوظو نہ ریگئے نہ معاہدہ واپس کڑے۔ او جہاد دسرہ او کڑے۔	۵-	آیت ۷ کے وائی چہ دشترکانو بہ شلو طوی۔ نو بدے وجہے متصل راوڑو۔
۶-	پہر سورۃ کے او دے چہ فاصلحو ذات بینکم (چلو کے یوزائے شے)	۶-	نو بدے سورۃ کے وائی چہ برآت من اللہ (غیر دوسرہ بابائی کاٹ او کڑے)
۷-	آیت ۶۰ کے او دے واعدو لہم ما سخطتم تیارے او کڑے۔	۷-	آیت ۳۶ کے زجر ہفتو چہ تیارے نہ کوئی۔
۸-	اوصاف دمو مانو ذکر وے پشروع دسورۃ کے ہم او پہا خردسورۃ کے ہم	۸-	اوصاف دمنافقانو بیانیوی۔ نو بدے وجہے متصل راوڑو۔
۹-	واقعہ جنگ بدر ذکر وے۔	۹-	نودائے واقعہ جنگ حنین او جنگ تبوک ذکر وے
۱۰-	آیت ۳۵ کے دشترکانو مونز بے فائدے دے۔	۱۰-	آیت ۱۸ کے وائی چہ عبادات بے فائدے دی نو مسجد شہرہ جوڑوی۔
۱۱-	قاعدے میدان جہاد ذکر وے شگ	۱۱-	صفات دمنافقانو چہ دیو چہ ہم پدے بقاعدو عمل نہ کوئی

نومونہ دسورۃ: دسورۃ لکڑو نو بدے دی: لکڑ (۱) سورۃ توبہ: دسورۃ مانو نو بدے دی: وہ نو دھنوی دو بے ذکر وے چکے۔

(۲) سورۃ برآت: چہ اعلان دبابئی کاٹ دے دشترکانو سرہ

(۳) سورۃ مہاجرہ: او چہ تو کئے: دشترکانو نو بدے ددوڑے او چہ کڑے دے

(۴) مشرکہ: سرول: منافقان او دشترکانے سرولے دی

(۵) خاثرہ: کستو کئے: دمنافقانو ۶۳ گندونے راکستے دی۔ (داسے نورے ہم ڈیر نومونہ دے سورۃ دی۔)

امتیازات دسورۃ:

۱-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان و فرق اربعاو (چہ کو موسرہ بہ جہاد کوے)	۲-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان و تقسیم دشترکان چہ کو مہاسرہ جنگ کوئی
۳-	سورۃ ممتاز دے پہ تفصیلی بیان دواصاف نو دمنافقینو چہ ۶۳ صفات دی	۴-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان و حکم دشترکانو دمسجد جوڑو لو چہ نو بدے جوڑوی۔ آیت ۱۸
۵-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان و فرض حنین او تبوک	۶-	سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۳۱ چہ چیل بجران او مولیان بہ پہ خدائے توبہ سرہ نہ بیئے
۷-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان دعارثو آیت ۴۰	۸-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان دمصارف و فرضی صدقا تو آیت ۶۰
۹-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان مسجد ضرار	۱۰-	سورۃ ممتاز دے پہ دے چہ سر کے بسم اللہ ختہ
۱۱-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان دجبرائیل نو دشترکانو آیت ۱۹	۱۲-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان دجنائے نہ کو لو دمنافقو آیت ۸۴

مقصد دسورۃ: القتال فی سبیل اللہ تعالیٰ او بیان و فرق اربعاو

(۱) مشرکان (دووی بیارے اقسام دی: یو معاہدین: چہ ستاوسرہ معاہدہ شوے دے۔ بل مخالفین: چہ ستاوسرہ جنگ کوئی دریم: مخالفین چہ تاہ اسن خواڑی)

(۲) اہل کتاب (دا دوہ قسمہ دی یو یہودیان بل نصرانی/عیسایان)

(۳) منافقان (دا ٹول یو قسم دی) (۴) مومنان (دووی دے اقسام دی ورتو بہ بیان شہ)

تقسیم دسورۃ: سورۃ ثلوث حصوں کے تقسیم دے:

- (۱) آیت ۱-۲۸ پورے: پید کیے بیان دشترکانو دے او ددوی درے واثرہ اقسام ذکر کو لے شی۔ او دوی سرہ دجہاد کو لو جو ہات خانی۔
- (۲) آیت ۲۹-۳۷ پورے: پیدے حصہ کے بیان داہل کتابو دے۔ یعنی یہود او نظری دھغوی پلینے ذکر کو ی او دھغوی سرہ دجہاد وجویات ذکر کو ی۔
- (۳) آیت ۳۸-۹۰ پورے: پیدے حصہ کے منافقان بیانوی۔ پیدوی کے اقسام نشتہ بلکہ ٹول یو قسم دی۔ نو ددوی ۶۳ صفات دلتہ بیانوی۔ (دنبی محمد ہم ۶۳ سال و۔ اشارہ دہ پکے دیتہ چٹول عمر بہ دے منافقانو بانندے رد کوے۔)
- (۴) آیت ۹۱-۱۰۰ سورۃ پورے: پیدے حصہ کے مومنان بیانوی۔ او ددوی درے اقسام: (۱) مجاہدین: چہروخت جہاد لہ تیار وی
- (۲) مہکاسلین داہم مجاہدین: دی مگر کلہ کلدہ سستے نہ کارا غلی۔ لکدلتہ چیزنی ملگری لیٹ رازی۔
- (۳) مغدورین: کلک دی مگر کلہ کلدہ سستہ درو بے عمل اونہ کڑے شی۔

وجہ چہ یہ شروع دسورۃ کے بسم اللہ ولے نشتہ:

- (۱) حضرت عثمانؓ نہ حضرت ابن عباسؓ تپوں اکڑو چتا ددے سورۃ سر کے بسم اللہ ولے زندہ لیکلے۔ جواب ور کو ی چہ ویدا وہ چہ نبی بانندے بہ چکلہ ایٹونہ نازلیدل۔ نو ماہ دغا ایٹونہ لیکل۔ او ماتہ بہ نئے ویل چہ دا ایت دے دے سورۃ کے دلتہ دلتہ اولگوہ۔ اودا سورۃ دے سورۃ پے اولگوہ۔ نو کلہ بہ چٹوے سورۃ رائغے نبی بہ دھغے سورۃ پید شروع کے بسم اللہ ولے۔ مگر دلتے زندہ ویلے نو ماہم اونہ لیکو۔
- (۲) بلہ وجہ چہ حضرت علیؓ خانی فرمائی چہ بسم اللہ چونکہ امان دے او پیدے سورۃ کے خوا مان نشتہ کافر لہ (راذینہہ ویتزہ سٹ ترے اوخہ قتل یے کڑہ)
- (۳) بعض صحابا و ددے وجہ داخولے دہ چہ سورۃ انفال او توبہ یو سورۃ دے۔ پیدے وجہ بسم اللہ نشتہ ددے شروع کے۔
- ☆ آیا بسم اللہ قرآن ایت دے یا نہ دے۔ نو سورۃ نمل کے بہ راشی چہ دا قرآن ایت دے۔
- ☆ آیا دا بسم اللہ سورۃ جز دے نو امام ابوحنیفہؒ فرمائی چہ نہ دے نو دلتے تہ ولے راوڑے دے۔ داد پارہ دبرکت۔ اود پارہ دجہا لے دیو سورۃ دہل سورۃ نہ۔

سورة یونس کی (زوالا ۱۰ بعد از نبی اسرائیل ترمیم یا ۱۰ بعد از توبہ)

رابطہ سابق سرہ:

شمار	سورة توبہ	شمار	سورة یونس
۱-	ہر کلمہ چہ آخردسورة کے ایت ۱۲۸ کے صداقت در رسول اوشو۔	۱	نوپدے سورة کے دغا اثبات در رسول بار بار (تقریباً وارے) کیگی
۲-	پہ آخردسورة کے مسئلہ توحید زکروشہ پہ لالہ الا هو سرہ	۲-	نودلہ انجام ذکر کوی دسکرینو/مخالفینو ددغے مسئلہ توحید۔
۳-	ہر کلمہ چہ مخکے سورة کے بیان اوشو جہاد بالسیف (تورے سرہ جہاد کول)	۳-	نودے سورة کے بیان کیگی دجہاد بالسان چہ ہفہ بیان داصول اربعاودے۔
۴-	مخکے سورة کے مسئلہ قتال ذکرشہ۔	۴-	نودلہ ہفہ مسئلہ ذکر کوی چہ کولے لہ بہ جہاد کولے (یعنی توحید)
۵-	ہر کلمہ چہ آخردسورة کے ذکرشہ توحید مگر بغیر دلائلو	۵-	نوپدے سورة کے پیدغے مسئلہ دلائل پیش کوی نوپدے ہجے متصل راوڑو۔
۶-	دعوہ توحید ذکرہ پہ آخردسورة کے	۶-	نوپدے سورة کے پیدغے دعوہ توحید شہدہ مشرکانو ذکر کوی بہ ایت ۱۸ کے
۷-	آخری ایت کے (قل جسی اللہ) زما دپارہ اللہ کافی دے	۷-	نودلہ مثالات ددغے چہ اوگورہ نوح، موسیٰ اونور نول پیغمبر انورہ اللہ کافی دو۔ ۱۰۳
۸-	ایت ۲۲ کے اووے چہ منافقان درویشن دی۔	۸-	نودلہ ایت اللہ کے ذکر دختن و خلق کوی اودھغوی در چہ ذکر کوی۔
۹-	دلہ بیان دفرق اربعاو وو چہ درے ڈلے کپکے مخالفین دقران وے۔	۹-	نودلہ ترمیم الی القرآن کوی اوز جرور کوی مسکرینو دقران تہ۔
۱۰-	دلہ آخری رسول دامت دتوبے بیان وو۔	۱۰-	نودلہ دیونس دقوم دتوبے بیان دے۔
۱۱-	بیان دبرآعت دشرکانو نذاشو	۱۱-	نودلہ ایت ۱۳+۱۴ کے پینور دالفاظو سرہ بیان دہائی کاٹ کوی۔
۱۲-	ایت ۱۹۹ کے اووے کوکومع الصادقین۔	۱۲-	نودلہ ایت ۲ کے وائی چہ رختنوسرہ ملگرے شوے نو (ان لہم قدم صدق) دنیا او آخرت بہ دے داوڑہ خدشی۔

امتیازات دسورة:

۱-	سورة ممتاز دے بہ بیان دھغے مشورے شہبے دشرکانو چہ دابا باگان اللہ مقرر کرے دی۔ ۱۸	۲-	پہ بیان ددلائل عقلیاد مع تفریجات (مخکے دلائل ذکر کوی نوپارے مسئلہ توحید تفریح کوی)
۳-	ممتاز دے بہ بیان دتوبے دقوم یونس	۳-	پہ بیان دمقاصد اربعاو (نورہ کے ہم شہدہ گردے سورة کے پہیل شان دی)
۵-	ممتاز دے۔ پتوبے دفرعون چہ کولہ نشوہ پوخت دعذاب کے ایت ۹۰	۶-	پہ بیان دبد دعائے چہ موسیٰ فرعون اودھغوی قوم تہ کرے وہ ایت ۸۸
۷-	سورة ممتاز دے بہ بیان دا دلایو دتقریف اودھغوی درجو اوراماتو ایت ۶۲-۶۳	۸-	سورة ممتاز دے پہیل چہ حضرت نوح چہیل قوم تہے در کڑے دو۔ چہ داوڑے میدان تہ۔
۹-	سورة ممتاز دے بہ بیان دھغے خلقو چہ وائی چہ قران پریدے اوبل کتاب راداخلے ایت ۱۵	۱۰-	سورة ممتاز دے پہیل ۵ بانے ہی صحاحدہ

دسکران دزہی سبالی

مقصد سورة: اثبات دمقاصد اربعاو مراراً (یعنی بار بار) اوانجام دسکرینو دے مسئلہ

تقسیم سورة: (دو حصے دے: ۱) ایت ۱-۱۰ پورے: اثبات دمقاصد اربعاو کوی بار بار پدلائلو سرہ اودفع دہجے کوی دشرکانو

(۲) ایت ۱-۷- آخردسورة پورے: درے واقعات بیانوی بطور تفریح/نتیجہ پانکار ددغے مخکے مسئلہ چہ کومڑوے حصے کے تیرہ شوہ۔ چہ اودنہ منلہ نوانجام بہے پہ

شان دقوم نوح اوقوم فرعون شی اوکے چاومنلہ نوانجام بہے دقوم یونس شی۔ چہ اللہ ترے عذاب دغے کرے۔

پہ مقاصد اربعاو کے ژوبے اگر چہ ڈوے مقصد توحید دے مگر دلہے قران مخکے کرے دے۔ داوے؟ زکے چہ قران تہ نہ یہ راغلے نو توحید پو بندے شے نہ رسول نہ قران اونہ آخرت۔

چہ قران تہ ناست نہے نو ہیبت بانڈے بہ نہ پوہگے۔

سورة هود کی (ترتیباً ۱۱ بعد از یونس او نزولاً ۵۲ بعد از یونس - دواڑوں کا طوسرہ سورة یونس نہ بعد دے)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	یونس	بشار	هود
۱-	اثبات دوحید اوشو پیدلا کیلو عقلیا دوسرہ	۱-	نودلنہ اثبات دوحید کیگی پیدلا کیلو عقلیا دواڑوں دوسرہ نوپدے وجہے متصل راوڑوں۔
۲-	اثبات دوحید اوشو پیدلا کیلو عقلیا دوسرہ او دفع دشعبے دشکرانواوشو۔	۲-	نودلنہ ترغیب فی التبلیغ و رکوی چہ شایہ دفعہ مسئلہ اوسوہ۔ نوپدے وجہے متصل راوڑوں۔
۳-	واقعہ دَنوح اجمالاً وہ	۳-	نودلنہ تفصیلاً ذکر کو لے شی۔
۴-	آخر کے ادفر مائیل اتبع ما یوحی الیک	۴-	نودلنہ آیت ۱۲ کے تسلی دہ پہ اتباع دما انزل چہ تکالیف بہرازی مگر زڑہ بہ نہ تنگوائے
۵-	آیت ۴ کے الیہ مر حکم جیجا	۵-	آیت ۴ کے الی اللہ مر حکم
۶-	آیت ۴ کے: افاکت تسمع الصم	۶-	آیت ۲۰: ماکان یسطیعون لسمع
۷-	انکار دشکرینو ذکر دے۔	۷-	حالت دشکرینو ذکر کیگی۔
۸-	آیت ۲ کے نبی تہ ساحرا و جادو گرو بتلے دی۔	۸-	آیت ۷ کے قرآن تہ سحر و بتلے دے۔
۹-	آیت ۳ کے ددنیا پید اکید و بیان شوے دو۔	۹-	آیت ۷ کے زیادت کوئی یعنی دنیا پید اکیش علت خانی لیب لوکم اکیم احسن عملا
۱۰-	شروع پہ ترغیب الی القرآن اوشو۔	۱۰-	نودا سورۃ ہم پہ ترغیب الی القرآن سرہ شروع شو۔ (داسے سورتو نہ چہ پہ ترغیب الی القرآن سرہ شروع کیگی ہفتے تہ ذوات الراء و بیلے کیگی) نودا دواڑہ سورتو نہ ذوات الراء نہ دی)
۱۱-	آیت ۳۸ کے دشکرینو نہ مطالبہ دہ دیو سورۃ راوڑوں۔	۱۱-	آیت ۱۳ کے دلنہ دی نہ مطالبہ کیگی دسو سورتو نو۔ نوپدے وجہے متصل راوڑوں۔

اقتیاز سورۃ ۱۰: متنازدے پہ بیان دہسا کیو اور بجاؤ ۱- تونید ۲- نفی دشکر فی العلم (دادوہ دمقا سد عالیا و نہوی) ۳- ترغیب فی التبلیغ ۴- تسلی (دا آخرہ وہہ سدا / خمننا ذکر کو لے شی)

۲) سورۃ متنازدے پہ مطالبہ دسو سورتو نو آیت ۱۳ (اگر چہ نور دسور تونو کے ہم مطالبے شتہ مگر دسو سورتو نو مطالبہ صرف دے سورۃ کے دہ)

۳) سورۃ متنازدے پہ تفصیلی واقعے دَنوح باندے اگر چہ سورۃ نوح کے صرف دَنوح بیان دے مگر ہلہ ہم دومرہ تفصیل دے تختہ۔

۴) متنازدے پہ طلب داستغفار اوتو بے دواڑو آیت ۳ ۵) متنازدے پہ ہفتے آیت چہ انیس من اھلک

۶) متنازدے پہ آیت کان عرش علی الماء ۷) لا ترکوا الی الذین ظلموا فتمسکم النار (مطلب: ہائی کا تہ ترے او کرہ)

۸) نوح تہ بن نوح من قومک ۹) نوح خیل زوی تہ: لا اعصم الیوم (نہ در زو چا و زائے تختہ)

۱۰) متنازدے پہ آخری آیت چہ سورۃ تلور واڑہ مسئلے یے پکے راٹو لے کڑے دی۔ کوم چہ سورۃ مقصد دے۔ روستو پرے بیان کیگی۔

مقصد سورۃ: بیان دشکر و مسکو: (۱) العباد اللہ وحدہ (عبادت بہ دیو اللہ کوے) (۲) نفی دشکر فی العلم (۳) ترغیب فی التبلیغ (۴) تسلی مبلغ تہ اوس لگ شان تفصیل ددے تلور و مسکو:

(۱) العباد اللہ وحدہ (عبادت بہ دیو اللہ کوے) دامسلہ تقریباً ادوہ زلہ ذکر کو لے شی: آیت ۲ کے: الاتعبدوا الا اللہ ذان لا الہ الا هو

آیت ۲۶ کے: (نوح و ابی) الاتعبدوا الا اللہ آیت ۵۰ کے (ہوہ فرمائی) یقوم عبد اللہ آیت ۶۱ کے (صلح فرمائی) یقوم عبد اللہ

آیت ۸۴ کے (شعیب فرمائی) یقوم عبد اللہ آیت ۱۲۳ کے چہ آخری آیت کے فاعبدوہ

(ادو گورہ ڈوبے دگوہ بیان شوہ ہیا پرے دلایل نقلیہ بیان شول اخر کے ثمرہ فیصلہ دے درتو اور ولہ چہ فاعبدوہ)

(۲) دومیہ مسئلہ نفی دشرک فی العلم: داہم بیابا ذکر کولے شی: ایت ۵ کے یعلم مایرون..... ایت ۶ کے: ویعلم مستقرہا مستودعہا کل فی کتاب مبین
ایت ۲۶ کے فلا تسکن مالمیں لک پہ علم ایت ۴۵ ان اعمو ذبک ان الشکک مالمیں پہ علم ایت ۵۷: ان ربی علی کل شیء حفیظ (بل ٹوک داسے نشینہ)
ایت ۱۶: ان ربی قریب الحیب (بل ٹوک داسے نشینہ)

بیابا رے واقعہ راوڑی داہم بیابا ذکر کولے شی: ایت ۶۹: جاء یحییٰ بن حنیف (وریت کڑے سنے رے راوڑی) او ایت ۷۷ کے واقعہ دلوٹ چا او گورہ
عالم الغیب نہ دو داہم بیابا ذکر کولے شی: ایت ۶۹: جاء یحییٰ بن حنیف (وریت کڑے سنے رے راوڑی) او ایت ۷۷ کے واقعہ دلوٹ چا او گورہ

ایت ۹۲ کے: ان ربی بما تعملون حیط (ہرشہ زما رب پہ علم کے دی) او آخر کے بیا واللہ غیب السموات والارض (او گورہ نوم واللہ نے مقدم کڑے دے پہ علم غیب باندے
اشارہ دہ کے دیشہ چہ ایٹوک بل ہم شہتہ چہ علم غیب ورسرہ وی)

(۳) دومیہ مسئلہ ترغیب فی التلیخ: ہم بار بار: ایت ۱۲ انما انت نذیر ایت ۱۷: ان کان علی پیتہ... شاہد منہ (نو چہ ستاداشان دے نو اوس بہ قلا رنہ کینے تلیخ او کڑہ)
ایت ۲۸: ماسرہ واللہ کتاب دے چہ دارحمت دے نوددے تلیخ تاسو لے بدگنوںے

ایت ۵۲ (ہوڈ) ویلقوم اعبدوا اللہ (داہم راست تلیخ دے موگتہ ترغیب تلیخ را کوئی) ایت ۶۳ کے (صالح) ویلقوم اعبدوا اللہ

ایت ۸۴ کے (شعیب) ویلقوم اعبدوا اللہ..... ایت ۸۵ کے: یلقوم اذوا لکلیل ویزان بالقسط تہم داسے تلیخ او کڑہ
ایت ۱۱۰ کے ولقد اتینا الکتاب... تہم دکتا بدعنے تلیخ او کڑہ کنہ مکرہ شہ ایت ۱۱۲ کے: محمد تہ او امتی تہ: فاستقم کما امرت ومن تاب معک...

داٹول پہ آخری ایت کے راٹولوی و توکل علی اللہ سرہ چہ تہ بدوائے چہ تلیخ کے زما ملگری نشینہ نواللہ فرمائی چہ پہ بازان او سپارہ

(۴) تسلی: ایت ۱۲ کے تسلی محمد تہ - چہ سینہ مننگوہ ایت ۲۷: قالت... ایت ۳۲ کے قالوا... دغنے بہ تاتہ ہم وائی۔

دغنے ہوڈ سرہ رے ہم جگولے کڑی دی ایت ۵۲ او گورہ: ما یشتا بہیتہ... تاتہ بہ ہم وائی چہ تہ خودملا نہ یہ نو لے دزانہ برے کو بے ورتہ او وایہ چہ ستادمشلا پہ شان دے ماللہ نہ کڑی۔
نو تہ بہ حضرت ہوڈ بٹان مطمئن اوسے اوہمت بہ نہ نیلے۔

ایت ۶۲ حضرت صالح تہ: تانہ خوزموگ دا امید نہ دو زموگ خودا خیال دو چہ تہ بہ موگتہ تہ خوگے خوگے خبرے کوے قصے بہ کوے۔

ایت ۸۷: شعیب تہ: اصلو تک تا مرک... ایما تانہ ستادین داخولے وی چہ تہ موگتہ ذہیل زوڈ دین نہ واڑوے۔ تاتہ بہ ہم وائی چہ لے زموگتہ دامشران اولمیان نہ پوہگی
ایت ۱۱۵ کے واصبر (بزہ راست تسلی دہ) ایت ۱۱۸ کے: (ستازرہ) بہنگ شی چہ داطلق ایمان ولے نہ راوڑی) نو جواب: ولو شاء ربک... اللہ بہ خلیل زور چلو لے دو

پہ آخری ایت دے داٹولے تسلی راغڈے کڑے پہ ایہ یرجع الامر کلہ سرہ چہ تہ دوے پہ انجام نہ پوہگی اللہ پرے پوہگی نہ چہ مسئلہ جاری سراتہ۔

نوسورہ کے خلور مسکلے وی او پہ آخری ایت کے خلور واڑہ مسکلے راٹولے کڑے: لکنہ:

ڈوبے مسئلہ العباد اللہ وحده: نودلتہ آخری ایت کے فاعبدوہ یے اودے۔

دومیہ مسئلہ: ترغیب فی التلیخ (تلیخ کوہ او وبل چا پرواہ مساتہ نو دلتو توکل علی اللہ

دے آخری ایت مثال پہ مثال دھنے جال دے چہ کہا نو دپارہ نے پہ سند کے واچوی یا مژزا نو دپارہ یے پہ غمموچی کے واچوی او پرو روے راٹولوی آخر کے دغدہ خکارمیان

یا مژزان جال کے یوزانے تہ راٹول شی نودلتہ ہم آخری ایت کے خلور واڑہ مسکلے یے یوزانے تہ راٹولے کڑے۔

نو مقصد سورہ بیان و خلور مسکو دے او پدے مسکو واقعات دہ پیغمبرانو ہم بیانوی

پہ توحید باندے واقعات د نوح، ہوڈ، شعیب او آخری ایت کے: فاعبدوہ

پہ نفی د علم غیب باندے واقعات د ابراہیم او لوط راوڑی پہ تفصیل سرہ

پہ ترغیب فی التلیخ او تسلی دو اڑو باندے واقعہ موسیٰ راوڑی

اودا سورہ ذوات الرء نہ دے اوزوات الرء ہفتہ سورہ تونہ دنی چہ پہ شروع دھنے کے ترغیب الی القرآن بیانوی

یوسف (کی)

(نزدلاً ۵۳ بعد از ہود ترتیباً ۱۲ بعد از ہود - دو اڑوٹھا ظورہ سورۃ یوسف دوسرہ ہود ہود نہ درستو دے)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورۃ ہود	شمار	سورۃ یوسف
۱-	نفی د علم غیب اوشوہ پہ بیان دواتے دابر اہم اودلوٹ چہ پہ ظاہرہ فرشتے اوندہ پوندے	۱-	نودلت نفی د علم غیب دہ پہ واقعہ یعقوب چہ اود گورہ پہ حال دچیل زوی خبر نشو تر ۴۰ سال پورے اود نہ یوسف خبر وود د حال دچیل پلارہ چہ حیات دے یادفات۔
۲-	دعوہ دعوہ حیدرے ثابتہ کڑہ پہ واقعہ اود انبیا دسرہ بطور دلیل نقلی	۲-	نودلت ہم دعوہ دعوہ حیدرے ثابتہ کڑہ پہ واقعہ یوسف چہ پہ جیل کے فرمائی... ایت ۳۹-۴۰
۳-	آخر دسورۃ کے اوفر مائل ' و توکل علیہ	۳-	نوموند توکل چہ اود گورہ یعقوب اویوسف شنگہ زان سپار لے دے اللہ ایت ۸۶: انما اشکو..
۴-	آخر کے ایت ۱۲۰ کے اودے چہ (وکل نفس علیک من انباء الرسل ما نثبت بہ فوادک)	۴-	نودے سورۃ کے واقعہ یوسف دپارہ دثابت قدمے راوڑی۔
۵-	ایت ۷۱ کے: فبشرنا بآئین... من وراء الحق یعقوب	۵-	نودلت واقعہ حضرت یعقوب پہ تفصیل سرہ ذکر کوہ۔
۶-	ایت ۶۹ او ۷۳ کے اودے چہ اللہ سلا تیار ستونہ اوبرکتونہ دے وی اے کوروا اود ابراہیم	۶-	نودے سورۃ کے نمونہ برکت خانی چہ کڑی ورتید پونوسی نہ اللہ یو درجن و رکڑل۔
۷-	دقوم لوٹ دبد عملے نمونہ بیان شوہ	۷-	نودے سورۃ کے دیوے خزے دے جیائے بیان دے۔
۸-	اللہ دہر شہ نہ خبر دار دے - وللمانی السموات والارض	۸-	ایت ۳: (وان کنت من قبلہ لمن الغفلین) اے پیغمبرہ نہ دے واقعے نہ خبر نہ دے۔
۹-	ایت ۱۱۳ لا ترکنا الی الذین ظلموا میلان اوندہ کڑے سستو اوطالمانوتہ۔	۹-	د یوسف نمونہ چہ اود گورہ گناہ نہ دے میلان ندے کڑے اگر چہ دعوت و رکڑے شوے دے دگناہ
۱۰-	افتتاح دسورۃ اوشوہ پہ صداقت دقران	۱۰-	دے سورۃ ہم افتتاح کو لے شی پہ صداقت دقران
۱۱-	سورۃ پہ نوم دپیغمبر حضرت ہود	۱۱-	نودا سورۃ ہم پہ نوم دپیغمبر حضرت یوسف دے۔

ابتیازات دسورۃ:

- ۱- سورۃ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعہ حضرت یوسف
- ۲- سورۃ ممتاز دے پہ گنزو خوبونو لکھ خوب دیوسف، خوب دجلیانو، خوب دباشاہ دمر (دے درے خوبونو بیان دے کچے)
- ۳- سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۲۸: ان کیدکن عظیم
- ۴- سورۃ ممتاز دے پہ بیان ددوہ قسمہ محبت باندے۔ یوجاز لکھ دپلارچیل زوی سرہ بل ناجاز لکھ دپردی کڑے پردی سرئی سرہ وغیرہ۔
- ۵- سورۃ ممتاز دے پہ تہ تہ دروز و خلاف دچیل پورور۔
- ۶- سورۃ ممتاز دے پہ تقریر دیوسف پہ جیل کے۔
- ۷- سورۃ ممتاز دے پہ سیاسی سوچ بوجھ دیوسف باندے لکھ جیل یے بہتر اود گنزو لود گناہ نہ۔ بل داچہ جیل کے زان سرہ ملگری جوڑ کڑل۔ بل د مخلوق بچاؤ د راروان یواخت نہ۔
- دائل کاروند سیاسی بصیرت نو نو نہ دی۔ دینہ اسلامی سیاست والی۔ لفظ سیاست دسوس ندے معنی یے قوم خیر خواہی دہ۔

مقصد دسورۃ: تسلی نبی تہ پہ واقعہ دیوسف (حالی ک کمال یوسف)

واقعہ دیوسف پہ شہکو مرحلو کے بیانیگی: مرحلہ ۱: یوسف تہ روز و چیل جوڑ کڑو زک چہ دپلار محبت دسرہ ڈیرود۔ نو کنوی تہ یے دروز و روزولو۔

مرحلہ ۲: قائلے والا د اوجت کڑو اومر کے خرث کڑو۔ مرحلہ ۳: جیل تہ اودریدو مرحلہ ۴: وزارت درتہ ملوشو

مرحلہ ۵: چہ روزہ کے راعلل اود پلارے خبر شو۔ مرحلہ ۶: چہ خاندان دیوسف مہر تہ را منتقل شو۔

مماثلت دواتقا تہ پہ مابین ددواڑ و پیغمبرانو:

(۱) لکھ شنگہ چہ یوسف تہ دچیل روز و دلاسہ چل جوڑ شو۔ نو اے پیغمبرہ تانہ ہم دچیل قوم دلاسہ پہ چل جوڑی اود چیل وطنہ بہر وک کڑے شے۔ سورۃ انفال ایت ۳۰ واز میکر

بک الذین کفرو... اودقتلوک او یجر جوک۔ نو حالی ک کمال یوسف

(۲) لکھ شنگہ چہ یوسف پہ کنوی کے درے درزے تیرے کڑے دی۔ نو اے پیغمبرہ تہ ہم پہ غار ثور کے درے درزے تیرے دی۔ نو حالی ک کمال یوسف

- (۳) لکہ شنگہ چہ یوسف پانڈسختو کے مصر تہ روان کڑے شوے دے چہ پتہ نگی چہ مصر کے بہ زماشہ حال دی۔ نو دغسے تہ بہ ہم دعا رثور نہ پانڈسختو کے روان ے مدینے تہ پتہ بہ در تہ نہ وی چہ ہلینہ بہ ستاشہ حال وی۔ نو حالک کمال یوسف
- (۴) لکہ شنگہ چہ یوسف عزتمند شو پڑو مینے در زہ مصر کے چہ وزیر و اہستو اذ چلے خڑے تہ یہ اوے چہ درہ استو گنہ کڑہ فوتہ بہ ہم پڑھے در زہ مدینہ کے عزتمند کیگے۔ دنی استقبال تہ خلق ولا زو۔ یو ویل چہ زما میلہ بہ وی۔ بل ویل زما میلہ بہ وی آخر اچہ نبی ادر ماہیل چہ زما اوخو دچا کور تہ کیناستہ۔ زہ بہ ہفتہ سرہ پائے لگیم۔ نو حالک کمال یوسف
- (۵) لکہ شنگہ چہ یوسف باندے ہفتے کو روا لاؤ بدنامہ اوگولو نوتا باندے او ستابی بی باندے بہ ہم دم دینے تہ خلق بدنامہ لگوی۔ نو حالک کمال یوسف
- (۶) لکہ شنگہ چہ یوسف تہ اللہ چیل روزہ پتہ چو کے او فور زول دغہ شان ستا قوم بہ ہم اللہ ستا پتہ چو کے نور زوی۔ نو حالک کمال یوسف
- (۷) لکہ شنگہ چہ یوسف چیلور دتو تہ اوے چہ لاتسریب علیکم ایوم نو تہ بہ ہم دغہ کے پور ز او اے چہ لاتسریب علیکم ایوم

سورة رعد (ترتیباً ۱۳ بعد از یوسف نزولاً ۹۶ بعد از محمد)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة یوسف	شمار	سورة رعد
۱-	مسئلہ غایتہ کڑلہ پہ دلا کیلوسرہ	۱-	نودائے وضاحت دمسئلے کوئی پہ مثالوں سورہ
۲-	آیت ۱۰۵ کے اوے آیادوی برہ اوعلتہ نہ گوری چہ اللہ وحدانیت پرے اوگوری	۲-	نودے سورۃ کے داللہ دکائینا تو، هغه چہ کوم برہ دی اوکوم حکمت، دھنے تفصیلی ذکر کولے شی۔
۳-	دسورة یوسف اختتام او شوپہ ترغیب الی القرآن سرہ	۳-	نودے سورۃ افتتاح کیگی پترغیب الی القرآن سرہ
۴-	نفی دشرک فی العلم دانیا نہ اوشو۔	۴-	نودائے نفی دشرک فی الدعاء کیگی (چہ عالم الغیب نہ دی نوہلم تدعوہم) ولے راند کوے
۵-	آیت ۴۰ کے اوے چہ انے مشرکانو تاسوسرہ پہ دے شرک شد دلیل شتہ	۵-	نودے سورۃ کے پتوحید گنزدلائیل ذکر کوئی۔
۶-	دصبر دنیاوی مثال ووچہ یعقوب او یوسف صبر او کڑونو انجام بے بہتر شو۔	۶-	آیت ۲۰ کے دصبر دا آخرت بیان کوئی۔
۷-	آیت ۴۰ کے بیان دمسئلے پہ چیل کے ووچہ یوسف کڑے وو۔	۷-	آیت ۳۶ کے اعلان دمسئلے کیگی پہ میدان کے دطرف دی نہ۔
۸-	آیت ۱۰۳ کے اوے (واما اکثر الناس بموءینین)	۸-	آیت ۱ کے (ولکن اکثر الناس لا یؤمنون)
۹-	آیت ۳۹ کے مسئلہ توحید ذکر شوہ۔	۹-	نویات ۱۶ کے تشریح او وضاحت کوئی۔ پہ من رب السموات والارض سرہ
۱۰-	آیت ۱۰۹ کے (واما رسلنا من قبلك من الرسول الا رجلا....)	۱۰-	آیت ۳۸ کے فرمائی چہ دروغے پیغمبرانو خزے او بچی صم وو۔

اشیازت و سورۃ

- ۱- سورۃ ممتاز دے بہ کثرت دتبیہا تو باندے۔
- ۲- سورۃ ممتاز دے پہ مثال دشرکانو چہ شنگہ مشرکان بابائے اواز کوئی لکہ چہ یوسرے او بوتہ اواز کوئی آیت ۱۴۔
- ۳- ممتاز دے پہ بیان دمثال دمسئلے چہ کلتہ مسئلہ بیان کڑے نو لکہ چہ باران اوشی۔ او دھنے باران سرہ خوڑونڈ کوشی۔ گندونہ رابا ہرشی۔ آیت ۱۶
- ۴- ممتاز دے پہ علاج داطمینان قلب پہ آیت ۲۸ کے
- ۵- ممتاز دے پہ بیان دتبیح درعدوے فرشتے۔
- ۶- ممتاز دے پہ بیان دمطالبے دشرکان نہ چہ دچلو الہانو نوموندوا غلے۔

دعوہ دسورۃ: لدعوة الحق (آیت ۱۴)

مقصد دسورۃ: نفی دشرک فی الدعاء بالادلیۃ المتکوفا

تقسیم دسورۃ: سورۃ ۴ بایوندے۔

- باب ۱: آیت ۱-۱۴ پورے: پہ دے باب کے ۵ قسم دلائیل ذکر کوئی۔ او آخر کے پرے مسئلہ توحید تفریح کوئی۔ شروع کے ترغیب الی القرآن دے بیا آیت ۲ کے ڈوبے قسم دلیل ذکر کوئی۔
- (۱) ڈوبے قسم دلیل پہ توحید: (الخالق لکل شیء هو اللہ) ڈوبے دلیل پہ تخلیق آیت ۲ کے آسمانونہ چادی پیدا کڑے۔ مادی پیدا کڑے۔ دویم دلیل پہ تخلیق آیت ۳ کے زمکہ چادہ غوڑولے او چادہ پیدا کڑے۔ مادہ پیدا کڑے۔ دریم دلیل پہ تخلیق آیت ۴ کے چادائولے دی جتنے جتنے او چادی پیدا کڑے۔ او دایوسے دانے غلے چادی پیدا کڑے۔ مادی پیدا کڑے۔ نوپتہ اولکیدیہ چہ الخالق لکل شیء هو اللہ ہر شہ اللہ دی پیدا کڑے۔
- (۲) دویم قسم دلیل ذکر دے آیت ۸ کے (العالم لکل شیء هو اللہ) دریم قسم دلیل ذکر دے آیت ۱۱ کے (الخالق لکل شیء هو اللہ)
- (۳) ثلورم قسم دلیل ذکر دے آیت ۱۲ (متصرف فی کل شیء هو اللہ) (۵) پنزم قسم دلیل ذکر دے آیت ۱۳ کے تسبیح درعدوے فرشتے نوپتہ اولکیدیہ چہ ٹول مابہ دی محتاج۔
- نویات ۱۴ کے دعوہ پرے تفریح کوئی (لدعوة الحق) خاص دے اللہ رہہ چہ دلایق۔
- نو اوگورہ دا قرآن چہ دے رایگلے۔ اللہ دے رایگلے نو لدعوة الحق۔ آسمانونہ چادی پیدا کڑے۔ اللہ فرمائی مادی پیدا کڑے نو لدعوة الحق زمکہ چادہ غوڑولے۔ خاص اللہ دہ غوڑولے۔ نو لدعوة الحق (دعے یویو نعمت داللہ ذکر کڑہ او دعوہ (لدعوة الحق) پرے تفریح کڑہ چہ ملگرتوضاحت اوشی۔)
- نو لکہ چہ دعوہ پرے تفریح کڑی نو بیا مثال پیش کوئی۔ چہ اوس ہم ٹوک داللہ نہ بغیر بل چاہتا اواز کوئی نو دھنے مثال آیت ۱۴ کے: والذین یدعون من دونہ... جتنگہ چہ اوبہ ددہ پہ اواز دے غلے نہی رارسیدے دغسے غیر اللہ دے تہ اءاد پارہ نہی رارسیدے۔ جتنگہ چہ داو بو غوگورہ ستر گے چہ لاسونہ شتہ دغسے دھنے مڑدی ہم ہتہ۔ اعراف ۱۹۵... اوگورہ۔

باب ۲: ایت ۱۵ - ۲۵ پورے : دیکھے فرمائی چٹول اللہ دی ساجد۔ اور صرف اللہ دے سجود نو لدعوة الحق (مکلیو ۵ دلا کیلوسرہ دا دلیل شپکم شو پیدوہ و توحید)

نوایت ۱۶ کے پرے بل قسم دلیل دے چہ زہ یمہ رب اوٹول ماتہ دی سر بوب نو لدعوة الحق

ایت ۱۷ کے پو مثال بیان کوی چہ کلمہ مسئلہ لدعوة الحق یہ صحیح طریقہ سرہ بیان کڑے نو ڈوڑے نہ اوخیوی دھنے زائے نہ لکہ چہ باران اوٹی نوہرہ کندہ کے دھنے کندے مناسب سیلاب راشی
وڑو کے ملا بہ ڈچیل وس مطابق ستا خلاف کوی اوغٹ ملا بہ ڈچیل وس مطابق ستا خلاف کوی۔ دے بیان سرہ بہ گندونہ ٹول راباہرشی لکہ دغوڑ پشان مگردا بگ وخت پورے دی بیابہ

سپنے پاکے او بہ اوویے یعنی ستا حق بیان بہ پاتے شے او ددے باطل پرستو پڑ پیکٹڈے بہ ختم شی۔

ایت ۱۸: کے مستحیمن ددے مسئلے او غیر مستحیمن ددے مسئلے او دواڑوا نجا خائی۔ ایت ۱۹ کے فرمائی چہ دواڑوہ براہرندی۔

ایت ۲۳ پورے ددے مستحیمنو ۸ صفات بیانوی او دوی بدلہ خائی۔

باب ۳ ایت ۲۶ - ۳۲ بل قسم دلیل ایت ۲۶ کے فرمائی چہ زہ یمہ رب اوٹول ماتہ دی سر بوب نو لدعوة الحق - ایت ۲۷ کے غیر مستحیمن او ۲۹ کے مستحیمن او دھنوی بدلہ ذکر کیگی۔

ایت ۳۰ کے ترغیب الی القرآن ایت ۳۱ کے حال دضدیا نوعنادیا نو او انجام دھنوی ایت ۳۲ کے تسلی مبلغ تہ چہ زڑوہ متنگوہ۔

باب ۴ ایت ۳۳ آخرد سورہ پورے ایت ۳۳ کے زجر مشرکینو تہ ۳۵ کے بشارت مؤمنینو تہ ۳۶ او ۳۷ کے ترغیب الی القرآن ایت ۴۰ کے تخویف ۱۴ - ۳۴ کے بیاتلی۔

سورة ابراهيم (کی نزولاً ۷۲ بعد از لوح ترتیباً ۱۴)

رابط ماسبق سرہ

شمار	سورة رعد	شمار	سورة ابراهيم
۱-	اہم مسئلہ بیان شوہ (ردعۃ الحق - لا الہ الا هو)	۱-	نودلتہ ترغیب فی التبلیغ و رکوی چہ شاہدہ مسئلہ بہ اوس رسوے خلقتو تہ نوپدے وجہے متصل راوڑو
۲-	ردد شرک فی الدعاء شوہ۔	۲-	ایت ۱۸ کے مثال پیش کوی دشکر دمل چکلکہ ہواراشی ادایرے الوزوی۔
۳-	مثال دسبلے بیان شواہت ۷۱ کچہ کلہ مسئلہ بیان کڑے نوکلکہ چہ باران ادشی اوخوڑراشی...	۳-	مثال بیانونوی دکلے دو حید پہ ایت ۲۳-۲۵ کے نوپدے وجہے متصل راوڑو
۴-	ایت ۱۱ کے ان اللہ لا یغیر بالقوم حتی یتغیر ما بانفسہم	۴-	ایت ۲۸ کے دھنے مثال ذکر کوی چہ اوگورہ اللہ نعمت کڑے دوپہ فرعون مگر انکار یے اڈکڑو...
۵-	ایت ۳۸ کے اعتراض دشکر کانو چہ دانشگہ پیغمبر دے چہ خزہ او بچی دے دی	۵-	ایت ۳۵ کے مثال داہراہیم پیش کوی چہ اولاد او بی بی یے وہ نوپدے وجہے متصل راوڑو
۶-	مسئلہ ذکر شوہ دو حید	۶-	ایت ۶ او نورو ایتونو کے تذکیر بایم اللہ دے (یعنی دمنوکلوا انجام اونہ منوکلوا انجام شوہ۔)
۷-	ایت ۲۳ کے فرشتے بہ داغلیگی پدے جنایا نو بانڈے او سلامونہ بہ وائی۔	۷-	ترقی دہ۔ چہ داسے بٹول عمر کیگی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو
۸-	ایت ۳۲ کے حالات ذکر شول و پیغمبر انو چہ ہغو پورے ٹوٹے کڑے شوہ دے	۸-	نودے سورة کے دھنے تفصیل دو چہ چاٹوٹے کڑے دے دھغوی انجام شوہ۔
۹-	ایت ۳ کے اودے چہ ہرشہ زہ پیدا کوم	۹-	ایت ۳۲ کے تفصیل ددغے خلقت چہ باران راوڑوم دھنے سرہ شراوہ باہم۔
۱۰-	ایت ۲ کے فرمائی چہ ہرشہ چیلے نینے تہ روان دی۔	۱۰-	ایت ۳۳ کے فرمائی چہ ہمیشہ بہ داہرہ روان وی ترٹو چہ نیا ابادہ وی۔
۱۱-	ایت ۱۴ کے دشکر چھنے تہ گراہی او ویلہ	۱۱-	ایت ۳ کے فرمائی چہ دوی گراہان دی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو

امتیازات دسورة:

- ۱- سورة ممتاز دے پیمانہ مثال ۱۰ کلہ، توحید ابرہیم ۲۴۔
- ۲- سورة ممتاز دے پیمانہ ۱۱۔ چہ اہرہ قوم تہ دھغوی پڑہ پیغمبر لگے دے۔ ایت ۴
- ۳- سورة ممتاز دے نہایت ۳۵-۳۶ چہ ابرہیم خیل بچے او بی بی پیمانہ کے پریدی۔
- ۴- سورة ممتاز دے پیمانہ ۴۰ باندے چہ اللہ فرمائی چہ پیغمبر تکلیف رائے دے داسے چہ سرہ غروندہ او جزقوے شوگر دا پیغمبر ان در سرہ اونہ جز قیدل۔
- ۵- سورة ممتاز دے پیمانہ ۲۳۔
- ۶- سورة ممتاز دے پیمانہ ۲۳۔

مقصد دسورة: ترغیب فی التبلیغ او تذکیر پائام اللہ (فند و رکول پنےمتونو اللہ او عذابونو اللہ)

خلاصہ مختصر: اڈوسے ترغیب و رکوی تران تہ او بیا ترغیب فی التبلیغ

- (۲) بیات ۹ نہ لفظ اَلْمُسرہ دا بیانونوی چہ چہ مسئلہ بیان کڑہ نوہفہ سرہ بہ خلق جگہ کوی۔ ایت ۱۸ پورے دا بیان جاری دے۔
- (۳) ایت ۱۹ نہ لفظ اَلْمُسرہ دا ذکر کوی چہ دشکر کہیں بہ قیامت کے چہو کے بچگو وی۔ ایت ۲۳ پورے دا بیان جاری دے۔
- (۴) ایت ۲۴ نہ لفظ اَلْمُسرہ مثالونہ ددو فرود دشکر کانو دشکر مثال اودموحہ یودکلے دو حید مثال پیش کوی۔ ترایت ۲۷ پورے
- (۵) ایت ۲۸ کے لفظ اَلْمُسرہ زجر، تخویف اودلائیل او واقعہ ذکر کوی داہراہیم دپارہ ترغیب فی التبلیغ

سورة الحجر

(کی ترتیباً ۱۵ بعد اسی ابراہیم نزولاً ۵۴ بعد از یوسف)

رابط ماسبق سرہ

سورة الحجر	شمار	سورة ابراہیم	شمار
نودلت انجادھغو خلقو خانی چوررتہ تبلیغ اوشوگر مسئلے اونہ منلہ۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔	۱۔	سورة ابراہیم کے ترغیب فی التبلیغ دقران وو۔	۱۔
انسوسوند شکرکانو چہ ہائے چہ مونگ قران نہ ناست وے۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔	۲۔	حالت دشکرکانو پیرانو اودھغوی دمردانو چہ قیامت کے بہ جگلوے کوئی ایت ۲۱-۲۲	۲۔
ایت ۹۶ چہ پدے قران یہ درکڑے شوہ مگرہد ایت نے چیل نہ کڑو نو انجام ے شوشو۔	۳۔	دسورة خاتمہ پدے اوشوہ چہ یہ درکڑہ پتر آان سرہ	۳۔
نودلت انجام ددو راوڑو لوخانی۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔	۴۔	بیان ددو فر تو اوشو۔ منوگی او منکرین	۴۔
نمونے دھغے مکرو نو اوانجام دھغے مکارو خانی چہ شہ رنگ سزا درکڑے شوہ۔	۵۔	ایت ۴۶ وقد کر و کرہم	۵۔
نودا سورة ہم شروع لگی پھ صداقت دقران سرہ۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔	۶۔	دسورة الفتناح اوشوہ چہ حکمت دزول دقران سرہ	۶۔

امتیازات دسورة

- ۱۔ سورة ممتاز دے پے آرزوگانو دمجربانو پے مختلفو اوقا تو کے ایت ۲ لوکانو مسلمین (دمرگ پے وخت کے، پے قبر کے اویہ قیامت کے)
- ۲۔ سورة ممتاز دے پے بیان دحفاظت دقران کریم ایت ۹
- ۳۔ سورة ممتاز دے پے بیان دالوالجن او ابوالانس دیدا کیدو چہ شہنہ بیدا کڑے شوے دی۔
- ۴۔ سورة ممتاز دے پے بالونو دجنہم ایت ۴۴ لھاسبہ ابواب
- ۵۔ سورة ممتاز دے پے امر/ حکم داللہ نبی تہ چہ ترمرگ پورے عبادت کوہ آخری ایت
- ۶۔ سورة ممتاز دے پے بیان دھغے فتوے چہ ٹوک داللہ درحمت نہ نامیدشی۔ ایت ۵۶

مقصد دسورة: بیان دا حوالو دمنکرینو او انجام دمنکرینو

تقسیم دسورة: درے حصے دے: (۱) ایت ۱-۱۵ پورے: اول ترغیب الی القرآن، زجر دمنکرینو دقران، تخویف او صداقت دقران کریم

(۲) ایت ۱۶-۲۵ پورے: عقلی دلائل دی

(۳) ایت ۲۶-آخر دسورة پورے: حالات دا توام مھلکاؤ

خلاصہ دسورة: داسورة بطور تہذیبی سورة ابراہیم دہ۔ ہغے کے دودہ ڈلے ذکر شوے وے نو دے سورة کے دھغوی انجام ذکر کوئی۔

سورة النحل (مکی ترتیباً ۱۶ بعد از الحجر نزولاً ۷۰ بعد از کہف)

رابطہ با سبق سرہ

شمار	سورة الحجر	شمار	سورة النحل
۱	ہر کلمہ چہ سورة الحجر کے عذاب د سابقینو ذکر شو۔	۱	نودع سورة النحل کے عذاب د موجودہ خلقو (مکے والو) بیانیگی پہ شروع ددع سورة کے
۲	سورة ابراهیم کے ترغیب فی التبلیغ وو نو حجر کے نمونے د عذاب و۔	۲	نودع سورة کے ہنہ اصل مسئلہ د توحید بیانوی چہ د ہنہ نہ پہ انکار عذاب رازی۔
۳	ایت ۲۸ کے د انسانانو د نیکنہ د پیدائش ذکر او شو چہ د ختے نہ پیدا وو۔	۳	ایت ۴ کے د عامو انسانانو د پیدائش ذکر کیگی چہ د نطفے نہ پیدا دی۔
۴	اللہ بیان او کزو چہ ٹول ما دی پیدا کڑ۔	۴	ایت ۲۱ کے د مخلوقاتو د عجز ذکر کوی چہ ٹول ما تہ دی محتاج
۵	ایت ۴۶ کے بشارت وو د جنت جنتیانو تہ	۵	ایت ۳۲ کے ترقی دہ پہ ما سبق باندے۔
۶	حالات بیانیدو د مفسدینو او مؤحدینو	۶	نو ایت ۳۶ کے د ہنہ خلاصہ راو باسی۔ چہ د چا تہ انجام شو۔
۷	د انسان پیدائش ذکر وو۔	۷	ایت ۷۰ کے انقلاب د انسان ذکر کوی۔ چہ دد تہ پہ ژوند کے ٹنگہ انقلاب رازی۔ بُدّاشی...
۸	ایت ۴۹-۵۰ کے (يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَاذْكُرُوا اللّٰهَ جَدِيْدًا لَّعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ) د ان عذاب الوالعذاب الالیم)	۸	۱۱۲ کے ددغے عذاب مثال بیانوی چہ اللہ پرے قحط مسلط کزو پہ مکے والو باندے
۹	آخر کے اووے چہ تہ تر مرگہ پورے عبادت کوہ	۹	خپل احسانات ذکر کوی چہ تر مرگہ پورے زما احسانات دی نوز کہ تر مرگہ پورے بہ عبادت کوہ۔

امتیازات د سورة

- (۱) سورة ممتاز دے پہ بیان درانگارنگ دلائلو عقلیاتو پہ توحید باندے۔
- (۲) سورة ممتاز دے پہ تفصیلی فائدو د چارپایانو باندے
- (۳) سورة ممتاز دے پہ بیان د بعضو قواعدو د دریاب باندے
- (۴) سورة ممتاز دے پہ بیان د ہنہ کلمے د کفر چہ پہ وخت د اکراہ کے ویلے کیگی ایت ۱۰۶
- (۵) سورة ممتاز دے پہ حکم د مجے د طرفہ د اللہ نہ ایت ۶۸
- (۶) سورة ممتاز دے پہ فائدو د شاتو باندے فی شفاء للناس
- (۷) پہ بیان د ہنہ خزع چہ خپل طاقت بہ تے خپلہ تباہ کوو۔
- (۸) پہ بیان د اجماع ایت باندے ایت ۹۰ چہ ٹول اوامر و نواہی پکے راجمع دی۔
- (۹) پہ بیان د ہنہ قحط چہ پہ مکہ باندے راغله وو چہ دے کافرو بہ خپل بول خوژل ایت ۱۱۲

مقصد د سورة: اثبات د توحید بالادلة المتکثر (رنگارنگ عقلی دلائلو سرہ)

تقسیم د سورة: شپگ بابونہ دی : (۱) ایت ۱-۲۳: دیکے توحید باندے دلائل دی متنوعہ (رنگارنگ)

- (۲) ایت ۲۴-۳۵: زجر ہغو تہ چہ اوزی د توحید نہ نو ہغوی تہ د ہغوی پہ قول او فعل دواژوزجر ورکوی۔
  - (۳) ایت ۳۶-۴۷: دلیل نقلی او نفی د تصرف د غیر اللہ نہ
  - (۴) ایت ۴۸-۶۴: دلائل عقلیہ پہ دے باندے چہ ٹول مخلوق اللہ تہ دی محتاج او تابعدار۔
  - (۵) ایت ۶۵-۸۱: دیکے دلائل عقلیہ بہ دے چہ نعمتو نہ ٹول ما دی پیدا کڑے
  - (۶) ایت ۸۲-آخر: تسلی محمد تہ او ہر مبلغ تہ، تخویف منکرینو تہ او احوال د مشرکانو پہ قیامت کے او ترغیب ورکوی
- قران تہ او واقعہ د ابراهیم

سورۃ بنی اسرائیل (ترتیباً ۱۷ بعد از سورۃ النحل - نزولاً ۵۰ بعد از سورۃ القصص)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورۃ النحل	شمار	سورۃ بنی اسرائیل
۱-	ایت ۱۲۵ کے (ادع الی سبیل ربک....) نوچکلہ تیرا بلے۔ نو تکلیف بہ ضرور در کر لے شی	۱-	اچہ تکلیف و برداشت کڑو۔ نوراشہ چہ اوں در باندے دے پانعام کے سیل داسمانو نو او کرم نو پدے وجے متصل راوڑو۔
۲-	ھرکلہ چدے سورۃ النحل کے اعلان د عذاب دو (ای امر اللہ۔۔۔۔۔)	۲-	نودے سورۃ کے وجوہات د عذاب ذکر کوی تلور۔ نو پدے وجے متصل راوڑو۔
۳-	ترغیب الی الھجرت دو۔ کہ مسکے تے دے نہ پریدی نو ملک پریدہ۔	۳-	حالات دانیاؤ ذکر کوی چہ مسکے پارہ نے ہجرت کڑے دو۔
۴-	ایت ۹۹ کے اوے چہ دشیطان زور بہ ہغو چلیگی چہ ہغو ددہ دوستان وی یا مشرکان وی۔	۴-	ایت ۶۴ کے دشیطان ہتکنڈے / طریقے دگمراہ کو نو ذکر کوی۔ نو پدے وجے متصل راوڑو۔
۵-	ایت ۱۲۴ کے اوے چہ یوم السبت پہ چا مقرر شوے دو۔	۵-	نودے سورۃ کے تفصیلی بیان دا اصل السبت کوی۔ نو پدے وجے متصل راوڑو۔
۶-	ایت ۱۲۷ کے اوے چہ زورہ مرنگوہ۔ صبرا جہ ضرور در کو دم۔	۶-	ایت ۱۰۳ کے دے صبر مثال ذکر کوی۔
۷-	مسئلہ توحید نے ثابتہ کڑلہ پدلا نیلو عقلمیاد سرہ۔	۷-	نودے سورۃ کے حالات د ہغو ذکر کوی چہ مسئلہ نے اونہ منلہ او شرک پے کڑے دے۔
۸-	حالت دھا جرو بیان شول پہ ایت ۴۰ کے او ۱۱۰ کے۔	۸-	ایت ۷۶ کے انجام د ہغو بیانوی چہ مہاجر نے پے ہجرت مجبور کڑے دو۔
۹-	ایت ۸۸ کے اوے چہ زیات برکڑو ددی دا عذاب	۹-	ایت ۹۷ کے دا خانگی چہ شنگہ بہ درلہ دا عذاب زیاتو۔
۱۰-	ایت ۳۲ کے اوے چہ مسئلہ بیان کڑہ نوفرشتے بہ درتہ زیری در کوی۔	۱۰-	چہ چاقق پرستو پورے توتے او کڑے نود ہغو انجام بہ شوی۔

امتیازات د سورۃ:

- ۱۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان د علت د عذابو باندے یعنی وجوہات د عذاب بیانوی۔
- ۲۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان د اضرأ باندے۔ چہ نئی نے بیت المقدس تہ د شے شے بوتلے دو۔ او بیان نے برہ آسمانو نو تہ او جت کڑے دو۔
- ۳۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان د ۲۵ اوامرو او نواہی باندے۔
- ۴۔ سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۷۰ باندے چہ کرامت د بنی آدم بیانوی۔ ولقد کرمانی آدم...
- ۵۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان د تہجد باندے۔
- ۶۔ سورۃ ممتاز دے پہ ہغے ایت ۸۸ باندے چہ اللہ فرمائی چہ آسمانو نو او جتا تو، چہ تاسو منکر قرآن نے۔ راجع شے او دے قرآن پہ شان یو قرآن راوڑے۔
- ۷۔ سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۹۵ چہ علت خانگی چہ انسانان ولے پیغمبران را ایگے دی او فرشتے م ولے ندی را ایگے دے انسانانو بہ بطور پیغمبر۔

مقصود سورۃ: بیان د ہغو تلور و اعمالو چہ د ہغو پہ کولوسرہ عامل د عذاب مستحق کیگی۔

- ۱۔ شرک مُشترکہ (چہ پہ شرک باندے ہمیشہ گری او کڑی او تو بہ او نہ باسی نو اللہ نے معذب کوی۔)
- ۲۔ ہنک د شعائر اللہ سبب لُذول عذاب (بے عزتی د شعائر اللہ سبب د عذاب گری)
- ۳۔ اخراج الرسل سبب لُذول عذاب (دانیاؤ اذحق پرستو و سئل د عذاب سبب گری)
- ۴۔ استھراء الرسل سبب لُذول عذاب (در سولانو پورے لوتے سبب د عذاب گری۔)

تقسیم د سورۃ: سورۃ تقسیم دے پتلور و حصو باندے۔

(۱) ایت ۱-۵۸ پورے: پدیکے ڈوبے سبب د عذاب (شرک مُشترکہ) تفصیل سرہ ذکر کوی۔ او پدے واقعہ د بنی اسرائیل نو ذکر کوی چہ ہمیشہ یے شرک کو نو اللہ پرے ۵۰۰ وارے عذابو نہ

راو ایگے یو دارے د بخت نصر اہل دارے در در میا نو طرف نہ۔ او دریمہ و رے دہنی معنی لغت کڑوسرہ متر حیا مہ پورے

(۲) ایت ۵۹-۷۵ پورے: ہنک د شعائر اللہ او پدے واقعہ د قوم صالح ذکر کوی۔ چہ اونے بے عزتی یے او کڑہ نو د عذاب مستحق شول۔

(۳) ایت ۷۶-۱۰۰ پورے: اخراج الرسل سبب لُذول عذاب پدے واقعہ د بنی ذکر کوی چہ ہرکلہ کے دالو رسول گمراہ دے کہے نا او یستونو دا کسے والا معذب شول۔ اللہ پرے عذاب راوستو۔

(۴) ایت ۱۰۱-۱۰۳ پورے: استھراء الرسل سبب لُذول عذاب پدے واقعہ د فرعون او د ہغو قوم پر کلہ یے عربی پورے لوتے او کڑے نو اللہ دوی لہ بہاہ لُزل۔

واقعہ د معراج مختصر

ایت ۱: پہ دے ایت کے اشارہ دے د نئی معراج تہ۔ معراج سرہ دوہ سفرونہ د نئی متعلق دی یو د بیت اللہ شریف نہ تر بیت المقدس پورے داہ ژومے سفر دے سورۃ ایت نمبر ۱ نہ ثابت دے۔ ددے سفر منکر د قران منکر دے۔ دا سفر تے کئے دے پہ براق۔ براق د خر نہ لوے او اس نہ رکوئے وی۔ بعضو کمبختو دے براق لہ تصویر کے سر د خرے جوڑ کئے وی۔ دا د نئی بے عزتی دے۔

ددے بیت المقدس نہ برہ بیا اللہ خپل رسول لہ پہ خپل خاص لفٹ ذریعے سرہ خپڑولے دے۔ چہ د دے سفر ذکر بیا احادیثو کے دے۔ او سورۃ نجم کے ورتہ ہم اشارہ شوے دے۔

آیا دا سفر پہ یوہ شبہ کے بدنی وو۔ یا روحانی نو د قران ددے ایت نہ دا ثابتگی چہ بدنی وو۔ زکہ چہ عبیدہ تے ویلے دی او روح عبیدہ تے نہ دے ویلے۔

جبرائیل ورسرہ پہ براق وو۔ تر بیت المقدس پورے۔ بیا اسمانونو کے ہم ورسرہ وو۔ چہ ژومی آسمان تہ اوختلو نو د نئی ملاقات آدم سرہ اوشو۔ فرمائی چہ آدم برہ اوکتل نو خوش تالہ شواز کہ چہ د خپل اولاد روحونہ تے پہ علیین کے اولیدل۔ او کلہ چہ تے لاندے اوکتل نو خپہ شو۔ او پہ ژڑہ شو۔ زکہ چہ د خپل تہ اولاد روحونہ بے پہ سجن کے الیدل۔

پہ دویم آسمان کے ملاقات د یوسف سرہ اوشو۔ پہ سلام اچولو سرہ او پہ جواب د سلام۔

پہ دریم آسمان کے ملاقات د یحییٰ او عیسیٰ سرہ اوشو۔ پہ ثلورم آسمان کے ادیس سرہ پنزم آسمان کے ہارون سرہ شیگم آسمان کے ملاقات د موسیٰ سرہ اوشو۔ او اووم آسمان کے ملاقات د ابراہیم سرہ اوشو بیت المعمور سرہ۔ او خپل امت بے ہم اولیدل چہ تہ بہترین درجے والا وو۔ او تہ کمے درجے والا وو۔

دے پیغمبرانوسرہ د نئی ملاقات تنگہ اوشو زکہ چہ دوی بدنونہ خوزمکہ کے قبرونو کے پراتہ دے؟ جواب اللہ ورتہ ددوی ہغہ روحونہ متشکل کڑی وو۔

دا واقعہ معراج کلہ شوے وہ۔ ددے د تاریخ بتہ نشتہ۔ دومرہ دے چہ د ہجرت نہ مخکے وہ۔ او ددے واقعہ تصدیق د ژڑہ نہ کول نخہ د ایمان دے۔ پہ دے اتفاق دے چہ اللہ نئی سرہ اسمانونو کے خپے کئے دی۔ مگر ددے تصدیق نشتہ چہ آیا نئی اللہ تے لیدلے دے یا نہ۔ دیکے اختلاف دے۔

نئی ہم دے شبہ کے واپس راغے دے خپلے بسترے تہ۔ نو پہ صبا چہ نئی دا واقعہ د معراج خلقت بیانولہ نو تہ کافران پکے ہم ناست وو۔ مگر ابو بکر نہ وو۔ یو کافر منڈہ کئے دی او ابو بکر تہ وائی چہ ستا ہغہ یار خون بل بل تہ وائی۔ ہغہ ترے تپوس کوی چہ آیا تہ خپلہ د ہغہ د خلے نہ اوریدلی دی۔ ہغہ وائی چہ او۔ نو دا کافر ابو بکر تہ وائی چہ آیا تہ دا خبرہ منے۔ ہغہ ورتہ وائی چہ بالکل ژم پہ دے خپرہ ایمان دے۔ ککھ تنگہ چہ زما ایمان د ہغہ پہ دے خبرو دے چہ وائی چہ جبرائیل راغے او دا دا وحی تے رلوڑلہ۔ ددے واقعہ د تصدیق نہ پس د ابو بکر لقب صدیق شو۔

سورة الكهف (کئی نزولاً ۶۹ بعد از غاشیہ ترتیباً ۱۸ بعد از بنی اسرائیل)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة بنی اسرائیل	شمار	سورة الكهف
۱-	افتتاح سورہ شوق سے وہ پہ سجان الذی سرہ	۱-	نودا سورہ شروع کیگی پہ الحمد للہ سرہ (چہ زوہ و پاک شونوا اوس حمدونہ واپہ اللہ)
۲-	سورة ختم شو پہ الحمد للہ سرہ (حمدونہ زک واپہ چہ اللہ بغير ناما نودے)	۲-	شروع شو پہ الحمد للہ سرہ (حمدونہ زک واپہ چہ قران کے رالیگلے دے)
۳-	آیت ۷۶ اودے چہ کلمہ صفایان دین کو دے نوظلق بہ ۷۶ پھرت مجبور اکوی۔	۳-	نودے سورہ کے دھنے جمانا نو ذکر دے چہ چلہ نے دین دپارہ ہجرت کڑے دو۔ زک چہ درد منکرے نشو کولے۔ نو پیدے وجہ نے متصل راؤ ژو۔
۴-	آیت ۱۴ کے اودے چہ عمل و خیلہ اولولہ۔ اقراء کتبک	۴-	آیت ۴۹ کے وائی چہ افسوسونہ بہ کوی۔ ی ویلینا مالی ہذا کلب لا یغادر صغیرۃ ولا کبیرۃ۔۔۔
۵-	آیت ۴۶ کے اودے چہ قران او توحید نہ منکر بہ یہ شا اوڑی پہ نفرت سرہ۔	۵-	آیت ۵۷ کے ترقی دہ پہ مابین باندے چہ داغٹ ظالمان دی۔
۶-	عجزہ دمعراج ذکر وہ۔	۶-	نودے سورہ کے نور شبہات دشترکانو ذکر کوی۔ نو پیدے وجہ نے متصل راؤ ژو۔
۷-	آخر سورہ کے کلم متخذ و ولد راؤ ژو یعنی رد دشترکے اوکڑو۔	۷-	آیت ۴ کے یہ در کوی ہفتونہ چہ اللہ سرہ نامان گرزوی۔
۸-	بیان دھنے ثلور و امور واد خباثونو اوشو چہ دھنے یہ کولوسرہ کونکے دھنے مستحق دعداب گرزوی۔	۸-	دو غنے ثلور و ندر و می عمل یوشاخ / خباثت ذکر کوی چہ ہفتہ شرک فی العلم دے۔ یعنی ٹوک چہ بل لرہ علم غیب ثابوتی نو معذب کیگی۔ نو پیدے وجہ نے متصل راؤ ژو۔
۹-	قران پہ اعتبار نہم ثلور حصے دے۔ (۱) فاتحہ نہ ماندے آخر پورے۔ الخالق لکل شیء ہوا اللہ (۲) انعام نہ بنی اسرائیل پورے۔ الربی لکل شیء ہوا اللہ	۹-	نودے سورہ ندر یمہ حصہ شروع دہ ترسورہ احزاب پورے ادر یمہ مسکدہ بیانوی۔ المبارک فی کل شیء ہوا اللہ۔ نو پیدے وجہ نے متصل راؤ ژو۔
۱۰-	مالدار ہمیشہ آتھرا کوی دحق پرستو پورے۔	۱۰-	خباثت یعنی سپک والے د دنیا بیانوی بالوجوہ الثلاشہ پیر یواسبا بوسرہ۔

اختیارات سورہ

۲- سورہ ممتاز دے پہ بیان دھنے دو روز و چہ یہ بہ مال فخر کو دابل پہ ایمان

۳- سورہ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعے دحضرت حضرت اوسوی

۱- سورہ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعے داصحاب کھف

۳- سورہ ممتاز دے پہ بیان دخباثت یعنی سپک والی دنیا بالوجوہ الثلاشہ

۵- سورہ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعے ذوقترین

مقصد سورہ: (۱) نفی دعلم غیب بالواقعا اربعہ۔

(۲) خباثت د دنیا بالوجوہ الثلاشہ (اشارہ دہ کپے دینہ چہ ٹوک علم غیب بل لرہ ثابوتی نودہ کے دنیاوی محبت راغلے دے۔ نودے پہ

وجہ د دنیا سپک والے بیانیوی پیرے اسبا بوسرہ۔

خلاصہ سورہ: سورہ کے ثلور واقعات بیانوی پہ مسکدہ علم غیب باندے۔

(۱) اول واقعہ داصحاب کھف بیانوی چہ اوگورہ دے اولیاء دی مگر خیل زانہ خبرندی۔ ۳۰۹ کالہ تے تیر کڑل پہ غار کے آیت ۱۹ کے فرمائی چہ قال قائل منکم کم لہستم قالوا لہما یوما اوجض یوم

اوگورہ اودہ دی۔ مڑہ نہ دی مگر بیام خبرندی بقرہ ۲۵۹ کے دحضرت عزیز واقعہ چہ پیغمبرو۔ سل کالہ مڑہ پروت دو۔ ثلور سوہ موسونہ پرے راغلل لاؤل مگردان د حالہ خبرندی۔ حلتہ

ہم دو۔ قال کم لہست قال لہست یوما اوجض یوم حاصل داشو چہ نہ پیغمبر خردے نہ اولیا کرام خردی۔ صرف یوا اللہ خردے۔

(۲) دویمہ واقعہ نبی پنی دعلم غیب چہ ڈولوانیاء سردار دے مگر پندہ ورتنختہ چہ صابہ شکیگی۔ آیت ۲۳ اوگورہ: ولا تقولن لشیء انی فاعل ذالک غدا نو چہ پیغمبر تہ پینختہ نوبل بہ ٹوک وی چہ عالم الغیب ہش۔

(۳) دریمہ واقعہ دوسوی اوجحضرت حضرت چہ اوگورہ دواڑہ پوزائے روان دی مگر موسیٰ تہ دحضرت حضرت اودھند در یوکار و نود حقیقت پینختہ یو کشتی ماتول بل ہلک وذل بل دیوال جوڑول۔ او

سرہ دے چہ حضرت حضرت دوسوی نہ وعدہ ہم آختے وہ۔ چہ اعتراض بہ نکوے۔ مگر چلہ وعدہ تے حیرگی ادا کر کے ورتہ حقیقت خالی چہ آیت ۸۲ و ما فعلتہ عن امری (داکاروندہ مادازانہ

نودو کڑے بلکہ اللہ ماتہ حکم کڑے دو۔ نودواڑہ دیوبل حقیقت نہ خبرندی۔

(۴) خلورمہ واقعہ پئی علم غیب ذکر کوی حضرت ذوققرین۔ دیکے اختلاف دے چہ ایادے پیغمبرو۔ یا ولی مگر ولی خوضرور۔ نو او گورہ دیو تو م پیڑ نہ پوھیگی۔ نو چہ یہ ظاہر و خیر و یوبل نہ پوھیگی نو عالم الغیب بہشتی۔ عالم الغیب خوہندوی چہ پیڑ زوہ دانسان خیروی۔ او داصفت صرف داللدے۔

نودا خلور واقعے دے دیارہ ذکر کوی۔ چہ عالم الغیب صرف یواللدے اولیاء نہہ پیغمبران نہدی نو دعا ہم صرف دیواللدے غواڑہ۔

کلہ چڑوسیہ دودہ واقعے ذکر شی۔ نو یواختا شت د دنیا ذکر کوی۔ د دو روز و واقعے سرہ پیڑ یو د جو ہوسرہ:

(۱) کہتہ علم غیب زان لہ یا پیر لہ تا بتوے نو شہ مقصد لہ داسے کوے دنیا لہ نو دے واقعے کے فرمائی دنیا بہ در نہ و احسنے شی لکہ شنگہ چہ ہفے باغ والاند و احسنے شوہ۔ ایت ۴۲ او گورہ

(۲) دو یردوہ (و قتلک قلیل) وخت دے لگ دے لکہ فصل چہ برابری ناگہانہ پرے آفت راشی او فصل تباہ شی ایت ۴۵-۴۶ او گورہ۔

(۳) در یردوہ (لذنی تگون و بان علیک) دادنی بہ پتا و بال شی ایت ۴۹ آخر کے بہ یاد ائے چہ یو یلتا مال طہال کتب۔۔۔

نودا دسورہ حاصل دو۔

سورۃ مریم کی (نزولاً ۴۴ بعد از فاطر ترمیناً ۱۹ بعد از کھف)

رابط ماسبق سرہ

شمار	سورۃ کھف	شمار	سورۃ مریم
۱-	نفی علم غیب اوشہ پیداقعا تو اربعاء سرہ۔ (اصحاب کھف، نبی، موسیٰ + حضر او ذوالقرنین)	۱-	نفی وتصرف گنگی دینیمبر انوا اولما نیکنہ۔
۲-	ایت ۴ کے اوے چہدوی اویوہ ددے نہ چہوائی چہ اللہ تائبان دی۔	۲-	ایت ۸۸-۸۹ کے وائی چہ دا ڈیرہ سخہ خبرہ کوی۔
۳-	ایت ۱۳ کے اوے چہ اصحاب کھف چکوش اوکڑو نو توفیق م درتہ درکڑو۔	۳-	ایت ۷۶ کے وائی چہ صرف اصحاب کھف نہ ہر چا چکوش اوکڑو دسکے دیانولو نو توفیق درکوم
۴-	ایت ۳۳ کے بیان دھنے باغ والا او چہ دھنے مالک وکیل چہ زہ ستانہ پہ مال او اولاد سرہ زیات یم	۴-	ایت ۷۷ کے دہل ظالم خبرہ بیانوی چہ ماتہ بہ اللہ قیامت کے ڈیر مال او اولاد را کڑی۔
۵-	آخر سورۃ کے اوے چہ انما الہکم اللہ واحد	۵-	نودے سورۃ کے رد بہ ہنودے چہ ہنوی وائی چہ عیسیٰ اوبی بی مریم حاجت روا دی۔
۶-	عجز اولیاء او انبیاء ذکر شو چہ انسانانو کے دا اوچت مخلوق وو۔	۶-	ایت ۶۳ کے عجز دلائیکو ہم ذکر کوی۔ چہ جبرائیل ہم عاجز دے۔ پیل اختیار شی چلو لے۔
۷-	عجز موسیٰ او حضر بیان شو۔	۷-	نودتہ نور و انبیاء عجز بیانگی لکہ ذکر کیا سخی وغیرہ۔
۸-	ایت ۱۵ کے اصحاب کھف رو وو پیل قوم باندے	۸-	ایت ۴۲ کے ترقی دہ۔ چہ ابراہیم پیل پلار رد کوی۔
۹-	ایت ۱۶ کے بانی کاٹ اصحاب کھف وو ذیل قوم نہ	۹-	ایت ۴۸ کے دا ابراہیم دہائی کاٹ اعلان دے۔
۱۰-	ایت ۴۸ کے اوے (لقد جئتمونا کما خلقکم اول مرة - برہنڈ او ناسنتہ بہ ماتہ راشے)	۱۰-	ایت ۸۰ کے ترقی پہ ماسبق باندے چہ ہر شہ بہ ترے دا ظلم او راشی موگ تیش تور۔

مقصود سورۃ: عجز المصطفین (عاجزی و چنوکڑے شوے مخلوقا تو چہ اول اول عاجزہ دی او متصرف نہ دی)

تقسیم سورۃ: دہ حصے دے: (۱) ایت ۱-۶۳ پورے: پدیکے عجز د انبیاء او اولیاء بیانوی چہ اول اول زینی مخلوق دے عاجزہ دی اللہ تہ
(۲) ایت ۶۳- آخر پورے: پدیکے عجز دلائیکو بیانوی چہ اول اسمالی مخلوق دے او خاص طور دہر جائیل چہ دلائیکو سر دار دے۔
او خلاصہ راو باسی پہ ایت ۶۵ کے چہ: رب السموات والارض وما ینھما فاعبدوہ واصطبر لعبادتہ۔۔۔۔۔

امتیازات سورۃ

- (۱) سورۃ ممتاز دے پہ راتلو حضرت جبرائیل پہ شکل دسری بی بی مریم تہ ایت ۱۷
- (۲) سورۃ ممتاز دے پہ فکر د انبیاء چہ زان نہ دستوے فکر کڑے دے دسکے، بیانولو چہ خلقوا اصلاح اوشی ہر دور کے ایت ۵
- (۳) سورۃ ممتاز دے پہ کرامت دبی بی مریم چہ کھورے ورتہ را نور زیدے اوچینہ ورتہ جاری شوہ۔ ایت ۲۵
- (۴) سورۃ ممتاز دے پہ خبر د عیسیٰ بہ ماشوم والی کے ایت ۳۰
- (۵) سورۃ ممتاز دے پہ حالت دینگی ایت ۱۲
- (۶) سورۃ ممتاز دے پہ بیان دا در لیس چہ پدہر جو سرہ اللہ اوچت کڑو۔ ایت ۵۷ (ورفعہ مکانا علیا)

سورة طہ (کی)

(نزل ۴۵ بعد از مریم ترتیباً ۲۰ بعد از مریم دو اڑو لجا طور سرہ مریم نہ روستو دے)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة مریم	شمار	سورة طہ
۱-	سورة الکہف کے نفی علم غیب او شوہ۔ پیمبریم کے پواقعا تو اربعاء سرہ عجز المصطفین بیان شو دزمینی او آسمانی دو اڑو مخلوقا تو۔	۱-	نودے سورة کے ترقی دہ چہ عالم الغیب او متصرف یے شکوے چہ ابتلو ابالمصاب دو۔ یعنی تکلیفونہ پرے راغلے دو۔ او زان نہ تکلیفونہ نشو لے کو لے۔ نوپدے وجہ متصل راوڑو
۲-	- ایضاً -	۲-	نودے سورة کے تشبیح فی التلیخ چہ شاہدہ دامسلہ بیان کڑہ چہ بہادرے سرہ۔
۳-	حالات دموئی بیان دو اجمالاً	۳-	نودے سورة کے تفصیل دے۔ نوپدے وجہ متصل راوڑو۔
۴-	ایت ۴۳ کے دابر اہیم بیان کے رد دالہان باطلہ پنفی دصفا تو دالوہیت سرہ او شو۔	۴-	نودے ایت ۸۹ کے یومثال ددغے الہان باطلہ پیش کوی چہ ہفتہ دسامری جوڑ کڑے شوے یو شے دے چہ نہ ادوری اونہ دینی۔ نوپدے وجہ متصل راوڑو۔
۵-	ایت ۵۱ کے دموئی صفت بیان شوے دو مخلصاً	۵-	ایت ۱۳ کے انا انحر تک مائے غورہ کڑے۔ مطلب ست داصفت (مخلصاً) زامہربانی دہ۔
۶-	ایت ۵۳ کے اوے چہ رود ہارون م درلہ پیغمبر کڑو۔	۶-	ایت ۳۱ کے دا ذکر کوی چہ موئی ذہیل رود پیغمبرے دپارہ دعا غوتے دہ۔
۷-	آخر سورة کے اوے چہ کو م خلق ہلاک شول دھغوی شکش نہ اورے۔ اونہ دے دینے	۷-	نودے سورة کے ددغے ہلاک شو یومثال ذکر کوی چہ یوترے فرعونیان دو۔
۸-	ایت ۹۷ کے ترغیب و کڑو قران نہ	۸-	ایت ۱۲۴ کے زجر او تخویف دنیاوی / اخروی و روکی دھغوتہ چہ قران سرہ تعلق نہ ساتی۔
۹-	ایت ۹۷ کے ترغیب الی القران دو چہ قران م اسان کڑے دے۔	۹-	ایت ۲ کے تسلی دہ چہ بیان کڑہ داتقران مگر کہ ٹوک نہ منی نو نہ زڑہ متنگوہ۔
۱۰-	ایت ۲ کے ترغیب الی القران دو۔	۱۰-	ایت ۱۱۴ کے اداب دقران دی۔ چہ بیانیگی نو خاموش ورتہ کینا دوتہ ورسرہ سدوایہ۔
۱۱-	ایت ۹۷ کے اوے چہ قران م اسان کڑے دے۔	۱۱-	ایت ۱۱۴ کے فرمائی چہ اللہ نہ ورسرہ ورسرہ سوال ہم کوہ وقل رب زدنی علما
۱۲-	ایت ۶۵ کے اوے چہ اللہ پعبادت کلک شہ	۱۲-	ایت ۱۳۲ کے وائی چہ چیل اہل و عیال تہ ہم دے حکم و کڑہ۔
۱۳-	ایت ۸۷ کے اوے چہ دموحد بیونہ بغیر پدچا شفاعت نہ کی دے۔	۱۳-	ایت ۱۰۹ کے فرمائی چہ چاہنہ اللہ راضی شو۔ نو دھغہ شفاعت بہ کیگی۔

مقصد سورة (۱) ابتلاء علی الانبیاء بالمصاب (دیکھے سور تو نو نہ پتر قے دے چہ علم غیب او متصرف یے شکوے چہ مشکلات پرے راغلے دو۔)

پدے حقلہ واقعہ دموئی پہ تفصیل سرہ ذکر کوی۔

(۲) تشبیح فی التلیخ چہ شاہدہ دامسلہ بیان کڑہ خاموش مہ کینہ۔

امتیازات سورة:

(۱) سورة ممتاز دے پواقہ دموئی چہ اللہ ورتہ او فرمائیل چہ انی انا اللہ لا الہ الا انفا عبدنی ایت ۱۳

(۲) سورة ممتاز دے پدعا دموئی رب اشرح لی صدی... ایت ۲۵-۲۹

(۳) سورة ممتاز دے پہفتہ وعدے دمنظرے دموئی چہ کڑے دہ د یوم الزیہ متعلق۔ ایت ۵۹

(۴) سورة ممتاز دے پہ بیان د سوز و دھغی تہی چہ جوڑ کڑے دو سامری ایت ۹۷

(۵) سورة ممتاز دے پدے چہ اللہ ویلے وادتمتہ چہ تہ بہ بہ جنت کے نہ او گے کیگے او نہ بر بندگی۔ ایت ۱۱۸

(۶) سورة ممتاز دے پہ بیان دسامری چہ ویل بہئے لاساس لاساس پکن شوے دو۔ ایت ۹۷

(۷) سورة ممتاز دے پہ لفظ طہ سرہ۔

سورة الانبياء کی (ترتیباً ۲۱ بعد از طہ نزولاً ۳ بعد از ابراہیم)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة طہ	شمار	سورة الانبياء
۱	آیت ۱۳۵ کے اوے چہ کل متر بصر ہر یوانظار کو کئے دے ذہیل انجام۔	۱	نوپہ شروع ددے سورة کے اقرب للناس حسابہم یعنی دغا انتظار ڈیر لوے ندے۔
۲	آیت ۱۲۴ کے اوے چہ ٹوک قرآن نہ رخ داڑوی نوژدندہ درلہ نگ کرم	۲	آیت ۲ کے اوے چہ رخ شگہ اڑوی الا استمعوہ وہم یلعون اوری مگر عمل نہ کوی۔
۳	رد شرک اعتقادی فی العلم اونی التصرف اوشو۔	۳	آیت ۹۰ کے ددغے خلاصہ را دہا سی چہ ۱۷ پیغمبران ذکر کزی انہم یلعون فی الخیرات ویدعوننا رغبا ورہبا چا اوگورہ ٹول انبیاء ہم عاجزہ دو اللہتہ۔
۴	عجز موسیٰ بیان شو۔	۴	نودلتہ عجز دؤورہ ۱۷ انبیاء بیانگی۔ نوپدے وجے متصل راوڑو۔
۵	آیت ۱۳۲ کے اوے سخن نزہم	۵	نودلتہ پرے یومثال بیانگی چا اوگورہ یونس دمی پیہ ضیہ کے ژوندے ساتلے وو۔
۶	آیت ۱۲۸ کے اوے چا یادوی نہ گوری چہ ٹومرہ ڈیرا توام متاہ کڑے دی۔	۶	آیت ۱۱ کے علت ددغے تباہے خانی چہ زکرم تباہ کزل چہ ظالمان وو۔
۷	کھف کے نفی دشرک فی العلم، مریم کے تصرف طہ کے عجز او ابتلاء علی الانبیاء بیان شو۔	۷	نودے سورة کے نفی دشرک فی الدعادہ چہ کلہ عالم الغیب نہ دی۔ متصرف نہ دی او ذہیل زانہ مصیبت ہم نشی لرے کولے نوتہ درتہ ولے اواز کولے۔
۸	ابتلاء دا نبیاء بیان شوہ	۸	نودلتہ اکرام دا نبیاء بعد البتلاء بیانگی۔ چہ دا انبیاء م عزت مند کزل۔
۹	آیت ۱۳۳ کے حکمت و ارسال الرسل بیان شو۔	۹	نودلتہ آیت ۲۵ کے دانی چہ ہمیشہ بدے مسئلہ و توحید پیغمبران راہلگے دی۔
۱۰	آیت ۹۷ کے اوے چہ موسیٰ سچے اوسوزو اودشرک اڈہ پیہ ختم کزل۔	۱۰	آیت ۵۸ کے فرمائی چہ ابراہیم ذہیل قوم بتان مات کزل اودشرک اڈہ پیہ ختم کزل۔
۱۱	آیت ۱۲۳ کے اوے چہ ومن اعرض عن ذکری.....	۱۱	ذکر شے دے۔ آیت ۵۰ کے فرمائی ہذا ذکر مبرک انزلہ

منتقصد سورة انبی دشرک فی الدعاء باحوال الانبیاء (انبی دشرک فی الدعاء سورة رعد ہم مقصد وو۔ گرھلتہ پیدلا کیلوتنوعا باندے وو۔ نودلتہ پہ حالاً تو دا نبیاء سرہ انبی دشرک فی الدعاء کوی۔ چہ اوگورہ پیہ ہغوی باندے تکالیف راغلی دی نو صرف یو اللہتہ اواز کڑے دے بل چاہتہ نہ۔)

انتیازات دسورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پہ ہغہ واقعہ دا براہیم چہ بتان یے مات کڑے وو۔ (۲) سورة ممتاز دے پہ آیت ۱۰۷ و ما ارسلک الا رحمت للعلمین
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ہغہ آیت چہ قلنا یانا کونی بردا و سلاما علی ابراہیم (۴) سورة ممتاز دے پہ دعاء ایوب باندے آیت ۸۳
- (۵) سورة ممتاز دے پہ عجز پیغمبران نو پیہ یو زل آیت ۹۰ (۶) سورة ممتاز دے پہ دعاء یونس باندے آیت ۸۷
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ہغہ آیت چہ وما جعلنا من قبلك الخلد آیت ۳۳ (۸) سورة ممتاز دے پہ ہغہ آیت چہ زکرمہ ادا سامان تحت وو۔ نو جدا جدا کزل۔ آیت ۳۰
- (۹) سورة ممتاز دے پہ واقعہ فیصلے دحضرت داوود او سلیمان چہ متعلق وہ دیوگڈہ او یوزمینداسرہ آیت ۷۸

تقسیم دسورة: سورة شکیک بابونہ دے:

- ۱- آیت ۱-۱۵: اثبات دقیامت، رسالت کوی او زبرد کوی منکرینو دقیامتتہ اورسالتتہ اقرانتہ
- ۲- ۱۶-۲۹: دلائل عقلیہ، نقلیہ پدعوہ و توحید باندے۔
- ۳- ۳۰-۴۷: دلائل عقلیہ او مقاصد اربعہ عابہ، تسلی او تخویف
- ۴- ۴۸-۹۵: تنویر پیہ سابق پیہ واقعہ تو دا نبیاء دسرہ (دسورة مقصد باندے رزوا اچوی پیہ ذریعہ دواقعاتو ددے ۱۷ انبیاء۔)
- ۵- ۹۶-۱۰۴: زبرد و تخویف مشرکانو تہ او بشارت مومنانو تہ۔
- ۶- ۱۰۵-آخر: بشارت دنیاوی او اصل مقصد سورة بیانگی۔

سورة الحج مدنی (ترتیباً ۲۲ بعد از انبیاء - نزولاً ۱۰۳ بعد از سورة النور)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة الانبیاء	شمار	سورة الحج
۱-	پہ شروع کے اوے چہ اقرب للناس حسہم (قیامت راز دے شو)	۱-	پہ شروع ددے سورة کے نشانی ددے قیامت خانی ان نزلتہ الساعۃ شیء عظیم
۲-	رد د شرک اعتقادی ادشو۔	۲-	نودے سورة کے رد د شرک فعلی کیگی۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔
۳-	ایت ۲ کے اوے ذوی سخ اڑوی دقران نہ۔	۳-	ایت ۷۲ کے ترقی دہ۔ چہ صرف سخ نہ بلکہ تندے تے تریوشی یہ بیان دقران سرہ۔
۴-	ایت ۲۳ کے اوے چہ ددی دا مددگار ان امدادی کو لے ددی۔	۴-	ایت ۱۳ کے وائی چہ امداد شو کوے چہ ددی دا اواز د نقصان باعث دے
۵-	ایت ۳۵ کے اوے عباد کرمون	۵-	ایت ۷۳ کے وائی چہ دومرہ عاجزہ دی چہ یوچ ہم نشی جوڑولے
۶-	ایت ۲۹ کے دقرینو تا بعداری تے ذکر کڑے وہ۔	۶-	ایت ۱۸ کے دا ذکر کوئی چہ ٹول م تا بعداری کہ مقرب دی او کہ غیر مقرب پزبان حال سرہ۔
۷-	ایت ۳۰ کے اوے اسماں او زمکہ بندو۔ ماکو کو کڑل۔	۷-	ایت ۵ کے دا خانی چہ سنگہ م کو کو کڑل۔
۸-	نفی د شرک اعتقادی ادشو	۸-	اعلان د جہاد دے چہ دے مسئلے د پارہ بہ جہاد ہم کول خواڑی۔
۹-	ایت ۲۵ کے اوے چہ پیغمبر تو حید بیان کڑے دے	۹-	ایت ۵۲ کے وائی چہ پیغمبر سرہ مقابلہ ہم شو دے دہ د شیطان طرف نہ۔ او خلق تے کسولے دی
۱۰-	ایت ۱۱۰ کے اوے چہ اللہ ستا سو پھر حال باندے پوھدے۔	۱۰-	نو شروع ددے سورة کے وائی چہ ددے اللہ نہ اور یگہ خلاف تے مکوہ۔
۱۱-	ایت ۵۱ ولقد اتینا ابرہیم رشده	۱۱-	ایت ۲۶ ولقد یوآ نالا ابرہیم مکان البیت
۱۲-	ایت ۲۲ کم قصمانس قرنیہ ٹومرہ ذیرکلی م تباہ کڑل	۱۲-	ذکر ددے تباہ شوو خلقو قوم نورج، هوو، ہاد، مدین
۱۳-	دقیامت نہ انکار باندے د شرک انو جگواہ ایت ۱ کے	۱۳-	دقو حید نہ پناکار باندے د شرک انو جگوا

مقتصد سورة: رد د شرک فعلی او وضاحت ددے ثنور و مسکو چہ دے شرک فعلی سرہ متباق دی۔ (۱) تتریمات اللہ (۲) تتریمات العباد (۳) نذورا اللہ (۴) نذورا العباد۔

امتیازات د سورة: (۱) سورة ممتاز دے پہ اعلان د حج د طرف ابراہیم ایت ۲۷

(۲) سورة ممتاز دے پہ ہنے او امر و چہ حاجیا نو نہ ور کڑے شوے دی۔ ایت ۲۹

(۳) سورة ممتاز دے پہ مثال د شرک چہ کدہ دم دارے او غور زگی ایت ۳۱

(۴) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ شیطان دا نبیاد بیان کے دوسوے نور زولے خلقوتہ ایت ۵۲

(۵) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ۷۲

(۶) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ۷۲

(۷) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ۷۲

(۸) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ۷۲

(۹) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ۷۲

(۱۰) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ۷۲

تقسیم د سورة: سورة ۵ بابوندے: (۱) ایت ۱-۱۰ تخویف اخروی، زجر شرک انوتہ، اباد قیامت

(۲) ۱۱-۲۵ بیان د شرک، تخویف اخروی، دلائل عقلیہ او ذکر د دو ڈلو لھذان خصمان او بشارت

(۳) ۲۶-۳۸ بیان د شرک کیا تو اربعا

(۴) ۳۹-۶۶ حکم القتال، او امور مصلحہ او بیان د دربو ڈلو

(۵) ۶۷-آخر دیکے دعوہ د سورة، زجر بالشرک، ترغیب فی التبلیغ او مثال د شرک انو ذکر کولے شی۔

سورة المؤمنون کی (ترتیباً ۲۳ بعد از حج نزولاً ۷۴ بعد از الانبیاء)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة الحج	شمار	سورة المؤمنون
۱-	تخلی ذکرشہ یعنی زان نہ بد صفات لرے کول / زان خالی کول دبدو صفاتونہ	۱-	نودے سورة کے تخلی ذکر کیگی چیزان متخلل / حلال کرہ پدے خصفا تو سرہ۔
۲-	رد و شرک فعلی اوشو۔	۲-	بیان دتو حید بالاولیٰ (دلیل عقلی، نقلی، وحی) کیگی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۳-	ایت ۷۲ کے اووے۔ چد اللہ کتاب سرہ ددہ نخ روا نیگی۔	۳-	ایت ۱۰۴ کے وائی چآ خرت کے بد رلہ پد اورہ جنم کے داخ روان کرم۔
۴-	ایت ۲۸ کے دتو انوتاہ شوے کلو بیان اکڑو۔	۴-	ایت ۵۵ کے ددے امت بیان دے چہ کہ مہلت مدور کڑے دے نودا مہلت شد خیر باعث ندے۔ دوی بہ ہم تباہ کرم۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۵-	ایت ۵ انسان دپیدائش تفصیل بیان کڑو۔	۵-	نودلتا ایت ۱۲-۱۳ کے پرے ترقی دہ۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۶-	آخر سورة کے دتو کار و تزیب در کڑو۔ چتا سو کامیاب شے۔	۶-	نوپدے سورة کے دتو کار و تزیب در کڑو۔ چتا سو کامیاب شے۔
۷-	ایت ۷۲ کے بیان دھنے سڑی اوشو چہ قران سرہ دھنے رخ روا نیدو۔	۷-	نوپدے سورة کے اوصاف دھنے خلتو چہ قران پرے نہ گی۔
۸-	تخلی سورتو نو کے بیان دعتقا نیدو اوشو۔	۸-	نودے سورة کے بیان داعمالو کیگی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۹-	ایت ۱۹ کے بیان دتو لوندو جنگو نو اوشو۔ طڈان خصمان	۹-	نودلتا ایت ۲۳ نہ روستو نور مثالونہ دتو لوندو جنگو نو بیانیگی۔ دتو مونو چلو بیخیر انوسرہ۔
۱۰-	ایت ۷۳ کے اووے چوٹوک غیر اللہ تبارک و تعالیٰ نو دوی خوچ مٹھ نم نشی پیداکولے۔	۱۰-	ایت ۱۱ دغیر اللہ نہ پوغوستو باندے دوی سرہ شد دلیل ہم نشے۔
۱۱-	تخلی فی التبلیغ چہ شایبہ رد و شرک اوکڑہ چہ کامیاب شے۔	۱۱-	قد اطلح المؤمنون دغے سڑے کامیاب شے۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۱۲-	چاچد تو حید نہ رخ واڑو اوپہ تو حید سرہ غصہ شے۔	۱۲-	ایت ۱۱ اندلاخ الکافرون دغہ کافر نشی کامیابیدے۔

مقصد و سورتو: اثبات دتو حید بالاولیٰ (عقلی، نقلی، وحی) او رد و شرک اعتقادی و فعلی دواڑو۔

- انتیازات و سورتو: (۱) سورة ممتاز دے پہ اول کے پادو صافو دمو منانو باندے پہ کثرت کے۔ (۲) سورة ممتاز دے پہ بیان دجنت فردوس ایت ۱۱
- (۳) سورة ممتاز دے پہ بیان دکاندو دزیمون باندے ایت ۲۰
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ہفت ایت چہ کلہ مشرک تباہ نشی نو اللہ او دایہ ایت ۲۸
- (۵) سورة ممتاز دے پہ تخلیق انسان باندے مفصل ایت ۱۲-۱۳
- (۶) سورة ممتاز دے پہ بیان دھنے زائے چکوم زائے کے عیسیٰ پیدادو۔ ایت ۵۰
- (۷) سورة ممتاز دے پہ تلوخ الوجوہ باندے چتو نہ بد رلہ او پرموسم ایت ۱۰۴
- (۸) سورة ممتاز دے پہ بیان دھنے اوے چہ دطور سینا پیر کیگی۔
- (۹) سورة ممتاز دے پہ ہفت ایت باندے چہ کہ حق پرست تابع دباطل پرستوشے یعنی رد و منکر پریدی نو اللہ بدنیان تباہ کڑی۔ ایت ۱۱
- (۱۰) سورة ممتاز دے پہ اٹھو فیہا چہ جنم کے کورے شے سپو۔

خلاصہ و سورتو: سورة ۵ حصے: (۱) ۱۱-۱ اوصاف دمو منانو

(۲) ۲۲-۱۲ دلائل عقلیہ پتو حید باندے

(۳) ۲۳-۲۹ اول نقلیہ دطر فدیخیر انونہ پتو حید او دسرہ تخویفات ذکر کولے شے

(۴) ۵۰-۷۷ زواجر او تخویفات او ترغیب الی القرآن

(۵) ۷۸- آخر دلائل عقلیہ، اثبات دقیامت او زجر منکر نیوتہ۔

سورة النور کی (ترتیباً ۲۴) بعد از نمونوں - نزولاً ۱۰۲ بعد از حشر

رابطہ مابقی سرہ:

شمار	سورة نمونوں	شمار	سورة النور
۱-	دلنہ صفات بیان شول چہنے سرہ انسان خائستہ کیگی۔ (تخلی دہ)	۱-	نودے سورة کے دھنے اعمالوڈ کر دے چہ انسان سرہ بدگی۔ چہ کلہ زان دے مزین کڑو پینو صفا تو نودا بدو صفا تو نہ زان آساتہ۔ نو پدے وجہے متصل راوڑو۔ (تخلی دہ)
۲-	مسئلہ دو حید ثابت شوہ بالادہ تلاشہ (عقلی نظمی دہ)	۲-	نودے سورة کے پدہ مسئلہ وضاحت کوئی پینو مثال سرہ (اللہ نور السموات والارض۔۔۔)
۳-	پہر سولانو اعتراضونہ دو چدے خورسومگ ٹوندے بندہ دے۔۔۔۔۔	۳-	نودے سورة کے دہی پینو بی بدنامہ او دھنے صفائی کیگی۔
۴-	ایت ۱۱۰ کے دباطل پرستو خدا گانے دحق پرستو پورے۔	۴-	نودے سورة کے الزامونہ ادبنا مے دی۔ ددے امت وخلقو پورے وخلقو۔
۵-	دوئوح بی بی دتا ہے بیان اوئو۔ (چہہ نافرمانہ دچیل خاندوہ)	۵-	نودے سورة کے دہی دبی بی دصفاے بیان دے (چہہ نافرمانہ دچیل خاندوہ)
۶-	ایت ۵ کے دموئنا ووصفات لفر وجمہم یحافظون	۶-	ایت ۲۷ او نورو ایٹونو کے دحفاظت طریقے خانی۔
۷-	ایت ۱۱۵ کے فرمائی چیتہ مبعث نہ پیداکرے۔	۷-	پہر دے سورة کے فرمائی چہ پینو حکامات فرض کڑے دی۔ سورة انزلہ و فرضہ۔۔۔
۸-	ایت ۵۱ کے فرمائی چہ حلال خورے اے تا بعد او د رسولانو	۸-	ایت ۶۱ کے اداب د طعام خانی۔
۹-	مومن ہندے چہ زنا نوزان نچا کوئی۔	۹-	ظالم زنا کوئی۔
۱۰-	مشرک سرہ پشترک ہٹ دلیل نہ دی۔ ایت ۱۱۷ لابرہان لہ	۱۰-	مثالونہ دشرکانو لکہ ایت ۳۹ ۴۰

(۲) سورة ممتاز دے پینو بیان دمرتبے اوصفاے دحضرت عائشہ ام المومنین

انتیازات دسورة: (۱) سورة ممتاز دے پینو بیان د فحشاؤ/بے حیائے

(۳) سورة ممتاز دے پینو سزا دتہمت پینو باکد امنو باندے۔ چہ ۸۰ کوڑے دی۔

(۵) سورة ممتاز دے پینو سزا گانے نودے بدلو باندے

(۷) سورة ممتاز دے پینو بیان د درے اوقا تو پردے۔

(۹) سورة ممتاز دے پینو تعلیم دسلام دیند کیدو کرتے۔

(۱۰) سورة ممتاز دے پینو بیان د ۲۵ قسمہ ہندے چلو انو چد زنا نہ ترے پردہ ہندے۔

مقصد دسورة: دفع د فحشاؤ/بے حیائے اودے مقصد دپارہ ۴ اصول او بے آداب

فلورا اصول دادی: (۱) ایت ۲ لانا خذکم بھمارانہ چہ پینو مجرم ثابت شی نو بیا پرے رسم مکہ پینو مجرم رسم کول پینو باراؤ رسم کول دی۔ اگر کدو یروے خاندانہ لے نہ دی۔

(۲) ایت ۳ الزانی لایک الازانیہ دبدکارو د مجلس نہ لے شے۔ درندہ او خوتہ دھنوںے صفائی کوے۔ درندہ د معاشرے لے ناصور پشی۔

(۳) ایت ۴ ولذین یرمون الحصنت چا چہ نیک خلق بدنام کڑل نو ۸۰ دے اودے۔ زکے چہ دحق پرستو بدنامی دحق بدنامی دہ۔

(۴) ایت ۶-۹ الذین یرمون ازواجہم۔۔۔ دلحان مسئلہ چہ سڑے او خڑو دیوہل نہ جدا کڑے۔ مطلب داکہ یوغلط جماعت کے شامل یے نو اوس ترے چہ دشاہ۔

اوہ اداب دپارہ رد د فحشاؤ دادی:

(۱) ایت ۲۷ پردی کورتہ بغیر اجازت نہ مڑہ۔

(۳) ایت ۳۱ خڑو پردی سڑی نہ مڑہ۔

(۵) ایت ۳۲ چلوئو انو (ھلکانو/جینکو) نہ وادہ او کڑے۔

(۷) جینکی پینو بے حیائے مہ مجبورے۔ ایت ۳۳

واقعہ داکہ پینو بی بی عائشہ اودھنے صفائی دہی طریقہ داہ۔ چہ کلہ پینو پینو تو نو ہس/قرعہ بے دا جو دیوہ بی بی بے ضرور زان سرہ بوتلہ۔ چہ کلہ غزوہ بنو مضلب نہ لونی بی عائشہ کے زان سرہ

بوتلہ پینو پینو کے پینو مقام باندے پڑاؤ داچو د شہے تیریدو پارہ۔ نبی د معمول مطابق دفعہ سڑی پینو پاسیدو او ملگری کے ہم دختی پاسول چہ موزا کڑی او روان شی۔ بی بی عائشہ چیل حاجت دپارہ

لے تے وہ۔ چہ واپس رات لہ نو دغاڑے پاسے او شہیدو۔ ہندہ دھنے د مشکو و/مرو راٹو لونی باندے شود۔ پینو اوس راغلہ دہ نو قائلہ تے۔ دہ او اسوال پیداکرگی چہ قائلہ بغیر دے نہ شہگہ لارہ۔ نو حقیقت

دادے چہ بی بی عائشہ د جسم لجا ظسرہ ڈیرہ پیکہ وہ۔ اودھے ورزو کے پردے حکم ہم راغلہ وہ۔ نو بی بی عائشہ داوچہ پاسہ پینو کجاہ/ڈولے کے پینو تہ۔ نو چہ صحابادو کجاہ او چہ لونی نو دوی تہ دمرہ پینو تہ

لکھ دے چرکے بی بی عائشہ موجودہ یا نہ۔ اوگورہ نہ نبی عالم الغیب دے نہ صحاباء چرکے دنیا غٹ اولیاء دی۔ چہ نبی پہ پل پڑاؤ ارام تہ قافلہ کیٹولہ نوچہ اوائے کتل نوکجاوہ کے بی بی عائشہ تختہ۔ پریشان خوشو مگر مطمئن ہم دوہر کہ چہ دنی طریقہ بہ داوہ چہ قافلہ پسے بہے روستو یوحی رارادان کڑے۔ دو۔ اوھغہ نہ دقا۔ فلے پاتے شوے ساما نوہ رارادان۔ پیدھے موقع یے حضرت صفوان ابن مہطلؓ پوے ہم گولے دو۔ نو نبی مطمئن زکے دوچہ حضرت صفوان صحابی ادا امتی دے رسول دے ادا امتی در رسول روحانی زوے در رسول ہم وی نو نبی بربلی بی دے امتی مورہم وی نو مورہم چیل زوی سرہ کہ یہ سفر زی نوذکی نہ حرج دے۔ نوچہ بی بی عائشہ چیل مقام دارام تہ راغلے وہ نوگوری چہ قافلہ تلے دہ۔ مگر ڈیرہ ہوشیارہ وہ ورتہ پتہ وہ چہ زمونگ دقا فلے یوتن روستو رارادان دے ہغہ سرہ بہ لاڑہ شہہ مخکے قافلے پسے ہم اور سوی۔ خادر نے اوٹسے دے اولاستدہ چہ حضرت صفوان ابن مہطلؓ رادر سیدو نوچہ شگہ کے پہ بی بی عائشہ نظر پر یوتو نوانا اللہ وانا الیہ راجعون نے او ویل۔ اوچیل اوخے بی بی عائشہ سرہ نزدے کیناؤ داسورہ شوہ او دہ داوخ رسے مخکے نیو لہ داوقا۔ فلے پسے روان شو۔

دلہ منافقا نوچہ نبی گویا نے شروع کڑے۔ چا اوائے کتل چہ بی بی عائشہ حضرت صفوان پہ اوخ سورہ راغلہ نوذوی اووے چہ اوگورہ داخبرہ دہ۔ زکے چہ منافق خود موقع تلاش کے وی۔ منافق ہمیشہ پہ چلہ مورہم بدنامہ لگوی۔ نو دے منافقو دا اووے چہ اوگورہ کہہ دابی بی عائشہ دے صحابی تہ لارہ کے لیٹ وہ کہہ۔
بعضے خد صحابہ ہم پدے معاملہ کے دمنافقو خبرے تسلیم کڑے۔ زکے چہ پردیکینہ چیل یواثر لری۔ لکہ حضرت مسدح او حضرت حذہ۔ نبی یومیاشت پریشانہ وویا دے سورۃ دا اتونہ ۱۱، ۱۲، وغیرہ چہ راغلل نو حقیقت ورتہ اللہ کو کو کڑو۔ صفائی اللہ دام المؤمنین چیل کتاب کے اوکڑہ۔

سورة الفرقان

کئی (ترتیباً ۲۵ بعد از نور - نزولاً ۴۲ بعد از یس)

رابطہ ماسبق سرہ:

شمار	سورة النور	شمار	سورة الفرقان
۱-	چہر کلہ سورة النور کے اصلاح و عمل اوشوہ	۱-	نور سورة الفرقان کے اصلاح و عقیدے کی گئی یہ آیت ۵/۲ وغیرہ کے (یعنی عمل بدے صلہ پہ کار شئی چہ عقیدہ دے درست وی۔ نوپدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۲-	احوال دما فقہیو بیان شول۔ چہ دعوہ کوئی دقران اوستو مگر عمل نہ کوئی۔	۲-	نودے سورة کے احوال دمشر کیو بیانیگی۔ نوپدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۳-	آخر سورة کے اودے الا ان لہ ما فی السموات ولا رض... (بیان د توحیدو)	۳-	نودلت آیت ۲ کے ترقی دہ پہ ماسبق۔ (رد دشرک دے) نوپدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۴-	فشاء دعمل بیان شول۔	۴-	فشاء دعقیدے بیانیگی۔ چہ ہخہ پہ قران اوستو بانندے اعتراضون د مگر بیوڈی۔
۵-	اول کے اودے مادا سورة راہیگے دے اوفرض کڑے م دے۔	۵-	آیت ۳۰ کے دہی شکایت چہ مادے امت دا فرض قران پر تخی دو۔
۶-	دمومنا نو صفات نے بیان کڑل پہ آیت ۶۲ وغیرہ کے۔	۶-	آیت ۶۳ کے نور او صاف دمومنا نو بیانیگی۔
۷-	اول او میزد سورة کے ترغیب الی القران در کڑو۔ بار بار	۷-	آیت ۵۲ کے فرمائی و جاہد ہم بہ جہاد کبیرا (یعنی دقران بیانولوت نے لوے جہاد و نیلے دے۔
۸-	اودہ آداب بیان شول۔	۸-	اودہ وارے لفظ ضلال نے راوڑو چہ دے یو یوسکے نہ نوک رخ اڑوی نو گراہ دے۔
۹-	آیت ۴۰/۳۹ کے اودے چہ کفار اوستو ناقصین تباہ دی۔	۹-	نو آیت ۲۷ کے فرمائی چہ پہ لاسونو بہ چکو نہ لگوئی۔
۱۰-	آیت ۵۴ کے اودے الطیو اللہ و الطیو العوا الرسول۔۔۔	۱۰-	نو آیت ۲۷ کے فرمائی چہ چاد رسول اطاعت اونہ کڑو نو قیامت کے بہ پہ لاسونو چکو نہ لگوئی۔
۱۱-	آیت ۳۹ کے اودے چہ دے مشرک اعمال کسر اپ (پہ شان و نظر دھو کے دی)	۱۱-	نودلت آیت ۲۳ کے فرمائی چہ اعمال بہ نے گرد و غبار کڑو۔ فجعلہ ہباء منشورا
۱۲-	لشی د علم غیب اوشوہ مخلوق نہ چہ نبی دخیلے بی بی نہ حال خبر نہ دو۔	۱۲-	نئی دشرک فی البرکات کیگی۔ یہ آیت ۱ کے پہ تبارک الذی نزل الفرقان علی عبدہ سرہ۔
۱۳-	آیت ۱ (سورة انزلہما...) آیت ۴۶ (لقد انزلنا آیت میثب...) مطلب دا چہ قران ما دے نازل کڑے	۱۳-	آیت ۳۰ و قال الرسول یرب...

مقصد و سورة: اثبات د مقاصدے اربعو او دفع د شبہا تو د مشرکینو۔

امتیازات د سورة:

- ۱) سورة ممتاز دے پہ اعتراضو د مشرکانو او جو ابونو پہ نوے انداز کے۔
- ۲) سورة ممتاز دے پہ بیان دا و صا نو د عباد الرحمن بانندے آیت ۶۳ نہ روستو۔
- ۳) سورة ممتاز دے پہ بیان دترخو او خوگو او بو او پدیکے پردہ راوستو بانندے آیت ۵۳۔
- ۴) سورة ممتاز دے پہ احوال د مشرکینو بیانیگی۔ نوپدے وجہ نے متصل راوڑو۔
- ۵) سورة ممتاز دے پہ آیت ۵۲ چہ دقران بیان تے جہاد کبیر و نیلے دے۔
- ۶) سورة ممتاز دے پہ لفظ تبارک سرہ چہ دے زلہ نے و نیلے دے۔
- ۷) سورة ممتاز دے پہ آیت ۲۳ بانندے چہ دشرکانو اعمال تے نے (ہباء منشورا) و نیلے دی۔
- ۸) سورة ممتاز دے پہ آیت ۲۷ (یوم یغضض الظالم علی یربہ)

سورة الشعراء کی (ترتیباً) ۲۶ بعد از فرقان - نزولاً ۴۷ بعد از واقفہ

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة الفرقان	شمار	سورة الشعراء
۱-	شروع کے ترغیب الی القرآن دو۔	۱-	نودلنہم شروع کے ترغیب الی القرآن دے۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۲-	آیت ۸ الزام پہ نبیؐ چہ جاود گردے۔	۲-	آیت ۳۳ الزام پہ موسیٰؑ چہ جاود گردے۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۳-	آیت ۵۷ نبیؐ تکم دو۔ چہ قل لا اسئکم علیہ من اجر	۳-	نودے سورة کے ۵ بار نور رسولان فرمائی چہ نہ خواڑو پدے مسئلہ شکیس/مزدوری
۴-	آیت ۷۷ مشرکینو کے تہ: فقد کذتم	۴-	اودہ واقعات دہخو انوا قوامو پہ فقد کذتم باندے بیانیگی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۴-	آیت ۶۸ مسئلہ ذکر شوہ چہ فلان دعومع اللہ لہ اخر (یعنی شرک مکوے۔)	۵-	نودے سورة کے دھنے خلقو حال ذکر کوئی چہ شرک نے کڑے دو۔
۶-	لفی دشرک فی البرکات اشوہ درے وارے۔	۶-	آیت ۲۱۳ کے لفی دشرک فی الدعا کیگی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۷-	آیت ۱۷ کے خطاب ذکر دے حق پرستو اولیاؤ/بیرانو تہ اہتم ضللتہم عبادی	۷-	آیت ۹۷: نچلہ بہ بحرمان پہ چیل زان دکنر فتوہ اولگوی۔
۸-	اودہ وارے نے لفظ ضلال راوڑو۔	۸-	اودہ واقعات دہخو ہرانو او دھنوی دشمنانو ذکر کولے شی۔
۹-	آیت ۴: اعتراض دو۔ چہ اقران د نچلہ زانہ جوڑوی دا رسول۔	۹-	آیت ۱۹۳ کے فرمائی چہ اقران روح الامین راوڑی۔
۱۰-	آخرا د مشرکانو نبیؐ پوزے	۱۰-	نودلنہ تسلی دہ۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۱۱-	آخرا دسورة کے: فسوف یملؤنہ لزاما (دعذاب بہدوی پورے پیوستہ شی۔	۱۱-	اودہ مثالون ددھے عذاب ذکر کوئی۔ چہ منکرینو پورے پیوستہ شو۔
۱۲-	آیت ۷۰ کے اوے چہ چا توبہ او دینتہ او ایمان نے راوڑو۔ نو تو یق بہ دیکو کولو برکرم۔	۱۲-	آیت ۴۶ مثال چہ سارو توبہ او دینتہ نو او گورہ شکہ پہ نیکو کلک شو۔ چہ مرگ نہ ہم نہ یرگی۔
۱۳-	آیت ۷۱ کے مکالمہ دیکو نو پیرانو او مشرکانو ذکر دہ	۱۳-	آیت ۹۶-۹۷ کے مکالمہ دشرکانو پیرانو او مشرکانو مریدا نو ذکر دہ۔
۱۴-	آیت ۳ کے رد دو۔ ددے امت پہ مشرکانو باندے۔	۱۴-	آیت ۶۹ کے یرد دینے دا براہیم پہ چیل پلار او قوم باندے
۱۵-	آیت ۱ کے اوے چہ شی دا قران/رسول مخلوقا تولزہ یرہ و رکوے۔	۱۵-	آیت ۲۱۳ کے درتہ چل خانی چہ دایرہ درکودل ژوبے ڈیل کورنہ شروع اکڑہ۔

مقصد دسورة: تسلی نبیؐ تہ اوھربلغ تہ پہ واقعات او قواموسہ یقینو او دھنوی دانبیاؤ

خلاصہ دسورة: وضاحت دوو مسئلو (۱) نجات لموئین (۲) ہلاکت الظالمین او پدے اودہ واقعات ذکر کوئی۔ او گورہ چہ چا دا مسئلہ منلے دہ دھنوی تہ نجات ملو شو لکہ ملگری دنوٹ، دھوڑا دشعبیت دصالح وغیرہ۔ او مخالفین نے تباہ شول۔

پدے سورة کے یو دہ الفاظ بار بار راوڑی و ان ربک لھو العزیز الرحیم چہ کلہ یو واقعہ خلاصہ کڑی نو دا دہ الفاظ آخر کے بیانیوی۔ مطلب دا چہ او گورہ ستار پہ دشمنانو غالب دے او بل خواہیہ مومنانو رحم کونکے دے۔

امتیازات دسورة: (۱) سورة متازدے پہ بیان او اقسام دشعراؤ چہ شہدوی او شہد۔ خدھدی چہ دین خدمت کوئی۔ بدھدوی چہ دروغ دانی۔

(۲) سورة متازدے پہ مناظرے دفرعون او موسیٰ باندے چہ جداشان سرہ یعنی فرعون اعتراضونہ کوئی او موسیٰ جوابونہ در کوئی۔

(۳) سورة متازدے پہ دعا دا براہیم و اذا مرضت فھو یشفین

(۴) سورة متازدے پہ بیان دشعراؤ باندے۔ او پہ بیان ددے چہ شعراء ہرہ کندہ کے پرانتہ وی۔ آیت ۲۲۵

(۵) سورة متازدے پہ بیان ددے چہ بیان شروع کڑہ د نچلہ کورہ۔ آیت ۲۱۳

سورۃ النمل کی (ترتیباً ۲ بعد از شعراء - نزولاً ۳۸ بعد از شعراء - دواؤ لجاظوسرہ شعراء نہ روستو دے)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورۃ اشعراء	شمار	سورۃ النمل
۱-	افتتاح پر ترغیب الی القرآن سرہ اوشوہ۔	۱-	نودہ سورۃ افتتاح ہم پر ترغیب الی القرآن سرہ کیگی۔
۲-	ایت ۲۱۴ وانذر عشیرتک القرین	۲-	نوپدے دودہ مثالونہ دجوانا تو میگے او ہدھد چہ ذیل قوم خیرے غوستے دو۔
۳-	آخر دسورۃ کے ایت ۲۱۳ نفی دشرک فی الدعا اوشوہ۔	۳-	نفی دعلم غیب او نفی دتصرف کیگی (یعنی پدے لجاظوسرہ داسورۃ پر ترقے دے)
۴-	آخر کے اودے چہ ظالمان بہ پوہشی پینیل انجام۔	۴-	انجام دظالمانو ذکر کوئی پدے سورۃ کے۔
۵-	د اود پیغمبر انواقعات نے ذکر کول پدے سورۃ کے	۵-	نودلند دودہ نور پیغمبران ذکر کوئی۔ داؤد او سلیمان
۶-	تسلی ددے سورۃ کے نبی تہ او ہر ملنہ۔	۶-	زہ عالم الغیب یم اذ منصرم ہم (زہ نہ تنگوارہ پدے بیچ کوم)
۷-	زہ نجات و رکوم اوزہ ہلاک کوم۔	۷-	زکہ چہ زہ خبر یم پھر چا او پھر نہ۔
۸-	فرعون ساحران مقابلے موسیٰ تہ راجع کزل	۸-	ملکہ بلقیس خیل وزیران خطہ سلیمان تہ راجع کزل۔
۹-	داللہ حکم موسیٰ او ہارون تہ ایت ۱۵ کے فاؤ ہمالی فرعون لاؤشی دواؤ فرعون تہ	۹-	دسلیمان حکم ہدھد تہ ایت ۲۸ کے اذہب بکتابی
۱۰-	ایت ۱۹۳ دقرآن جبرائیل راؤ دے دی	۱۰-	ایت ۹۲ کے ان اتلوا القرآن
۱۱-	کفار م تہ کزل اومومنان م بیچ کزل۔	۱۱-	ایت ۵۹ قل الحمد للہ وسلم علی عبادہ الذین اصطفی

انتیازات دسورۃ: (۱) سورۃ ممتاز دے پہ بیان دیگی چہ ذیل قوم خیر غوازی ایت ۱۸ وغیرہ کے۔ (۲) سورۃ ممتاز دے پہ واقعہ ہدھد باندے ایت ۲۲ وغیرہ کے۔

(۳) سورۃ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعہ دملکت دملکہ بلقیس باندے۔ (۴) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۳۰ باندے چہ پدے سورۃ کے دنہ تسمیہ بسم اللہ دہ۔

(۵) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۱۱۳ باندے چہ انقلاب راشی نہ عزت مند شش بے عزت نبی او بے عزت عزت مند شی۔

(۶) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۳۶ باندے چہ دکفار و سیاست مونگ تہ خانی چہ ہمیشہ مسلمانان پہ مال دھوک کوئی۔

(۷) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۲۸-۳۹ باندے چہ دصالح دمرگ بندوبست نے کڑے دو نہو کسانو۔

(۸) سورۃ ممتاز دے پہ یونے طریقہ تبلیغ باندے چہ کور کے تبلیغ شککے کوے ایت ۶۰ نہ راخلم تر ۶۳ پورے۔

(۹) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۸۲ باندے چہ کچے ذکر کیگی د آیت الارض چہ ذکے نہ برادزی۔ (۱۰) سورۃ ممتاز دے پہ تسمیہ او خدا دحضرت سلیمان باندے۔

(۱۱) سورۃ ممتاز دے پہ بیان دیگی او ہدھد باندے (۱۲) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۹۲ ان اتلوا القرآن (۱۳) سورۃ ممتاز دے پہ بار ۵ بار ۱۱۳ سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۲۲: فتال

مقصد دسورۃ: (۱) نفی دعلم غیب د مخلوق نہ (۲) نفی دتصرف د مخلوق نہ

مختصر خلاصہ: (۱) ایت ۱-۶ بطور تمہید دے۔ چہ ترغیب الی القرآن، بشارت مومنانو، او تخویف نہ منو کونہ او تسلی منو کونہ وغیرہ بیان کیگی۔

(۲) ایت ۷-۱۳ نفی دعلم غیب باندے واقعہ موسیٰ ذکر کوئی چہ او گورہ موسیٰ دخیلے لائے چہ حال خبر نشو نوبل ٹوک بہ یہ علم غیب نہ خبر شی۔

(۳) ایت ۱۵-۲۳ واقعہ سلیمان چہ بادشاہ ہم دے او پیغمبر ہم دے مگر او گورہ عالم الغیب نہ دے۔ دملکت دملکہ بلقیس نہ خبر نہ دے بلکہ ہدھد ورتہ پہ ڈاگہ وائی۔ ایت ۲۲: فتال اعلت بہا لم تحط بہ

دے دواؤ واقعات خلاصہ راو باسی: ایت ۶۵ کے چہ قل لا اعلم من فی السموات والارض الغیب الا اللہ.....

اوس پہ دویم مسئلہ چہ متصرف زہیمہ او بچاؤ زہ و رکوم او مخلوق کے ٹوک متصرف نہ دے دودہ واقعات ہم بیان نوی۔

(۴) ایت ۳۵-۵۳ چہ صالح مانج کڑو ذیل قوم دظالمانو نہ

(۵) ایت ۵۴-۵۸ واقعہ داؤد راؤزی چہ او گورہ ذیل قوم ظالمانو بے عزت کو دونا مانج کڑو۔

دے دواؤ واقعات خلاصہ راو باسی۔ پہ ایت ۵۹ کے قل الحمد للہ وسلم علی عبادہ الذین اصطفی اللہ خیر الامم لیسر کون

دے دواؤ واقعات او دودہ مسکن نہ روستو لائیل شرع کوئی پہ الوہیت د اللہ باندے۔

سورة القصص (کسی)

(ترتیباً ۲۸ بعد از نمل - نزولاً ۴۹ بعد از نمل، پیداوار اولیٰ طور سے نازل نہیں دے)

رابطہ مابقی سورہ

شمار	سورة النمل	شمار	سورة القصص
۱-	خاتمہ سورة اوشہ پہ امرث ان اتلوا القرآن	۱-	شروع پہ ترغیب الی القرآن تک آیت القرآن الیمین پدے وجہ سے متصل راڈو۔
۲-	- ایضاً -	۲-	نودے سورة کے تسلی دہ چہر کلہ قرآن بیانوںے نوظلق بہ درتہ بدے ررے دانی زڑہ بہ نہ تنگوے۔
۳-	انبیاء سے سلا تیا در کڑے وہ لکہ موسیٰ ہارون لوط وغیرہ۔	۳-	دودی امتونورہ ہم ماجاؤ او سلا تیا در کڑے وو۔ لکہ بنی اسرائیل۔
۴-	نفی د علم غیب مخلوق نہ پہ واقعاتو دو پیغمبرانو	۴-	آیت ۴۴ کے دئی نئی د علم غیب کوی۔ پدے وجہ سے متصل راڈو۔
۵-	خاتمہ پہ الحمد للہ باندے اوشہ۔	۵-	علت د الحمد للہ خانی چہ ہفتہ تباہی دظالمانو دہ۔
۶-	آیت ۶ کے اووے چہ د قرآن تاتہ در کوشی د اللہ طرف نہ۔	۶-	آیت ۸۶ اووے چہ کلہ تہ د قرآن بیانوںے نوظلق بہ دشوری۔ خو چہ دشکر کانوملگر تیا او نہ کڑے۔
۷-	آیت ۶۰-۶۳ کے ۵ دلائیل و د پارہ د اثبات د الوہیت د اللہ او رد د شرک	۷-	آیت ۷۱-۷۲ کے اثبات د الوہیت او رد د شرک کوی۔ پدے وجہ سے متصل راڈو۔
۸-	آیت ۸۳ کے اووے چہ ٹول بہ جمع کڑم صف در صف	۸-	آیت ۷۵ کے دانی چہ دشمران بہ ترے ٹکے راو باس
۹-	عالم الغیب اونچ کولو والا زہ یم	۹-	بلہ نمونہ د بیچ کولو چہ موسیٰ او بنی اسرائیل مانچ کڑل د فرعون نہ۔
۱۰-	دلائیل عقلیہ نہ بعد آیت ۶۳ کے مشرکینو تہ چیلچ چہ ہاتو برہاکم	۱۰-	نودانہ بیا آیت ۷۵ کے چیلچ مشرکینو تہ ہاتو برہاکم پدے وجہ سے متصل راڈو۔
۱۱-	نفی د شرک فی العلم پہ واقعاتو موسیٰ اوسلیماق او خلاصہ پہ آیت ۶۵ / ۷۴ کے دہ چہ	۱۱-	آیت ۸۸ کے نفی د شرک فی الدعا کوی۔ پدے وجہ سے متصل راڈو۔
۱۲-	خاتمہ سورة پہ توحید کوی	۱۲-	نودا سورة ہم پہ توحید سورہ تمگی۔ پدے وجہ سے متصل راڈو۔

انتیازات د سورة

- ۱- سورة متازدے پہ آیت ۱۲ باندے چہ د حرمنا علیہ مخرج (پہ موسیٰ) مونگ د نورو خزو نبی بند کڑے وو۔
- ۲- سورة متازدے پہ واقعہ قتل قبطی چہ موسیٰ یوے موکے اٹوک سرہ مزشو۔
- ۳- سورة متازدے پہ آیت ۹ باندے چہ د فرعون خزے اووے چہ قرت عین لی وک لاقتلوہ
- ۴- سورة متازدے پہ صفحہ واقعہ چہ موسیٰ د حضرت شعیب د لوٹو گڈو تہ او بہ درنگو لے وے۔ فسق لہما
- ۵- سورة متازدے پہ واقعہ د تباہے د قارون آیت ۷۶ وغیرہ۔
- ۶- سورة متازدے پہ آیت ۸۵ چہ قرآن مے در باندے فرض کڑے دے۔
- ۷- سورة متازدے پہ تفصیلی واقعہ موسیٰ د پیدائش، پہ دریاب کے د غور زو لو، د فرعون کور کے پدینو او لوے دو امدین تہ پہ لو باندے۔
- ۸- سورة متازدے پہ مزدورے کولو موسیٰ حضرت شعیب سرہ لس کالا
- ۹- سورة متازدے پہ بیان د خزاند قارون
- ۱۰- سورة متازدے دنا پوہ خلقو پہ ارمان باندے د پارہ د خزاند اثاث باث د قارون

مقصد د سورة: تسلی محمدؐ تہ پہ واقعہ موسیٰؑ حالک کمال موسیٰؑ

تقسیم د سورة: سورة دوہ حصے دے: (۱) آیت ۱-۴۳: دیکے اول ۶ آیتوںے بطور براءت استحال دی۔ براءت استحال د مطلب چہ سپوگئی نکارہ کیدل۔ شکہ چہ سپوگئی د اولے روزے ڈیرو کو قتلو تہ پہ نظر رازی۔ د غدرنگ براءت استحال کے پومفصل واقعہ / خبرہ پہ مختصر الفاظو کے موجودی مگر ڈیکم خلق پرے پوہگی۔ سپوگئی بیارو روٹگی نودرے / اٹلو روزے پس ہر چاتہ پہ نظر رازی۔ د غدرنگ آیت ۷ کے بیا کمل تفصیل شروع کوی نو پہ دے تفصیلی واقعہ موسیٰ کے تسلی دہ محمدؐ پارہ۔

(۲) آیت ۴۳ - آخر د سورة پورے پدے کیے بیان د مفاصد ارہاؤ، زبرنگرینو تہ او ترہید من ادنا ذکر کیگی۔

سورة العنكبوت (مکی) (ترتیباً ۲۹ بعد از قصص - نزولاً ۸۵ بعد از روم)

رابطہ مابقی سہ

شمار	سورة القصص	شمار	سورة العنكبوت
۱-	ابتلاء علی موسیٰ ذکر شوہ۔	۱-	نودلتہ ابتلاء و عامو مومنانو ذکر کو لے شی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۲-	تسلی وہ محمدؐ	۲-	تسلی وہ عامو مومنانو۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۳-	نفی دشرک فی الدعاء وہ دے سورة کے پآخری آیت ۸۸ کے۔	۳-	نودلتہ ترغیب فی التسلیح ذکر کو لے شے چہ شاید مسئلہ بیان کڑہ خلقوت۔
۴-	ذفرعون او قارون و حالاً تو ذکر او شو۔	۴-	نودے سورة کے دورو اتوا موہلکا و حالات بیان کیگی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۵-	شبہات دسکرینو ذکر شول۔	۵-	تباہی دسکرینو ذکر کو لے شی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۶-	آیت ۱۵ کے قبطی عمل تے دے دشیطن عمل او دے۔	۶-	آیت ۳۸ کے دورو دسکرینو اعمالو تے اعمال دشیطن و پہلے دی۔
۷-	بیان دو پسر سورة کے مستضعفین اکزردے او چتومہ آیت ۵	۷-	نودے سورة کے سبب داوچتو لو خانی۔
۸-	آیت ۸۵ کے (ان الذی فرض علیک القرآن لراؤک الی معاد) کے ترغیب الی ہجرت دو۔	۸-	آیت ۵۶ کے ہم ترغیب الی الہجرت دے۔ (ان ارضی واسمہ فایای فاعبدون)
۹-	پہ بنی اسرائیلو امتحان ذفرعون طرف نہ	۹-	پہ مومنانو امتحان نفس طرف نہ / دوالدینو طرف نہ / دنا کارہ ملیا نو او پیرا نو طرف نہ۔
۱۰-	آیت ۷ کے اللہ موسیٰ۔ موربی بی تے او دے لاشخانی ولاخزنی	۱۰-	فرشتے لو طے تے آیت ۳۳ کے فرمائی لاشخانی ولاخزنی

امتیازات دسورة

- ۱- سورة ممتاز دے پہ بیان دمدت دتلیخ دؤر باندے (آیت ۱۴) چہ ۹۵۰ سال تے تبلیغ کڑے دو۔
- ۲- سورة ممتاز دے پہ بیان دھنے مثال چہ دشرکانو دشرک مثال یے دعنکبوت او دھنے جا لے سرہ لگو لے دے۔
- ۳- سورة ممتاز دے پہ آیت ۴۵ باندے (ان الصلوة تشیی من خفاء وامنک ر)
- ۴- سورة ممتاز دے پہ آیت ۴۸ باندے چہ آے پیغمبرہ ندے لیکل کو لے شول او نہ پڑھا وول بلکہ امی دے۔ شوری ۵۲ کے ہم دغے شہہ مگر پہ نبل شان۔
- ۵- سورة ممتاز دے پہ ہنے نہو دوسو دشیطن چہ ہنے سرہ سستی پیدا کو ی پانسان کے۔ آیت ۵۶ او روستو نورو ایتونو کے۔
- ۶- سورة ممتاز دے پہ آیت ۶۹ باندے (والذین جاہدو فینا لنھدھنھم سلما)۔
- ۷- سورة ممتاز دے پہ بیان دا ابتلاء او دھنے پہ متازلو او مراتبو۔
- ۸- سورة ممتاز دے پہ بیان دتلو رتسمہ عذابونو پہ پوا آیت کے آیت ۴۰
- ۹- سورة ممتاز دے پہ بیان دعنکبوت او دھنے دکر آیت ۴۱ (ان اوھن البیوت لیلیت العنکبوت)
- ۱۰- سورة ممتاز دے پہ آیت ۵۶ (لجادی الذین امنوا ان ارضی واسمہ فایای فاعبدون) چہ وطن پریدہ مگر چہ مسئلہ پرے ندے۔

مقصد دسورة : الابتلاء علی المؤمنین و تسلیہ لھم (امتحان پہ مومنانو او تسلی مومنانو تے)

خلاصہ دسورة سورة کے دا ابتلاء / دا امتحان منازل او مراتب ذکر دی۔ یعنی امتحان بد چا طرف ندرازی، ثمرہ زمانہ بدوی۔ او پہ کوم کیفیت بدوی۔

- ۱) ڈوبے امتحان نفس طرف نہ بدوی آیت ۶۔ مگر زان بہ کلکہ دے۔ ڈوبے پہ دے قرآن نہ منج کوی دا ڈیر گران کتاب دے۔ دا خواص شروع شو پہ پختہ چکلہ بہ ختمیگی۔
- او کہ زده کڑے دا قرآن نو بیابہ و بیان تے نفس نہ پریدی چہ زان لہہ جلاوے مگر وہ۔ خیل قبر کے بہ سہلی او خیل قبر کے بہ مسلم۔ نو ڈوبے از ماش نفس طرف نہ بدوی۔
- (۲) دویمہ ابتلاء دوالدینو طرف نہ آیت ۸۔ ہنوی بدے بیان تے نہ پریدی۔ والی بہ چو لے مونگ خولیاں نہ یو۔ فی الحال دا ستا دکا ج او نو کرے دخت دے۔ مگر درین مقابلہ کے بہ دور او پلا رہنے۔

(۳) چرمور پلار دین مقابلہ کے اونہ نے نووی بہ لاشی ملا عنکبوت بدرپے مناظرے دپارہ راولی۔ دغے ملاتہ بہ ستاپہ نکلے والی چداھلک راتہ چاروان کڑے دے۔ نووے بہ درتہ والی چااختلافی مسئلے مدچیزہ۔ کہتہ درتہ اووے چہ مولوی ضاحب کہ چرے زہ بیان اونہ کڑم نو اللہ بہے اونسی۔ گناہگار بہ شم۔ نووے بہ درتہ والی چہ گناہ دے زما بہ غاڑہ۔ اسے زما اونہ ولے زہ درتہ نا پوہہ حکارم شہ۔ ولے ماوکد وانوپاٹوے ویلے دی شہ۔ ایت ۱۲ درتہ ددے سورۃ پڑھاوکڑہ۔ دے سرہ بہ دالملا اونختی بیابہ بہ شانہ گوری۔ اوتہ بہ دا مقابلہ اوگئے۔

نورے منازل شود امتحان: (۱) نفس طغ نہ (۲) دنا پوہہ والدین طرف نہ (۳) دنا کارہ ملیا نو/ پیرا نو طرف نہ

اوس ددے نہ پیس مراتب امتحان نوو۔ (۱) چہ ٹومرہ زمانہ بہ دا امتحان وی۔ کال دوہ درے۔۔۔۔۔ نووے دپارہ واقعہ نووے راولی۔ چہ کہ عمرو د نووے حومرہ ولے نشی نو امتحانات بہ خلاص نشی۔ ٹول عمرو دے مقابلہ دہ۔ داتر دے او بڑے پورے نہ دہ بلکہ داتر دے اوتر میرے پورے دہ۔ (ہفتہ واقعہ در زمیندار/ گیڈی/ اودھتہ دغزے)

(۲) دا امتحان بہ وی ٹومرہ سخت۔ نو واقعہ دابر اہم۔ راولی۔ ایت ۱۵ نہ بعد چہ اور کے بہ او غور ولے شے ایت ۲۳: قالوا حقوہ او اقلوہ

نووہ مراتب شو۔ (۱) ٹومرہ مدہ بہ وی۔ ٹول عمر (۲) ٹومرہ سخت بہ وی۔ لکہ چہ اور کے او غور ولے شے۔

ایت ۵۶ نہ دوستوہفتہ نہہ/ ۹ دوسے دفع کوی۔ (۱) شیطان بہ درتہ والی۔ چہ ملک یا جماعت نہ بہ دے او شوی۔ نو جواب ان الرضی واسعہ

(۲) ٹوک بہ دے مرکز کی۔ جواب ایت ۵۷ کے دکل نفس ذائقۃ الموت

(۳) دلندے کور دے دا بہ در نہ پاتے شے۔ جواب ایت ۵۸ کے جنت کے مے درتہ مانزے یارے کڑے دی۔

(۴) دلندے کاروبار دے تجارت/ نوکری دہ۔ جواب ایت ۶۰ کے ہیث جانداران باندے چہل رزق نہ دے بار کڑے۔

(۵) دلندے خلق تا بعد روری ستا مسئلے بیانولوسرہ بہ داخلق ستا مخالف شے۔ جواب ایت ۶۱ کے چہ اللہ بہ درتہ دغزے او سپوگے پشان غٹ

غٹ خلق تا بعد روری۔

(۶) او بہ بہ در باندے بند کڑی فصل بہ دے ادج شے۔ جواب ایت ۶۳ کے باران بہ در باندے او کڑم پٹے بہ درتہ ابا کڑم۔

(۷) دلندے دغزے دے مزے دی۔ خلق درتہ تنگے راولی۔ جواب ایت ۶۴ کے اصل ژوند آخرت دے۔

(۸) یہ ٹیک نہ لاڑ بہ شہ ددے زائے نہ مگر وارل تنہ۔ جواب ۶۵ کے کشت/ گاڑی مے ڈیر پیرا کڑے دی۔

(۹) یہ ہفتہ بل زائے بہ تنگہ وی۔ ہسے نہ چہ ہفتہ خلق مایا زما پچی مڑہ کڑی۔ جواب ایت ۶۷ شگہ چہ اللہ حرم تہ امن در کڑے دے دغے

بہ تاتہ ہم امن در کڑم

آخر کے یا ترغیب فی التبلیغ دے۔ والذین جاهدو فینا لنھدھم سبلنا ایت ۶۹ دے سرہ سورۃ ختم شو۔

سورة البروم (کسی)

(ترتیباً ۳۰ بعد از عنکبوت - نزولاً ۸۴ بعد از انشقاق)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة العنكبوت	شمار	سورة البروم
۱-	مصائب و مومنانو بیان شول۔ اولی نبی تہ پہ بیان دیکھے پیغمبرانو۔	۱-	نوبشارت دے مومنانو تہ (مصائب برداشت کرہ نو اللہ بہ در باندے خوشحالی راوی) لکھ شگہ چہ اللہ پارہ ۳۰ کے فرمائی۔ ان مع لعمر یسرا
۲-	مصائب او امتحان پہ مومنانو بیان شو۔	۲-	نودن ہفتہ اصل مسئلہ میانوی چہ دھنے پہ ہجہ امتحان رازی۔ اوہل تشیح بالتلیخ۔ فاصبران وعد اللہ حق پہ ایت ۶۰ کے
۳-	آخر کے اوے ان اللہ الخ مستین	۳-	ایت ۴ کے دے غے خصوصی امداد مثال چہ بدرینو سرہ اللہ کرے و۔ نو دے نورو مومنانو سرہ ہم کوی۔
۴-	مسئلہ دو حیدر ذکر شوہ۔	۴-	نودے سورة کے عقلی دلائل پہ کثرت سرہ ذکر کو لے شی
۵-	ایت ۱۴-۱۵ کے او فرماں چہ نوح ملگری مے خلاص کزل۔	۵-	ایت ۴ کے قانون ذکر کوی۔ چہ پیغمبرانو مومنانو بچا و زما قانون دے ہمیشہ ہفتوی پنج کوم۔
۶-	ایت ۹ کے اوے چہ چا مسئلہ او ملہ او بیان لے او کڑو نو زیکا نو خلقو کے بے شمار کڑم۔	۶-	ایت ۱۵ کے پہ ہنے زیادت کوی چہ دنیا خوشہ چہ آخرت کے بے پہ ہانچو کے دندہ کڑم۔
۷-	ایت ۶۵ کے اوے چہ کشتی کے چہ تکلیف راشی۔ نو صرف اللہ تہ او از کوی۔	۷-	ایت ۳۳ کے پرے ترقی دہ۔ چہ صرف کشتی کے نہ بلکہ ہر تکلیف کے یا اللہ یا اللہ فریاد کوی۔
۸-	دے سورة کے دا قوام سابقہ دھلا کتو نو بیان او شو۔	۸-	نخ دے سورة گیا ایت ۴۱ فرمائی چہ عذاب چہ ٹومرہ رازی۔ کہ پپا و چہ وی یا پپا لونہ۔ دا زچلو اعمالو دے رازی۔
۹-	شروع او خاتمہ دواڑہ پہ ترغیب الی الجہاد سرہ او شوہ۔	۹-	خوشخبری دفتے مومنانو تہ
۱۰-	دجولاگی مثال پہ دفع دشکر ذکر شوہ۔	۱۰-	نودے سورة کے دمالک او غلام مثال پہ دفع دشکر ذکر کو لے شی پہ ایت ۲۸ کے۔
۱۱-	چہ یہ مصائب برداشت دے او کڑو۔	۱۱-	ایت ۱۵ کے فہم فی روضۃ صحبرون

امتیازات دسورة ۱۰: سورة متازدے پہ واقعہ درو میا نو دیکشت وقتی طور او روستو پہا پتے دھنوی۔

۲- سورة متازدے پہ ایت ۷ چہ بے دینہ پہ دنیا خہ پوہگی لیکن پہ آخرت/دین نہ پوہگی۔

۳- سورة متازدے پہ ایت ۳۰ باندے چہ لولہ دنیا اللہ تعالیٰ پہ توحید/دین فطرت پیدا کڑے دہ۔

۴- سورة متازدے پہ ایت ۱۴ باندے چہ کہ فساد پپا و چہ رازی او کہ پہ لونہ۔ دا پہ سبب د اعمالو رازی۔

۵- سورة متازدے پہ بیان دفرق دصحیح خیرات او غلط خیرات ایت ۳۹

۶- سورة متازدے پہ دو دھو الفاظو چہ ایت ۲۱ کے فرمایلی دی۔ مودہ و رحمتہ چہ دمیماں بیوی پہ میز کے مے مینہ اچولے دہ۔

۷- سورة متازدے پہ ایت ۵۴ خلقکم من ضعف چہ انسان دکر دے شی نہ پیدا دے۔

۸- سورة متازدے پہ ایت ۲۸ چہ انسان چیل زان سرہ شرک نہ خوشوی نو اللہ بہ زان سرہ شکر خوش کڑی۔

۹- سورة متازدے پہ یوے دوزے دو دوقوسرہ قیصر (روم) پہ کسری (ایران) باندے او جنگ بدر

۱۰- سورة متازدے پہ ایت ۲۷ چہ بعث بعد الموت اللہ تہ ڈیراسان دے وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَیْهِ

مقصد دسورة: بیان ددو و خبرو (۱) البشارة للموءمنین (نبی او مومنانو تہ بشارت)

(۲) ادلۃ العقلیہ بالتوحید و بعث بعد الموت (پہ توحید او دوبارہ ژوند باندے عقلی دلائل)

(خلاصہ سورة بلخ تا او گورہ)

خلاصہ دوسرہ:

در سالت نبیؐ یا ہیکم کال دے پدغہ زمانہ کے دقصر (بادشاہ دروم) او کسری (باشاہ ایران) جنگ شوے دے کسری دایران بادشاہ تہ بے ویل۔ او قیصر بے دیورپ بادشاہ تہ ویل لکہ شکہ چہ الیزبتھون نو دا انگلیڈ بادشاہانو تہ بے ویل۔ اگر چہ دروی خیل نو مہونہ بہ نور۔ نو دے جنگ کے رومیانو/قیصر بادشاہ شکست اوخوڑو۔ چونکہ رومیان اہل کتاب یعنی عیسیان وو۔ او کسری/ایرانیان آتش پرست وو۔ مشرکان وو۔ نو دے مشرکانو پدے فتحہ باندے کے مشرکان خوشحال شول۔ جشنے مناو کڑو۔ اونہی او صحاباوتہ بے اشارہ کولہ چہ مونگ بہ ہم دروی تہ شکست درکوڈ۔ یعنی دے کے والد ایرانیانو فتحے قیاس پخیل زان اوکڑو۔ او رومیانو مغلوب کیدو قیاس بے مومنا نو اوکڑو۔ نوبل طرف تہ نبیؐ او صحابانہ وو۔ اگر چہ رومیان ہم مشرکان وو۔ مگر بیا ہم اہل کتاب وو۔ او مسلماناوسرہ لگ شان مشترک وو۔ چہ آسمانی کتاب ورسرہ کم از کم خودو۔ نو دغیرتی سڑی کار دے۔

نو دیکے دا ژوسی ایٹون نارغلل۔ نو چہ شکہ ابوبکر ڈایتونہ وادریدل نو نوروی دنی دجیوں کولونہ بغیر منڈہ کڑے دی۔ او کافر ویتہ وائی چہمہ خوشحالیکے درے کالہ کے ستاسو ملگری بہ شکست خوری۔ اگورہ داسے کلک یقین پتران وصحابا وو۔ نو ابی ابن خلف (چہ رسول پہ جنگ کے روستونیا قیل کڑے) ہفتہ اووے چدا دروغ دی۔ ہفتے ورزو کے شرط للاحرام نہ وو۔ یادساتے چہ شرط جواری دہ۔ مگر ہفتے ورزو کے لادحرمت حکم نہ وورائے۔ نو کہ درے کالہ بعد رومیان غالب شی نولس اوخان بہ ابی ابن خلف ابوبکر تہ ورکوی اوکے غالب نشی نو ابوبکر بہ ابی بن خلف تہ ورکوی۔ ابوبکر رضی اللہ عنہ تہ رائے چہ داداسے اکڑل۔ نبیؐ ورتہ اووے چہ لفظ بضع اطلاق صرف پہ در یونہ بلکہ در یونہ تر نہ پورے کیگی نو دوبارہ در شہ او داوخت در یونہ نہ کالہ کڑہ او شرط ورسرہ دسو او خانو نہ سل اوخان کڑہ۔ ابی ابن خلف پدے شرط نور ہم خوشحال شو۔ پدے دوران کے دوی خیل زامن یویل تہ پہ ضمانت کے مخارج کڑل کہ چہ مرگ راشی یا ہجرت اوشی نو ددے مردہ یا مہاجر جو دے پدغہ شرط ادا کوی۔

پہ کومہ ورز چہ جنگ بدر لڑا شو۔ او مسلمانان فاتح شول نو ہم بہ دغہ درز رومیان ہم غالب شول پہ ایرانیانو باندے۔ ددے رومیانو فتحے اسباب شو وو۔ شیخ القرآن ویل چہ رومیانو نہ ایرانیانو فوج چاہیرہ پروت وو۔ رومیان ڈیرنگ شول۔ آخر کے ایرانیانو تہ صلے درخواست اوکڑو۔ ایرانیانو اووے چہ ٹیک دہ صلحہ بہ اکڑو مگر تاسو بہ مونگ تہ ۳۰۰ اوخان ڈک دسونے راکوے۔ رومیانو اووے چہ ٹیک دہ۔ در بہ کڑو۔ مگر دلہ مونگ سرہ ختہ بلکہ ز مونگ دملک پہ مختلفوزائینو کے دن کڑے دہ۔ ہفتہ بہ راو باسو۔ اوتا سو تہ بہ ۳۰۰ اوخان ڈک دسونے برابر کڑو۔ ایرانیان راضی شول۔

رومیانو ۸۰۰ صندوقہ جو کڑل او پہ ہراوخنے ددہ ددہ صندوقہ بار کڑل او ہر صندوق کے ددہ ددہ فوجیان سرہ د صلحے بند کڑل۔ او یو پوسڑے/فوجی ادخ سرہ روان شو۔ نو دغے یو یوادخ سرہ ۵، ۵ سڑی شول ٹول ۲۰۰۰ فوجیان شول۔ او پہ طرف دایران روان شول چہ ہر کلمہ دھارے نہ او دتل۔ نو فوجیان د صندوقہ نو نہ راو دتل۔ اولائیل د کسری بہ دار الخلافہ نے حملہ اوکڑل۔ او ہر شے نے لوٹ کڑل۔ ز کہ چہ دھغی ٹول فوج خود تہ پروم کے مصروف وو۔ نو دلہ کسری او دھغے فوج تہ نے خبر ورکڑو۔ چہ راشہ دملک د حال خیر دے داخلہ۔ پہ روم د ایرانیانو محاصرہ ختم شوہ۔ رومیان غالب شول۔ او چہ ہر کلمہ د ایرانیان دروم نہ واپس پہ طرف خیل وطن زئی۔ نو دایران طرف نہ دور تہ ہفتہ ۲۰۰۰ فوج راتخاچ کیگی او دے روم طرف نہ دور تہ نور رومیان دشا طرف نہ کیگی او ختہ سم یے دل دول کوی۔ چہ بیائے چہ ہم پہ روم د حملے ہمت نہ دے کڑے شوے۔

نو اشارہ دہ پکے دے تہ چہ کون تاسو لگے او کمزورے نے نوسبا بہ اللہ تاسو غالب کڑی نو سورہ کے تسلی دہ۔

سورة القمان کی (ترتیباً ۳۱ بعد از روم - نزولاً ۵ بعد از سورة القف)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة الروم	شمار	سورة القمان
۱-	اثبات توحید بالادلۃ عقلیہ اوشو۔	۱-	نودلۃ اثبات توحید بالادلۃ ثلاثہ (یعنی عقلی نقی او وحی درے واژدہ سرہ کیگی)
۲-	آخر کے نے افرمائیل فاصبران وعد اللہ حق	۲-	ایت ۱۷ کے فرمائی واصبر علی ماصابک انزالک من عزم الامور (یعنی داہن تکلیف کے کلکیدل دزوانا نو خلقو کار دے) نو پدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۳-	ایت ۳۵ کے اووے آیادے مشرکانو سرہ پہ شرک شد دلیل شدتہ۔ یعنی شدتہ	۳-	ایت ۱۱ کے فرمائی چه فارونی ما ذاخلق الذین من دونہ نو پدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۴-	ایت ۳۱ کے اووے چه لاکون من المشرکین (یعنی رد شرک نہ کول شرک سرہ پہ شرک کے امداد دے)	۴-	ایت ۱۳ کے فرمائی چه ان الشکر لظلم عظیم نو پدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۵-	ایت ۲۷ کے اووے ولد المثل الاعلی (اللہ درہ صفات دی ادچت ادچت پاسا نو نو کے ہم ادچہ زلمہ ہم)	۵-	ایت ۲۷ فرمائی چه اللہ درہ صفات دی چه کہ داؤل سندونہ سیا حی شی۔ او دسرہ اووہ نور شی اوداؤلے اونے قلمونہ شی نو اللہ صفات پہ خلاص نشی۔
۶-	دلۃ بشارت دو مومنانو تہ دفتے	۶-	نودے سورة کے بیان دھنے مسکے (توحید) چه دفتے سبب جوڑ کیگی۔
۷-	شروع کے بشارت مومنانو تہ	۷-	نودلۃ اوصاف د مومنانو ذکر کو لے شی۔ نو پدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۸-	ایت ۵۸ کے اووے ولین جنتہم بایتہ (کہ چرے تہ درتہ مجزہ راوڑے ہم نو نہ منی)	۸-	ایت ۷ کے فرمائی واذا تم علی علیہ ایبتنا ولی مستکمرأ نو پدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۹-	ایت ۲۷ کے اووے چه دوبارہ پیدا بکیش ددے خلقو مانتہ اسان دے وھواھون علیہ	۹-	ایت ۲۸ فرمائی چه دوبارہ پیدا بکیش ددے خلقو ددہ اسان دے لکہ دیو انسان پیدا بکیش
۱۰-	ایت ۳۳ کے اووے چه تکلیف کے مانتہ ادا کوئی (واذا مس الناس ضرر عواربھم منین الیہ۔۔۔)	۱۰-	ایت ۳۳ دانی ککہ چرے موجودہ سند دوی لہ راگیر کزی نومانہ چنے دخی

مقصد دسورة: اثبات توحید بالادلۃ ثلاثہ (عقلہ نقلیہ وحیہ)

امتیازات دسورة:

- ۱) سورة ممتاز دے پہ تفصیل واقعہ حضرت لقمن چه ۱۲ نصیحتونہ (وامر و نواہی) نے بیان کڑے دی۔
- ۲) سورة ممتاز دے۔ پردہ آلا تو د موسیقے بانڈے صریحہ۔ ہے خسورة بنی اسرائیل کے ہم شدہ مگر حلتہ اشارہ نو۔ اولدہ صریحہ
- ۳) سورة ممتاز دے۔ پدایت ۲۷ چه کہ داؤل سندونہ اووے سومرہ نور اووہ سندونہ سیا حی شی اداونے قلمونہ شی نو اللہ صفات پہ خلاص نشی۔
- ۴) سورة ممتاز دے۔ پہ آخری ایت چه ۵ مغیبات ذکر کوئی۔ چه ددے ہنز و خبر دیا کار و علم غیب صرف اللہ تہ دے۔
- ۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۳ بانڈے چه پلار زوی تہ پہ و زرد قیامت بانڈے شفا کدہ نشی رسولے۔
- ۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۹ بانڈے چه فرمائی چه آواز نو کے بد آواز دخر دے۔

سورة السجده (سکی) (ترتیباً ۳۲ بعد از لقمن - نزولاً ۷۵ بعد از مومنون)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة لقمن	شمار	سورة السجده
۱-	دعوه دو حیدر پیدلا کیونلا تاؤ سرہ بیان کڑے شوہ۔	۱-	نودلنرد د شرک کیگی ایت ۴ کے مالکم من دونن من ولی ولا شفیع نو پیدے وجہے متصل راوڑو
۲-	ایت ۳۰ کے ادوے چہ اللہ راہل حق او مخلوق راہل ناحق او باطل دی۔	۲-	ایت ۵ کے فرمائی: یذیر الامم (یعنی زک اللہ راہد کڑہ چہ تدبیر کارو نو کوی۔)
۳-	آخر سورة کے ادوے یلعلم ما فی الارحام	۳-	ایت ۷ کے فرمائی الذی احسن کل شیء خلقہ وابدأ خلق الانسان من طین
۴-	ایت ۲-۳ کے صداقت دقران اوشو۔	۴-	ایت ۲ ترقی دہ چہ ا کتاب رب اللطین طرف ندے۔ نو پیدے وجہے متصل راوڑو
۵-	ایت ۷ کے ادوے چہ قران داوری نو داوڑی لکہ چہ پوگوگو کو کے پردے دی۔	۵-	ایت ۹ کے فرمائی چہ پوورو اندامو نومو دمقران نداوڑی۔ لکہ پوسترگو، پوگوگو نو پو زڑہ سرہ۔ وجعل لکم السمع والابصار والافئدة قليلاً ما تشكرون
۶-	آخری سورة کے نفی علم غیب اوشو۔	۶-	ایت ۶ کے فرمائی چہ ذالک عالم الغیب والشهادة نو پیدے وجہے متصل راوڑو
۷-	ایت ۳۲ کے دشمنانو صفتے بیان کڑو۔ چہ کجی راشی نو صرف پو اللہ تداوڑو کی اوپہ راحت کے بیابل تہ۔	۷-	ایت ۱۶ کے دمومنا نو صفت فرمائی چہ ہر دخت کے صرف پو اللہ تداوڑو دشتے دانی۔ نو پیدے وجہے متصل راوڑو۔
۸-	ایت ۷ کے ادوے چہ خلق قران داوری مگر بیادقران خلاف کوی۔	۸-	ایت ۲۲ کے دانی چہ دہ خلق غمٹ طالمان دی۔ انتقام بہ ترے اخلو۔
۹-	ایت ۱۰ کے او فرمائیل خلق المسلمات بغیر عمدترومھا	۹-	ایت ۴ کے فرمائی چہ داہر شے ۶ دن کے پیدا کڑل
۱۰-	ایت ۲۱ کے فرمائی چہ دقران پیزائے دچو مشرانو دین تابع دی۔	۱۰-	ایت ۳۰ کے فرمائی چہ ٹوک دقران تابع ندی نو تعلق ورسرہ کٹ کڑے۔
۱۱-	مسئلہ تو حیدر ثابت کڑے شوہ پو دلیل نفی سرہ دطرفہ حضرت لقمن نہ	۱۱-	مسئلہ تو حیدر تاہنگی دلتہ دطرفہ حضرت موسیٰ نہ نو پیدے وجہے متصل راوڑو

انتیازات دسورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پہ ایت ۵ بانڈے چہ اللہ فرمائی چہ زہ تدبیر کوم ذکار نو دبرہ نہر حکمت پورے
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۰ بانڈے چہ قول دشمنانو وقالوا اذ اضلنا فی الارض انا لقی خلق جدید
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۵-۱۶ بانڈے چہ اوصاف دمومنا نو بیانوی چہ قران داوری نو کس پرے کوی اوشے پو اوگدو چو خوب نہ کوی۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۱ بانڈے چہ عذاب دقبر بیانوی ولند یقضم من العذاب الادی دون العذاب الاکبر
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۷ چہ اللہ فرمائی فلا تعلم نفس ما اخفی لہم من قرۃ العین چہ ما داسے نعتونہ پیدا کڑے دی۔ چہ انسان دھنہ دتد کرے نہ ہم خبر ندے۔

مقصد دسورة: رد د شہے دشمنانو چہ باباگان/ اولیاء بہ مونگ خلاصوی۔

- (۱) داشہے دسر نہ رارواندہ - اولہ شہہ داوہ چہ دوی سرہ اختیار دے۔ وغیرہ وغیرہ نو سورة انعام کے ہنہ شہہ ختم کڑے شوہ۔
- (۲) نو چہ دے شہے نہ را کوز شول نو بلہ شہہ دے دشمنانو شروع کڑلہ چہ زمونگ سوال اللہ تہ پیش کوی۔ نو سورة یونس کے دغہ شہہ دے ہم ختم کڑلہ۔
- (۳) نودلتہ بیا ہم دغہ شہہ چہ مونگ درتہ خدا بان خونہ وایو مگر دا چہ زمونگ شفاعت بہ کوی۔ ادد اللہ نہ بہ موخلاصوی۔ نو ایت ۴ کے دغہ شہے رد کوی۔ چہ مالکم من دونن من ولی ولا شفیع
- (۴) مطلب دا چہ داسورة تفریح دے پو نگو دوو سورتو نو (سورة روم او لقمن) چہ ہر کتا سوغے دوو سورتو نو کے دلائل عقلی، نقلی، وجہ دے واڑہ داویدل نو اوس داعقیدہ خیلہ
کڑہ۔ چہ مالکم من دونن من ولی ولا شفیع
- (۵) یوحیدیت کے رازی چہ نبی ﷺ بہ کلاوڑہ کیدو نو سورة السجده اسورة ملک بہے ادوے مطلب دا چہ (و شیا بک فظہر) زہ او دیکیم پدے عقیدے سرہ چہ بل ٹوک خلاصونکے
نختہ او بل ٹوک برکت اچو کئے تختہ۔
- (۶) اشارہ دینہ دہ چہ قران تہ ناست نہے نو شہات نشی خمیدے۔ نہ شرک فعلی نہ اعتقادی۔ کتب انزالناہ الیک لشرح الناس من الظلمت النور دلفظ ظلمت نہ مراد ہم دغہ شہے او
شکوگ و شہاتو تہ اشارہ دہ۔

سورة الاحزاب (مدنی) ترتیباً ۳۱ بعد از الم اسجدہ - نزولاً ۹۰ بعد از ال عمران

رابطہ سابق سرہ:

شمار	سورة الم اسجدہ	شمار	سورة الاحزاب
۱-	رد و شیعہ دشمنوں کا نواوشو۔ اودا ثابت شوہ چہ حاجت روا صرف یو اللہ دے۔	۱-	نودتہ ددے مسکے وضاحت و پارہ درے مثالونہ ذکر کوی پہ ایت ۴ کے
۲-	آخر کے اودے چہ ترے واڑوہ چٹوک قران نہ منی۔	۲-	ایت ۱ کے فرمائی چہ صرف بخ نہ بلکہ خبرہ ۷ ۸ ۹ منہ لا تطلع الکفرین ولنا فقیین
۳-	رد و شرک وو۔	۳-	نودتہ رد و رسم باطل (مطلب دا چہ صرف رد و شرک نہ بلکہ رد و رسم باطل بہ ہم کوے۔
۴-	ایت ۱۵-۱۶ کے اوصاف دمو منانو بیان شول۔	۴-	ایت ۳۵-۳۶ کے نور اوصاف دمو منانو بیانگی۔
۵-	رد دشمنوں کا نواوشو۔	۵-	نودتہ ایت ۹-۱۱ کے دشمنوں کی بیانیگی چہ ہنوی پیدیدہ حملہ کرے وہ یعنی جنگ احزاب
۶-	ایت ۴ کے اودے چہ باز مکہ ادا سان ۶ لہو کے پیدا کرے دی۔	۶-	ایت ۷ کے دایا نوی چدوے زکے ادا سانو نوتے چل کارونہ حوالہ کڑی دی یا نکلے سورة کے وچیلے دو چہ پیدر الامر نودتہ ہفتہ تدبیر دکارونو خائی چہ حوالہ کڑے شوے دی مخلوقا توتے۔
۷-	نفی دشمنی قہری اوشو پہ ایت ۲۹ کے ادا اثبات و توحید ہم اوشو۔	۷-	ایت ۴ کے درے مثالونہ پہ توحید بیانگی۔
۸-	ایت ۲ کے فرمائی چہ قران اللہ رانا نزل کرے دے۔	۸-	ایت ۳۳ کے فرمائی چہ یاد کرے دا قران۔
۹-	ایت ۲۲ کے اودے چہ مجرمونہ بہ انتقام اہم	۹-	مثال دا انتقام بیانگی۔ چہ لکھ شنگہ ۷ دی بنو قریظہ نہ و اہستو۔
۱۰-	بیان اوشو۔ دہلاکت د اقوام سابقا و	۱۰-	نودے سورة کے بیان کیگی دہلاکت د موجودہ امت۔

امتیازات د سورة

- (۱) سورة ممتاز دے پہ واقعہ دغزوہ احزاب / خندق باندے۔
  - (۲) سورة ممتاز دے پہ ۲۳ خطبات باندے نبی او امت تد پارہ د تخصیص (تیز و لود امت) ۱۲ خطبات نبی تہ او ۱۲ امت تہ دی۔
  - (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴ باندے چہ بیان دھنے در یومثا لو کو کوی چہ تو حید وضاحت او رد و شرک پرے کوی۔ او رسم باطل پرے ہم دفع کوی۔
  - (۴) سورة ممتاز دے پہ ہذا ایت باندے چہ گناہ د پار قصد شرط دے ایت ۵ و لیس علیکم جناح فیما اخطاتم بہ و لکن ماتعمدت قلوبکم
  - (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶ باندے چہ نبی تہ تا سوتہ دھر چاند او ہر شہ نہ خوگ دی۔ البنی اولی بالموء منن من انفسہم و ازواجہم
  - (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۱ باندے چہ ایمان والو د پارہ د نبی سنتو کے نموند جو نہ تیر و او دہ۔ لقد کان لکم فی رسول اللہ اسوۃ حسیہ
  - (۷) سورة ممتاز دے پہ بیان دغزوہ بنو قریظہ ایت ۲۶
  - (۸) سورة ممتاز دے پہ واقعہ حضرت زید و حضرت زینب پہ میمز کے د طلاق باندے ایت ۳۷
  - (۹) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۰ باندے چہ نبی تہ تا سوسر و کے دچا ہم حقیقی پلار نہ دے اگر چہ روحانی دے۔
  - (۱۰) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶۹ باندے چہ دموکی صفائی اللہ کرے دہ۔
  - (۱۱) سورة ممتاز دے پہ ایت ۷۲ باندے چہ اسمانوں، زمکو، غر و نوتہ نے چل احکامات پیش کرل نو ہنوی او مثل نگر انسان او مثل انسان ڈیر نظام دے۔
  - (۱۲) سورة ممتاز دے پہ نوم اہستو د حضرت زید (۱۳) سورة ممتاز دے پہ تذکرے د مہمنی باندے۔
  - (۱۴) سورة ممتاز دے پہ نکاح حضرت زینب د نبی سرہ چہ اللہ دا نکاح چلہ ورتہ کرے دہ۔
- مقصد سورة: التخصیص فی التبلیغ (تیزی پہ تبلیغ کے) و التشییح للمبلغ (اوسلغ لہ بہادری و رکول)
- خلاصہ سورة: پہ بلہ صفحہ او گورہ

مختصر خلاصہ دوسرے: اول درے اور پیش کوئی (۱) یا بھائی اتق اللہ یعنی ہفتے کے مسئلہ چہ مالک من دونہ من ولی ولا شفیع خلقوتہ بیان کرے۔

(۲) دویم امر لا تطع الکفرین والمنافقین (مناقہ بہ درتہ وائی چہ نرم نرم بیان کوہختہ مسئلہ نہ بیانہ اوکافر بہ در باندے رعب اچوی چہ گورے مسئلہ بیان نہ کرے)

(۳) دریم امر ایت ۲ کے وتیح مایوچی الیک (چہ مناقہ دے قرآن واتباع بندواندوی۔)

نودے در یو او امر وسرہ شہرہ رافللہ چہ کہ نرمی نہ کو م نو دا نول خلق بارانو اوڑی۔ او مخالف ہشی رائتہ۔ نودفع ددغے شہبے ایت ۳ کے وتوکل علی اللہ خلقوہ فتوود نہ مدیریکہ۔ تہ

مسئلہ بیانہ۔

(۴) بیایا ایت ۴ کے درے مثالونہ پیش کوئی دپارہ دوضاحت دتھکے سورۃ دسکے (مالک من دونہ من ولی ولا شفیع)

۱۔ ژوبیہ مثال (واجعل اللہ لرجل من قلمین فی جوفہ) چہ شرتگ یو بدن کے دہوہ ژوونہ کیدی دعشان دیو عالم دودہ الہاء نشی کیدے۔

۲۔ دویم مثال (واجعل ازواجکم الی ظہرون مہنن المستکم) غنکھہ چہ ستاد ابی بی ستاپہ خلدہ ستامور کیدے نشی نو دا رائگے غیر اللہ تہ کڈوک دالوہیت صفت وکرکزی نوہفہ

الہ (کارساز) کیدے نشی دا محض دغلے خبرے دی۔

۳۔ دریم مثال (واجعل اذعیاءکم ابناءکم) نہ دی گرزو لے اللہ تعالیٰ ستاسو مندہ بولایا/مصحفی ستاسو حقیقی زامن نو دعشان ستاپہ خلدہ ہفہ غیر اللہ الہ کیدے نشی

نو ہم دغے ایت کے بیافرمانی چہ (ذالکم توکم فانواہکم) دا محض ستاسو غلے خبرے دی۔ کہ تہ گتے تہ اوسپنہ وائے نو دا یکنہ ستاپہ خلدہ دا اوسپنہ کیدے نشی۔

بیادایت ۶ نہ نور خطابات شروع شی۔ ایت ۱-۲ کے درے خطابات اوشوئی تہ

خطاب نمبر ۱: ایت ۱: یا بھائی اتق اللہ خطاب نمبر ۲: ایت ۱: ولا تطع الکفرین والمنافقین خطاب نمبر ۳: ایت ۲: واتیح مایوچی الیک

خطاب نمبر ۴: ایت ۷: واذاخذنا من اللہین بیثاقہم ومنک... صدق نبوت وعدہ سے در نہ ناستہ دہفہ پورا کرہ (وہیابک فطہر) چہ سب ملامتہ نہ دے اللہ پد بار کے

خطاب نمبر ۵: ایت ۲۸: یا بھائی اتق اللہ لا ازواجک... خطاب نمبر ۶: ایت ۳۷: واذا تقول للذی انعم اللہ علیہ خطاب نمبر ۷: ایت ۳۸: ما کان علی التبی من حرج

خطاب نمبر ۸: ایت ۴۵: یا بھائی سنا رسلک شاہد او مشراؤندیرا خطاب نمبر ۹: ایت ۵۰: یا بھائی انا احلنا لک ازواجک اتقی...

خطاب نمبر ۱۰: ایت ۵۲: لا تحکل لک النساء... خطاب نمبر ۱۱: ایت ۵۹: یا بھائی اتق اللہ لا ازواجک وحبک انساءک الموءمنین

خطاب نمبر ۱۲: ایت ۷۰: یا بھائی الذین امنوا اتقوا اللہ (دا علم نبی او مومنانوتہ مشتمل دے)

امت تہم ۱۲ خطابات دی: خطاب نمبر ۱: ایت ۶، خطاب نمبر ۲: ایت ۹، خطاب نمبر ۳: ایت ۲۱، خطاب نمبر ۴: ایت ۳۰، خطاب نمبر ۵: ایت ۳۳

خطاب نمبر ۶: ایت ۳۴، خطاب نمبر ۷: ایت ۳۶، خطاب نمبر ۸: ایت ۴۰، خطاب نمبر ۹: ایت ۴۱، خطاب نمبر ۱۰: ایت ۵۳ (لا تدرخلوا...)

خطاب نمبر ۱۱: ایت ۵۳ (فاتقوا... خطاب نمبر ۱۲: ایت ۷۰ (دا علم نبی او مومنانوتہ مشتمل دے)

پدے سورۃ کے در رسم باطل ہم کوئی۔ درے قسمہ اعمال دی: (۱) شرک، (۲) بدعت (۳) رسم: شرک سرہ عقیدہ/ایمان تباہ کیگی، بدعا تو سرہ دین/اعمال تباہ

کیگی۔ او رسوماتو سرہ معاشرہ تباہ کیگی۔

(۱) شرک: شدے: چہ اللہ صفت اوجن مخلوق تدر کرے۔ یا د مخلوق صفت اللہ نہ بیان کرے

(۲) بدعت: چہ ہفہ کار او کرے چہ خیر القرون کے (یعنی دینی او صحابہ دور کے) چہ نہ دی کرے۔ یا کرے دی مگر تادرتہ یونہیہیت (لکہ سنتو/جتازے نہ روستودعا کول) در کرے دی

(۳) رسم: ہفہ کار چہ خیر القرون کے چہ نہ دی کرے او اس کو لے کیگی مگر ثواب کپے نشی گنولے کیدے (کہ ثواب کپے گنولے کیگی نو بیا خود بدعت دے) نو داے رسم دے رسم سرہ معاشرہ تباہ

کیگی خلق تشکیکی۔ نبی در رسم ہاتو کی تدرے وارے دعا کرے دہ دہرے پہ موق۔ چہ عربو کے دارسم دو۔ چہ سر بہے درج/عمرے پہ موق بالکل نہ خردو بلکہ رکولے گوو بہے نو نبی

اوفرمانی: رحم اللہ علی کلقتین نوحاباد بہ تیوس او کرڈ وعلی المقصرین نو نبی بہ بیا افرمانی چہ رحم اللہ علی کلقتین نوحاباد بہ بیاتیس او کرڈ وعلی المقصرین نو نبی پدریم

زل اوفرمانی چہ رحم اللہ علی کلقتین و المقصرین نو رسم ہاتو کی تدر رسول درے وارے دعا کرے زکدہ چہ سرہ معاشرہ نہ تشکیکی لے کو لے شے۔

نو لکہ شنگہ چرد وشرک او بدعا تو لازم دے دغدرنگ رد رسوماتو ہم پہ عطا باندے لازم دے۔ دا صرف پدے نہ کیگی چہ اللہ اللہ دیا کرو اودکھ نہ کسی کو دیا کرو۔ تہ چہ وارث د

نبی نو دغے نبی پشان بہ تکالیف ہم برداشت کوے۔

نوایت نمبر ۴ کے چہ کو م درے رسونہ پہ عربو کے دو۔ قرآن دے توڑ او کرڈ او خاص طور ددغے دریم رسم توڑے پہ نبی او کرڈ۔ چہ حضرت زید او حضرت زینب سرہ متعلق دو۔

چایت ۳۷ وغیرہ کے بہے بیان راشی۔

سورۃ سبا کی (ترتیباً ۳۳ بعد از احزاب - نزولاً ۵۸ بعد از قسطنطنیہ)

سورۃ احزاب	شمار	سورۃ سبا
آیت ۴ کے	۱-	نودلتہ پر شروع سورۃ کے الحمد للہ کے راوڑو۔ یعنی اثباتِ توحید کے اوکڑو
بد مخلوق نہ	۲-	آیت ۲ کے اصولِ دینی و علمِ غیبِ خانی او زان لہ کے ثابتی۔
دشو۔ اوعلت ددے	۳-	آیت ۳ کے فرمائی چہ کہ عمل وڑو کے دے یا لوے اللہ بہ دھنے اجر درکڑی۔
اوشو۔	۴-	نودلتہ مثال دھنے خلقو چہ احکامات نہ مٹی نو آیت ۱۵ نہ دھغوی حالت او انجام ذکرکوی۔
ہتے بیان کوونکے	۵-	آیت ۲۸ کے پرے ترقی دہ چوڑو لے دنیا تے لیگلے۔ ومارسلک الاکاتہ للناس بشیرا...
متبارہ کے۔	۶-	آیت ۲۹-۳۰ کے ترقی سرہ دغہ سوال بیابیا نیگی۔
فرین ولامنفاقین و	۷-	نودلتہ حالت دسکرینوخانی: وقال الذین کفرو ان نوء من بھلد القران ولا بالذی بین یدیه
	۸-	آیت ۲۳ کے نمونہ دھنے بدو ردو بیانوی۔
	۹-	عاجزی دنورو انبیاء جناتو او اولیائے کرامو بیابیا نیگی۔
ذکرشو۔ وھما ال	۱۰-	نویات ۳۱ کے انکار دکافرو دقران نہ ذکرکوی۔ ربط ۷ کے ہم دا ذکرشوے دو۔
دیغیر گناہ اوکڑی نو	۱۱-	آیت ۳۷ کے فرمائی چہ اے مومنانو تا سورہ ہم دیکھی ڈبل ٹو ابونہ دی۔ او بالا خانے دی۔
م ڈیل ثواب د		دوی لہ۔
نہ او شوہ۔	۱۲-	نودلتہ آیت ۱۴ کے نفی دعلم غیب نیگی دجناتو نہ۔ فلما خر صیحت الجن

نہیے دشرکانو (چہ) وی تہ اللہ اختیار کرے دے) نو پے تلور وطر بقوسرہ ددغہ شہیہ رد نیگی آیت ۲۲-۲۳ کے۔ پے تقسیم سورۃ کے ددغہ طریقہ بیان بہ اوشی
وٹی / عصا دسلیمو
د ڈیم دسبا دا

د آسلا لہین
باتندے چہ دبیر
دو یا تھو تو پہلک
دو مارسلک

۸) سورۃ ممتاز دے پہ بیان ددے چہ داؤد تہ اللہ اسپندہ نرمہ کڑے دہ۔ آیت ۱۰ کے والنالہ الحمدید
۱۰) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۲۵ چہ اللہ فرمائی چہ موجودہ کافران دنگلے کافرو لیسے ہسے تہ ہم نہری پہ طاقت کے
الاکاتہ للناس...

(دخلو رتقہ) سہ نیکانو مخلوقا تو عاجزی اللہ تہ ذکرکوی دے سورۃ کے - (۱) انبیائے کرام (۲) بادشاہان - لکہ داؤد اولیماں دواڑو ہم انبیاء
دواو
دے مشرکانو کوی۔ چہ دے اولیاء لہ اللہ اختیار درکڑے دے او خلاصول کو لے شی۔ نویات ۲۲ کے دغلا رپہ تلور وطر بقوسرہ بندوی۔

تقسیم سورۃ او تقسیم دقران پہلخ او گورہ

تقسیم و سورتہ: سورۃ ۵ بابوندے (۱) آیت ۱ - ۹ بیان و مقاصد اربعاً عالیاً و اثبات و توحید رسالت صداقت الکتاب ایمان با
اودے سرہ متعلق زبرد تنویف و رکوی نہ منو کو تہ۔

(۲) آیت ۱۰ - ۲۱ عجز و شرفاً و اربعاً ذکر کوئی۔

(۳) آیت ۲۲ - ۳۰ عجز و اولیاء ثابتوی پہ خلور و طریقوسرہ - اثبات و قیامت دلیل عقلی ۶

(۴) آیت ۳۱ - ۳۹ زجر منکرین و قرآن تہ، دھقوی حالات دنیوی او اخروی او اثبات و قیامت

(۵) آیت ۴۰ - آخر عجز و ملائیکو زجر بالشکر او اثبات و قیامت انبی و شفاعت قہری

تقسیم و سورتہ: سورۃ ۲۱ آں: ددے زائے نہ قرآن خلور حصہ شروع دہ۔ نکلے بیان شوے دے چہ قرآن پہ اعتبار نہم خلور و حصو کے تقسیم دے:

(۱) فاتحہ - ماندہ : الخالق لکل شیء هو اللہ ہر شیز ماجوز کرے دے او ماتہ دے محتاج پہ وجود راتللو کے

(۲) انعام - بنی اسرائیل: المرئی لکل شیء هو اللہ صرف پہ وجود کے نہ بلکہ پہ تربیت کے ہم ماتہ دی محتاج اگر چہ ہغہ انبیا

(۳) کہف - احزاب: المبارک فی کل شیء هو اللہ پہ دغہ لو مخلوقا تو کے پہ ذرا ذرا کے کہ خیر دے او کہ شر ہغہ ما چولے د

(۴) سبا - ناس: اثبات و قیامت انبی و شفاعت قہری

ہرہ حصہ پہ الحمد للہ سرہ شروع کیگی مگر آخرہ حصہ کے دودہ وارے الحمد للہ دے۔ پہ شروع دوسورۃ سبا کے ہم

داز کہ چہ دلنہ دودہ مسئلے ذکر کو لشی۔ (۱) اثبات و قیامت او (۲) انبی و شفاعت قہری

سورۃ فاطر (کی)

ترتیباً ۳۵ بعد از سبأ - نزولاً ۳۳ بعد از فرقان

رابطہ سابق سرہ:

شمار	سورۃ سبأ	شمار	سورۃ فاطر
۱-	آیت ۲۲-۲۳ کے چہرے کا تابینہ شوہ چہ اختیار صرف دیوانندے۔ مخلوقات حصہ دار/ معاون/ شریکان ندی۔	۱-	نودائے پہر سورۃ کے الحمد للہ کے راڈرو۔ چہ الوہیت صفات صرف یواللہ راہ وایہ۔
۲-	رد د شرک ادشو پہ ثلور و جو ہا تو سرہ آیت ۲۲-۲۳ کے۔	۲-	نودے سورۃ کے اثبات دتو حید کوی بالادلۃ العقلیہ
۳-	ہر کلمہ چہ سورۃ کے مجزہ شرفاؤ اربعاد ادشو اوصاف طور د حضرت داؤڈ او سلیمان	۳-	نودائے آیت ۱۵ کے زیادت کوی چہ یاہما الناس اتم الفقراء الی اللہ واللہ هو الغنی الحمید
۴-	آیت ۴ کے اوے چہ زہ پد دے منکو (موء منانو) رزق عزتمند کرم۔	۴-	آیت ۷ دانی چہ صرف رزق نہ بلکہ اجر عظیم بہم و رکرم۔
۵-	نئی دتصرف وہ دائیباؤ نہ او دملکونہ	۵-	نویت ۲ کے اثبات دتصرف کوی اللہ جیل زان دپارہ
۶-	ہر کلمہ چہ سورۃ کے ثابت شوہ داخرہ چہ اختیار صرف دیوانندے۔	۶-	نودائے آیت ۱۳ کے دانی چہ اولیاء دپوستکی واکداران ہم ندی۔
۷-	آیت ۲۲ کے اوے لایملکون مشقال زرۃ.....	۷-	آیت ۱۳ کے دانی لایملکون من قظیم
۸-	آیت ۲۷ قل ارونی الذین الحنتم پیش رکاء	۸-	آیت ۴۰ قل ارء یتم شرکاء کم الذین تدعون من دون اللہ ارونی ما ذاخلقون من الارض....
۹-	سورۃ شروع دو پہ الحمد للہ سرہ	۹-	نودا سورۃ ہم شروع دے پہ الحمد للہ سرہ
۱۰-	آیت ۲۸ کے اوے ومارسلک الاکافۃ للناس بشیرا و نذیرا	۱۰-	آیت ۲۳ کے فرمائی انا ارسلک بالحق بشیرا و نذیرا

امتیازات دسورۃ

- (۱) سورۃ ممتاز دے پہ بیان دفرشتود وزرو آیت ۱
- (۲) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۲ چہ غیر اللہ لہے تے سر حاکم دینے دے۔
- (۳) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۵ باندے (یاہما الناس اتم الفقراء الی اللہ واللہ هو الغنی الحمید)
- (۴) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۸ باندے چہ صیٹ ٹوک بہد بل بوج نشی اوچتو لے اگر چہ دا دہ نیکہ و لے ندی۔ (اگر چہ لورو زائینو کے شتہ لاترو وازہ وزرا اخرا مگردا سے تفصیل سرہ نہ دے)
- (۵) سورۃ ممتاز دے پہ مثال دمعجود حق او معبود باطل آیت ۱۹-۲۲
- (۶) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۳۲ باندے چہ قرآن تہ خلق کینی نو درے درجہ کے تقسیم شی۔
- (۷) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۲۷ چہ رگونہ و غر و نوہیا نو
- (۸) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۲۸ باندے چہ پہ مخلوقا تو کے علماء د اللہ نہیریگی (انما ینحی اللہ من عبادہ العلماء)
- (۹) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۰ باندے چہ کلمہ طیبہ نبیل دیوگی لہ اوچتوی
- (۱۰) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۳۳ باندے چہ جہنمیان بہوائی چہ الحمد للہ الذی اذہب عنا الحزن

مقصد دسورۃ: اثبات دتوحید بالادلۃ العقلیہ اودا غابوئی چہ غیر اللہ غاصول نشی کو لے نودے مسئلہ عقلی دلائل بیانوی۔

سورۃ یس کی ترتیب ۳۶ بعد از فاطر - نزولاً ۳۱ بعد از جن

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورۃ فاطر	شمار	سورۃ یس
۱-	مسئلہ توحید نے ثابت کر لیا پہلا دلیل عقلی اور دوسرے۔	۱-	نودے سورۃ کے پہلے مسئلہ دلیل نقلی یا بیانیگی دطر طرفہ صاحب یاسین۔
۲-	آیت ۷ کے اوپر لہم اجر کبیر	۲-	آیت ۱۱ کے وائی اجر کریم
۳-	آیت ۱۹ کے اوپر چڑھند (مشرک) او بیٹا (مکوح) پوشان ندی۔	۳-	نودے سورۃ کے دوڑوا انجام خانی۔
۴-	آیت ۲۳ کے اوپر۔ لن تجد لسنة الله تبديلا (دعا الفیو یہ حق دے دا اللہ پہ فیصلو کے تہا پہلی نہ۔ رازی)	۴-	آیت ۲۹ کے پرے مثال پیش کوی چہ او گورہ شگہ اللہ ساڑہ کڑل پشان دسرے ایرے
۵-	نفی دشفاعت قہری او شوہ عقلی دلا کیلوسرہ۔	۵-	دلے پرے مثال پیش کوی پہ دلیل نقلی دصاحب یاسین نہ یعنی ترقی پہ ماسبق دہ۔
۶-	آیت ۱۳ کے اوپر مایملک من قطیر	۶-	آیت ۷۵ کے ترقی دہ۔ چہ اختیار شہ چہ ستا امداد نہ محتاج دی دغا اولیاء او مڑی۔
۷-	آیت ۴ کے اوپر چہ کہ ستا تکذیب کوی نو دا ہتخوانے طریقہ ددے مکرینو	۷-	آیت ۱۵ کے دھنے مثال دے چہ او گورہ شگہ تکذیب دے کڑے دود دے پیچہ برانو۔
۸-	آیت ۹ کے اوپر کذالک العنور	۸-	آیت ۱۲ کے پرے ترقی دہ چہ صرف نشور نہ بلکہ حساب کتاب پہ ہم کیگی دمل۔
۹-	آیت ۸ کے فرمائی چہ شیطان درتہ بد عمل خایرہ کڑے دے۔	۹-	نودے سورۃ کے پہلے مثال دے چہ او گورہ دصاحب یسین دشمنانوتہ قتل دھنے خاکستہ کڑے شوے دو۔
۱۰-	مسئلہ ثابت کر لیا توحید پہ دلا کیلویا باندے۔	۱۰-	نودے ترغیب فی التبلیغ دے پہ واقع دصاحب یسین چہ او گورہ پوتن دو۔ دمرگ پرواہ نے ندہ کڑے۔ او مسئلہ نے بیان کڑے دہ۔
۱۱-	آیت ۱۴ کے اوپر چہ ستا اواز نہاوری دا مڑی۔ او نہ ستا حاجت پورا کولے شی۔	۱۱-	آیت ۳۳ کے فرمائی چہ امداد شوکے چہ زہے غرق کڑم نو امداد بے ہم شوک نشی کولے۔
۱۲-	دے وارے توحید ذکر شو۔ آیت ۱۳ ۳ ۱۳	۱۲-	دے وارے لفظ صیہ ذکر کیگی۔
۱۳-	آیت ۱۰ کے اوپر قللہ العزۃ جمیعا	۱۳-	مثال ددے عزت لکہ شگہ عزت چہے صاحب یسین نہ در کڑو۔
۱۴-	آیت ۶ کے فرمائی چہ انا لشیطن لکم عدو فاتخذوہ عدوا	۱۴-	آیت ۶۰ یعنی آدم لاتعبدا لشیطن

امتیازات دسورۃ:

- ۱) سورۃ ممتاز دے پہ واقعے دصاحب یسین چہ استناز انوصفا ئی نے کڑے دہ۔ او یا قوم شہید کڑے دے۔
- ۲) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۳ باندے چہ زہے ڈوب کڑم نو شوک نے راویسے نشی۔
- ۳) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۵۹ باندے وامتاز ایوم لکھا لجر مون جدائشہن ووزاے بحر مانو۔
- ۴) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۷۵ باندے چہ دے مشرکانو دا کوم مددگار ان نبوی دی چہل امداد رہ۔ نو ہتھیت کے داسرکان ددے مددگار ان امداد کوی۔
- ۵) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۸۰ باندے چہ ماد شہے اونے نہا در پیدا کڑے دے۔
- ۶) سورۃ ممتاز دے پہ کرامت دصاحب یسین باندے آیت ۲۷ و جعلنی من المکرمین۔
- ۷) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۶۵ باندے ایوم ختم علی افواہم

مقصد دسورۃ: نفی دشفاعت قہری او اثبات توحید او پہ دے دواڑو مسئلو باندے دلائل عقلیہ او نقلیہ

فضائل دسورۃ یس:

حدیث دے چہ لکل شیء قلب وقلب قرآن یس دہرش یوزرہ وی او قرآن زرہ سورۃ یس دے۔ علماء ددے مختلف وجوہات بیان کوی چہ دے سورۃ تہے قلب قرآن ولے دہیلے دے۔ فرمائی چہ ڈول بدن او ددے داعضاء دصحت دارو مدار پوزرہ وی۔ لکہ چہ ہنہ حدیث دے چہ خبر دار پہ بدن کے یوٹو شدہ دعوے چہ کہ داسمدی نوٹول بدن سم وی او کہہ دا خرابہ بیمارہ شہاڑول بدن او داعضاء دسرہ خراب وی۔ اڑھم دغزگ چہ قرآن کے چکوم حلال و حرام او اور نوٹو ہن وی نو دا پہ مثال داعضاء وی۔ او ددے سورۃ مقصد دے اثبات توحید او اثبات د

قیامت اونٹی دشفااعت قہری دے۔ یعنی کد اعتقیدہ وراثی چہ قیامت شتہ ارقیامت کے ماٹوک داللد نہ نشی خلاصولے نو کہ ستاد اعتقیدہ پورا او بخدی نو دقران پہ بیان کڑے شوے مسئلے حل
حرمت اوپہ اوامرو اونو اہمی بدے عمل ہم وی۔ او کہ ماددے مسکونہ انکار او کڑو نو ماہہ ہیٹ ٹوک خلاص نہ کڑے شی۔ او کہ داگمان دے رائے چہ ماہہ بابا خلاصوی نو دقران پہ دے احکا ماتو اونو اہم
وغیرہ بہ ہیٹ کلمہ عمل اونہ کڑے شی زکہ چہ یہ زڑہ کے شتہ۔ نو ددے سورۃ دامتقصد ویریوی داللد دیکڑ نہ پہ ورز دقیامت چہ دقران پہ نور و امرو او نواہی عمل او کڑہ۔
شیخ القرآن صاحب بددے وجہ داسے فرمائیلہ چہ دے سورۃ کے دانسان اصل حقیقت نکارہ کڑے شے دے۔ چہ یوزل یکے لفظ نطقہ پہایت ۸۸ کے او درے دارے یکے
لفظ صحیحہ رائے دے۔ پہایت ۲۹، ۴۹، او ۵۳ کے یعنی پیدائے دلفظے او پیدائش دے پہ صحیحہ مرگ دے پہ صحیحہ او قبر نہ راوتل دے پہ صحیحہ نو چہ داستا حقیقت دے نو بیا تکبر اوستی دے
کوے۔ او دقران، داللد او درسول خلاف دے لے کوے۔

ہفہ یوحیدیش کے چہ رازی چہ مژو تہ سورۃ یس او دوائے نو دھفے دامتقصد نہ دے چہ زنگدن او بے ہوشے کے درینہ سورۃ یس او دوائے بلکہ مطلب دادے چہ شہدخت دے
ژوندے دے او ہوش کے دے نو داسورۃ درتہ پہ معنوسرہ او دوائے چہ عقیدہ دے درست شی۔ او پہ دے پوہشی چہ قیامت کے ما داللد نہ ہیٹ ٹوک نشی خلاصولے۔

یادساتے چہ دقران دثلورے حصے دا رو مے باب دے۔ چہ یکے درے سورۃ نندی (سبا فاطر او یس) چہ درے واژہ اثبات دقیامت اونٹی دشفااعت قہری کوی۔
پہ سورۃ سبا ایٹ ۲۲ کے نفی دشفااعت قہری کڑے دہ پنہ در یو وجوہوسرہ (۱) مالکان نندی (۲) حصہ دار نندی (۳) مددگار نندی لہذا دشفااعت اختیار ورسرہ شتہ۔
نوسورۃ فاطر کے پرے ترقی دہ چہ خلاصول زک نشی کو لے چہ عاجزہ دی۔ نوسورۃ یس کے پرے دلیل عقلیہ او نقلیہ راوڑی چہ او گورہ صاحب یس ہم دای چہ
ان یرون الرطن بضر الاتغنی شفا عتھم شیما ولا یتفقون۔

سورة الصفحہ کی

ترتیباً ۳۷ بعد از یس - نزولاً ۵۶ بعد از انعام

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة یس	شمار	سورة الصفحہ
۱-	چہر کل دے سورة کے مسئلہ ثابتہ کڑے شوہ پہ دلائلو عقلیاً و اد نظلیاً و سرہ چہ بنیر اللہ نہ بل ٹوک خلاصہ کئے تھے	۱-	نودے سورة کے عجز المصطفین پہ مثل دسورة مریم ذکر کیگی چہ جزوشے مخلوقات کہ اسانی دی او کہ زمین وغیرہ دائول اللہتہ عاجزہ دی۔
۲-	عجز د کوا کب لکہ ستوری نمر سپو کئی ذکر شو۔ ایت ۳۸ ۳۹ ۴۰ وغیرہ کے۔	۲-	نودتہ عجز جزوشے مخلوقات تو ذکر کوی چہ شیکہ داعف غف کائنات عاجزہ دی دغدرنگ پیغمبران او انبیاء ہم عاجزہ دی۔
۳-	ایت ۷۸ کے زجر بالا انکار قیامت وو	۳-	نودے سورة کے ایت ۱۶ او ۵۳ کے پرے زیادت کوی
۴-	ایت ۷۵ کے زجر شکرانوتہ وو چہ اولیاء ستا سواد اڈنی کولے بلکہ اڈ ستا سواد اڈتہ محتاجہ دی۔	۴-	ایت ۲۵ کے دائی چہ دنیا کے خو پریدہ بلکہ آخرت کے بہ ہم امد اڈنی کولے۔
۵-	ایت ۵۲ کے دقیر نو و الو حسرت نے بیان کڑو۔	۵-	ایت ۲۰ کے دا حسرت بیانوی پہ نور و الفاظ سرہ۔
۶-	دسورة خاتمہ اوشوہ پہ تیج سرہ	۶-	نودا سورة ختم کیگی پہ حمسرہ
۷-	اثبات در رسالت و ایت ۳ کے انک لمن المرسلین	۷-	نودے سورة کے مقصد رسالت ذکر کوی۔
۸	پہ جنت و اللہ طرف نہ سلام د تھے ذکر شو	۸-	پہ نولون پیغمبران و سلام پہ آخر دسورة کے ذکر کیگی سلام علی المرسلین
۹-	ایت ۵۹ و امتاز و الیوم لبعثنا لکرمون	۹-	ایت ۲۳ و تفوہم انہم مسئولون

انتیازات دسورة

- (۱) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۵ چہ مکالمہ جنتیا نو ذکر کیگی سکے۔
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶۵ چہ زقوم نسبت نے کڑے دے دیشین سر و نو سرہ
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۷۷ چہ دنیا کے ٹومرہ انسانان دی دائول نوح اولاد دے۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۰۲ بانڈے چہ ارادہ دذبح کولو کوی ابراہیم ذبحل پگی۔
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۲۵ چہ الیاس د قوم درابلو بیان دے بعل نوبے بت تہ
- (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۴۱ چہ یونس متعلق کشتی والو گرہ اچولے وہ۔
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۴۷ چہ یونس د قوم تعداد نے بیان کڑے دے۔
- (۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۳۳-۱۳۴ چہ کہ یونس تیج ندوہ وکیلے نو ترقیامتہ بدکب پہ غیب کے وو۔
- (۹) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۴۶ چہ پہ یونس سے اوند کدو راونچولا او دغمر نہ سے بچا و در کڑو۔
- (۱۰) سورة ممتاز دے پہ ایت ۹۷ چہ ابراہیم دسوز ولولہ مینار جوڑو لشی۔

مقصد دسورة: عجز المصطفین پشان دسورة مریم (دجزوشے مخلوقات عاجزی (۱) درے وارے د فرشتو (۲) نہہ وارے دانبیاء

(۳) دوہ وارے دجانا تو

دے سورة نہدقران آخری حصے دویم باب شروع دے چہ دیکے درے سور تو ندی سورة صفحہ ص زمر
تھے ڈوبے حصہ کے نفی و شفاعت قہری اوشوہ نودے سورة کے پرے ترقی وہ چہ خلاصہ لے شکوے چلہ عاجزہ دی اللہتہ۔

سورۃ ص (کی)

ترتیباً ۳۸ بعد از طافات - نزولاً ۳۸ بعد از قمر

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورۃ طافات	شمار	سورۃ ص
۱-	چہر کلہ دے سورۃ کے عجز المصطفین (عاجزی و چہر کڑے شوے مخلوقا تو) بیان شوہ	۱-	نودے سورۃ کے پرے ترقی دہ چہ صرف عاجزہ نہ بلکہ ایتلوا بالمصابئ تکالیف پرے ہم راغله دو۔ چہ زانہ نے تکالیف ندی لرے کڑے شوے۔
۲-	دے سورۃ کے د ادو (۷) ادلی العزم پیغمبر انوعا جزی بیان شوہ	۲-	نودانہ د نہو (۹) نور پیغمبر انوعا جزی بیانگی درے مفصل (داؤد سلیمان ایوب) او شپک مختصر (ابراہیم احق یعقوب اسماعیل یسعی) او ذکلفن
۳-	ایت ۳۵ کے ادوے چہ دوی تہ توحید بیان شی نوخ اڑوی۔ اذا قیل لهم لا الہ الا اللہ یتکبرون	۳-	ایت ۶ کے پرے ترقی دہ چہ صرف چلہ رخ ناڑوی بلکہ نور ہم اڑوی ایشو ایشو زانے ترے دا پیچیر بیان دی اولیاء نہ می۔ او زکہ چہ اجعل الالہۃ الہا واحدا ایت ۵
۴-	ایت ۱۷۳ کے ادوے ان چند نام الغالیون زموگ ٹکرے غالبے دی ہر وخت	۴-	ایت ۱۱ کے نمونہ دے غلبے عذاب خالی۔
۵-	چہر کلہ دے سورۃ خاتمہ یہ توحید اوشوہ۔	۵-	نو ادس پردے سورۃ کے پہ مسئلہ توحید باندے د نہو (۹) انبیاء کرامو ذکر کولے شی۔
۶-	ایت ۳۵ کے دشمنیو تکبر بیان شو۔ دسکے توحید نہ۔ اذا قیل لهم لا الہ الا اللہ یتکبرون	۶-	ایت ۷ کے دشمنان تکبر اسکیم وکان من الکفرین
۷-	ایت ۲۳-۲۴ جگوار کافر اوز کردہ یہ قیامت کے پہ چیل مابین کے	۷-	نودے سورۃ کے دشمن کا نو جگوار ذکر کولے شی پد نیان کے
۸-	ایت ۱۶۵ کے دشمنیو حال ذکر دے۔ انالخن الصافون (موتگ دانہ پتہ بعدارے کے صف بستہ یو۔)	۸-	ایت ۷ کے فرمائی فسید المملکتہ کلہم اہمعون
۹-	ایت ۶۶ کے کافر و خوراک پد دوزخ کے لا کون مٹھا (زقوم بہ خوری)	۹-	ایت ۵۷ فلید و قوہ جمیم و غساق گرے ادسہ او پیپ در غمونو پیکلی
۱۰-	دے سورۃ کے دشمنیو جگوار د موحدینو سرہ ذکر شوہ۔ لکہ دابراہیم قوم جگوار ابراہیم سرہ	۱۰-	ایت ۶۲: دغہ شرکان بہ والی چہ و قالوا مالنا لالی رجالا کننا نعدہم من الاشرار

امتیازات و سورۃ

- (۱) سورۃ ممتاز دے پایت ۶ باندے چہ ایشو ایشو زانے ترے زانے ترے خوارہ شے دے سڑی نہ۔
  - (۲) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۲۱-۲۲ د داؤد ہفتہ واقعہ چہ پد یوال سڑی راغله دو
  - (۳) سورۃ ممتاز دے پہ واقعہ سلیمان چہ اسود جہاد سرہ مینہ کوی ایت ۳۱
  - (۴) سورۃ ممتاز دے پہ واقعہ سلیمان چہ ویلے یے دو چہ زما بدومرہ بچی پیدا کیگی چہ ہنوی نہ بہ لکھ دجا بدینو جوڑوم مگر انشاء اللہ نے ندو ویلے نوہیٹ اونہ شو۔ ایت ۳۳
  - (۵) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۴۴ باندے چہ ایوب سزا ورکوی چلے بی بی تہ چہ چل درتہ اللہ خالی
  - (۶) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۶۲ باندے چہ نیمیان بہ والی چہ چرتہ دی ہفتہ شریان۔ مالنا لالی رجالا کننا نعدہم من الاشرار
  - (۷) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۲۶ باندے یڈاؤڈ انا جعلک خلیفۃ فی الارض
  - (۸) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۴۲ حضرت ایوب پہ پتہ چینہ کے دلا ملبو چہ حکم درتہ کڑے دو اللہ
- مقصد سورۃ: الابتلاء علی انبیاء بالمصابئ یعنی دھکے نہ بہ زیاتے ترقی دی چہ او گورہ ایتلوا بالمصابئ تکلیفونہ پرے راغله دو۔ زانے ندو بچ کڑے شوے۔

سورة الزمر - ترتیباً ۳۹ بعد از ص - نزولاً ۵۹ بعد از سبا

رابطہ مابقی سہ

شمار	سورة ص	شمار	سورة الزمر
۱-	چہر کھردے سورة ص کے مسئلہ بتلوہا بالمصاب بیان شوہ چہ دائول مخلوقات عاجزہ دی۔ مصیبتونہ پرے راغلے دو۔	۱-	نو پیر مردے سورة کے ایت ۲ کے فرمائی فاعبداللہ مخلصالہ الدین مطلب دا چہر کھڑول عاجزہ دی نو بیا بندگی خاص کڑہ صرف دے یو اللہ لہ (یہ طبع میں د خداے توب)
۲-	پہ اول ددے سورة کے ترغیب الی القرآن دو۔ اوپا خرد سورة کے ہم۔	۲-	نو دے سورة کے ہم اول کے ترغیب الی القرآن دے۔
۳-	دشترکانو اعراض دسکے توحید نہ ذکر دو۔ ایت ۵ کے اجعل الالہة الہا واحدا	۳-	نو دے سورة کے ددے اعراض مقابلہ کے گنودلائیل پہ توحید بیا نو ی۔
۴-	ایت ۵۰ کے اووے چہ جنت دروازے بہ دیکھے نہ کولووی۔	۴-	ایت ۳ کے فرمائی چہ فرشتے بہ درتہ استقبال تہ ولاڑے دی۔
۵-	ایضاً	۵-	ایت ۲ کے فرمائی چہ جہنم دروازے بہ بندوی کتہ چہ درتہ نزدیکی نواچا تک بہ جہنم دروازے پرے راکولو کڑے شی۔
۶-	ایت ۲۹ کے اووے چہ عقلمند ہفتہ دے چہ قرآن کے تدبر کوی۔	۶-	ایت ۱۸ کے فرمائی چہ عقلمند ہفتہ دے چہ صرف سوچ نہ بلکہ عمل ہم کوی۔
۷-	ایت ۶۳ کے اووے وامن الہ الا اللہ	۷-	نو پیر دے سورة کے پرے عقلی دلائیل راوڑی پہ دغہ مسئلہ توحید بیا بندے۔
۸-	دآدم تخلیق ذکر او شو پہ ایت ۱۱ وغیرہ کے	۸-	نو دے سورة کے ایت ۶ کے دآدم دا اولاد تخلیق ذکر کولے شی خلقکم من نفس واحدہ
۹-	دشترکانو یو اعتراض دو پہ ایت ۵ کے اجعل الالہة الہ واحدا	۹-	ایت ۳ کے دشترکانو یو اعتراض بقر یونالی اللہ زلفہ
۱۰-	دیکو او بدو خلقو ذکر او کڑے شو چہ دنیا کے ددی شحال دے۔	۱۰-	نودلتہ آخرت حوالے سرہ ددی بد حال ذکرے کولے شی ایت ۱۱ او ۳ کے وسیق الذین کفروا....

اقتیازات دسورة:

- ۱) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳ باندے پہ عقیدہ دشترکانو چہ اولیاء زمونگ دتقرب ذریعہ دی
- ۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶ باندے چہ بچے دمور پہ خبیہ کے پیر دے پردے کے پروت دی۔
- ۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۳ باندے چہ فرمائی اللہ انزل احسن الحدیث تشابہا مثانی
- ۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۹ باندے چہ دشترکانو مثال نے پیش کڑے دے د مشترک خر سرہ۔
- ۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۵ باندے چہ کلہ مشرک تہ توحید بیان شی نوزوڑے ننگ شی۔
- ۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۵۳ باندے چہ اطماع ایت داول تران دے۔
- ۷) سورة ممتاز دے پہ شردو د کافرانو جہنم تہ ایت ۱۱ وسیق الذین کفروا الی جہنم زمرا
- ۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۲ باندے چہ اللہ اعلیٰ ہفتہ روح چہ فیصلہ نے شوہ دہ دمرگ۔ او ناعلیٰ ہفتہ روح چہ لا فیصلہ نے ندہ شوہ۔

مقصد سورة اثبات توحید بالادلة العقلية او رد شبهاتو دشترکانو

مختصر خلاصہ دسورة: داسورة روتے دے دھوشکو سورتونہ چہ سورة سبانه را شروع دو پہ یو انداز کے چہ ڈولو مقصد و نئی دشفاعت قہری۔

- ۱) سورة سبہ کے دو عجز الشفاء (۲) نو فاطر کے پیر دغہ مسئلہ (عجز الشفاء) باندے دلائیل عقلی دو۔ (۳) نو سورة یس کے پیر دغہ مسئلہ باندے دلیل نقلی دو۔
- ۲) نو پہ صفات کے پیر دے مسئلہ باندے نورا ترقی وہ۔ چہ نچلہ ہم عاجزہ دی (۵) نو ص کے پرے نورا ترقی وہ چہ ابتلوہ بالمصاب
- نوردے غے جگے ۵ داڑہ سورتونو نچوڑ پیر دے سورة کے راوڑی۔ دلتہ دغہ توحید بیا پیرا راوڑی۔ لکھ ایت ۲ ۶ ۱۱ ۲۹ ۳۸ ۴۳ ۴۶ ۶۲
- اتمدوارے توحید ذکر کوی چہ کیے خلاصہ دجگو سورتونو وہ۔

سورة المؤمن کی (ترتیباً ۴۰ بعد از زمر - نزولاً ۶۰ بعد از زمر)

(دورة الزمر نہ تراخاف پورے دو لوگوں کو ترتیب نزول مسلسل روان دے)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة الزمر	شمار	سورة المؤمن
۱-	دے سورة الزمر کے رد و شفاعت قہری او کڑو۔	۱-	نود و نعت ایت ۱۴ کے فرمائی فدو اللہ مخلصین لہ الدین نو پدے وجہے متصل راڈو۔
۲-	ترغیب الی القرآن دو شروع کے ہم اوپہ در میان دوسورة کے ہم بار بار	۲-	نود اسورة ہم شروع کیگی یہ ترغیب الی القرآن سرہ۔
۳-	پہ آخردے سورة کے اوپہ چہ فرشتے ہر دوخت د اللہ تا بعد ارے دی۔	۳-	نودے سورة ایت ۷ کے فرمائی چہ موحدینو پارہ دودی د والدینو پارہ اولاد او خزے د پارہ دافرشتے دعا او استغفار ہم غواڑی۔
۴-	ایت ۳۶ کے اوپہ چہ اللہ نے گمراہے کے پریدی نو مہر دگمراہے ورتہ اولگوئی نو ہیث نوک ورتہ لارہ نشی خود لے	۴-	دھغے مثال چہ او گورہ پو طرف تہ موئی او بل طرف تہ رجل مومن کو ششونہ کوی مگردغہ فرعونیان پہ لارہ نشو زکہ چہ اللہ ورتہ مہر دگمراہے وغلے ووپہ چہ دودی دضداد عناد۔
۵-	ایت ۳۷ کے اوپہ اللیس اللہ یز ذوالنقام (آیا نہ دے اللہ خاوند بدلے)	۵-	ایت ۴۵ کے مثال پیدے پیش کڑو۔ چہ او گورہ اللہ موئی او رجل مومن بدلہ واخستہ او فرعونیان نے تباہ کڑل۔
۶-	ایت ۵۹ کے اوپہ چہ دوی دحق تکذیب کوی۔ واسکیرت اوزان غٹ گزوی۔	۶-	نودے سورة کے پرے زیادت کوی چہ صرف تکذیب نہ بلکہ جگڑے او بحث مباحثہ ہم کوی۔
۷-	ایت ۶۶ کے وچیلے دو چہ یو اللہ بندگی کوہ	۷-	ایت ۱۴ کے وائی چہ دے بندگے کے اخلاص پیدا کڑہ چہ بل نوک کے اللہ سرہ شریک نہ کڑے۔ فدو اللہ مخلصین لہ الدین
۸-	ایت ۵۴ کے اوپہ چہ ستا سواد ادیہ اونہ کڑے شی دا چانتہ چہ رادد شہ وائے بغیر اللہ نہ۔	۸-	ایت ۱۸ کے فرمائی ما نظالمین من جیم ولا شفیج یطاع
۹-	ایت ۲۴ قاعبد اللہ مخلصا لوالدین ایت ۳۳ لک اللہ الدین الی اللہ	۹-	ایت ۱۴ فدو اللہ مخلصین لہ الدین
۱۰-	آخر سورة کے اوپہ وقیل الحمد للہ رب العالمین	۱۰-	ایت ۶۴ کے فرمائی چہ فشمک اللہ رب العالمین
۱۱-	ایت ۴۵ کے دشرک حال ذکر و۔ چہ تو حید سرہ نے تندے گنہ گشی او غمش۔	۱۱-	ایت ۱۲ کے نور حال دے دے شرک بیانوی ذلکم بانہ اذا دعی اللہ وحدہ کفرتم وان یشرک بہ تو منوا
۱۲-	سات بار توحید ذکر و۔	۱۲-	دلنہم سات بار توحید ذکر و۔

امتیازات دوسورة

- (۱) سورة ممتاز دے پہ ترغیب الی القرآن سرہ او تبلیغ الی القرآن سرہ پہ نوے انداز کے۔
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۷ پہ دعا و فوستو د ملائیکو د موحدینو پارہ دھغوی والدینو، خزو، بچو وغیرہ د پارہ۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ بیان درجل مومن ایت ۲۷ نہ دستو نے تفصیل کیگی۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ بیان د عذاب قہر د فرعونیانو ایت ۴۶ چہ پہ فرعونیانو سحر او ماخام عذاب وژانڈے کولے شی۔ النازیر ضون علیہا غدوا و عسیا
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۸۳ بانڈے چہ کہے بیان دھغے علما د دے چہ پہ چیل علم مشرورہ دی او اللہ کتاب تہ نہ کینی۔
- (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۹ بانڈے یلعلم خامیۃ الامین
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۶ چہ او بیبا دے فرعون دہ انی اخاف ان ینبدل دیکم
- (۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۴ بانڈے و افوض امری الی اللہ زہ سپارم چیل کارونہ یو اللہ تہ

مقصد دوسورة: نفی د شرک فی الدعا او اثبات د توحید پہ عقلی نفی او وحی د لائیکوسرہ او طریقہ تبلیغ او پیدے مثال درجل مومن او یو بس اعتراضات پہ توحید د طرفہ د منکرینو

(شاہے خبرے بل ختہ او گورہ) او دھغے جو ابونہ۔

(۱) یاد ساتے چہ سورۃ تفریح کو لے شی یہ نکلے سورۃ نوباندے لکہ شنگہ چہ سورۃ الرعد تفریح شوے دو۔ پہ نکلے سورۃ نوباندے۔ اسورۃ الانبیاء تفریح دو پہ نکلے سورۃ نوباندے۔ سورۃ یونس کے باند مقاصد راجحہ دو سورۃ ہود کے ہفتہ ٹلور مسکے بیان دے لکہ۔ العباد للہ وجہہ + نفی و شرک فی العلم + ترغیب فی التبلیغ + تسلی نو سورۃ یوسف کے بیان کڑے شوے دو دتے نو سورۃ الرعدے پرے تفریح کڑو چہ ہر کلمہ ٹول عاجزہ دی نو لہ دعویٰ الحق

(۲) دغشان سورۃ الانبیاء ہم دو۔ لکہ سورۃ الکہف کے نفی و علم غیب وہ چہ انبیاء او اولیاء نہ دی خبر نو سورۃ مریم کے عجز المصطفین بیان کڑو پہ طے کے اے اوے چہ صرف عاجزہ نہ بلکہ ابتلاء بالمصائب تکالیف پرے ہم راعے دو۔ نو سورۃ الانبیاءے پرے تفریح کڑو۔ چہ فلم تمدحون نو بیاد لے ورتہ ادا زونہ / چنے وٹے چہ اور سے او را مدد شے۔

(۳) نو ہم دغے دا سورۃ المؤمن تفریح دے پہ نکلے سورۃ نوباندے لکہ سورۃ سہا کے نفی و شفاعت قہری وہ او عجز و انبیاء او اولیاء ذکر و نو سورۃ فاطر کے پہ دغہ عجز باندے یونس (۱۱) دلائل عقلیاً و سرہ دغہ مسئلہ ثابتہ کڑلہ بیاسورۃ یس کے دلیل نقلی دصاحب یس نہ پرے پیش کڑو چہ اءتخذوا من دون اللہ الہتہ ان یردن الرحمن بضر..... نو سورۃ صافات کے پرے ترقی پیش کڑلہ چہ عجز و انبیاء او نور و مخلوقات توے ذکر کڑو۔ چٹول عاجزہ دی سورۃ ض کے وائی چہ صرف عاجزہ نہ بلکہ ابتلاء بالمصائب نو سورۃ الزمر کے دغے نکلے سورۃ نوباندے خلاصہ وہ دعویٰ و توحید او ۸ بار دلائل عقلیہ دے ذکر کڑل۔ او ۸ بار ترغیب الی القرآن دو۔ نو دا سورۃ المؤمن پچھنے نکلے سورۃ نوباندے تفریح کو لے شی۔ چہ ہر کلمہ وائول مخلوقات عاجزہ دی نو ایت ۱۴ فدعو اللہ مخلصین لہ الدین پہ فادعہ کے دا فا تفریح دپارہے راوڑے دے۔

(۴) نو مقصد سورۃ نفی و شرک فی الدعا اثبات و توحید او طریقہ تبلیغ بالقرآن

(۵) بلکہ خبر یاد ساتے چہ ددے زائے ندا دریم باب و آخری حصے شروع دے آخری حصہ و قرآن شروع وہ۔ سورۃ سہانہ چہ اثبات و آخرت کوئی۔ پدے دریم باب کے ۷ سورۃ نوباندے چہ دے تہ حوامیم سیخ وائی یعنی ہفتہ اووہ سورۃ نوباندے چہ ہم سرہ شروع کیگی۔ دے حوامیم تہ لباب القرآن ہم وائی حضرت ابن عباس فرمائی چہ لکل شیء لباب و لباب القرآن حوامیم دے تہ و لے لباب و قرآن وائی زکہ چہ قرآن اصل مسئلہ چہ ہفتہ بیان و توحید دے نو چہ پہ دغہ مسئلہ و توحید کو ہم اعتراضات دی نو دے حوامیم سیخ کے دھنے ۱۱ اعتراضوں جو ابوند ذکر دی نو پدے و جدے حوامیم سیخ تہ لباب القرآن دے کیگی۔ لکہ شنگہ چہ سورۃ یس تہ قلب القرآن وینکلے کیگی۔

سورة فصلت / حم سجدہ کی (ترتیباً ۳۱ بعد از مؤمن - نزولاً ۶۱ بعد از مؤمن)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة المؤمن	شمار	سورة حم سجدہ
۱-	چہر کلمے دے سورة کے دامسکہ ثابتہ کڑلہ پہ عقلی، نقلی، اور وحی دلا کیلوسرہ چلائی دینے صرف یواللہ دے بل ٹوک نشہ۔	۲-	نودلے رد و شبہا تو شور و کیگی۔ زکہ چدا دہاٹل پرستوہ خوانے طریقہ چکلہ مسئلہ بیان شی پہ دلا کیلوسرہ نودوی نور شبہات پیدا کڑی او اعتراضونہ کوی۔
۲-	ایت ۳۰ کے اووے چہ تاسو یروم دعذا یونونہ	۲-	ایت ۱۵ کے تفسیر ددغے عذابونہ کوی۔
۳-	ایت ۴-۵ کے اووے چہ کافر بہ ہمیشہ حق خلاف جگہ کوی۔	۳-	ایت ۲۶ کے ہفتہ طریقہ ددوی دجگہ بے بیانوی چدوی وائی چہ شور جوڑ کڑے واللہ یہ کتاب کے۔ وقال الذین کفروا لا تسمعوا لهذا القرآن والغو فیہ
۴-	ایت ۸۳ کے زجر ہونو مایا نونہ دو۔ چہ ہونوی وائی چہ مونگ لہ نہ چل علم کانی دے۔ قرآن تہ شہرہ کیونہ۔ فرحوا بما عندہم من العلم نہ چل علم نازیل	۴-	ایت ۵ کے زجر ورو کوی امیا نونہ چد وائی چہ مونگ یہ قرآن نہ پوہیکو نو شہرہ قرآن تہ کیونہ۔ وقالوا قلوبنا فی اکریمہ مما تدعون الیہ
۵-	ایت ۱۶ کے اووے یوم ہم ہمزون پدغہ روز کے بدوی اللہ تہ جناح وی پٹ پٹی	۵-	ایت ۲۰ کے فرمائی چہ پیدل شکوے چہ ددوی اندامونہ بہ پدوی گواہی کوی۔
۶-	شروع کے ترغیب الی القرآن دو۔	۶-	نودلے ہم شروع کے ترغیب الی القرآن دے۔
۷-	ترتیباً او نزولاً برابر دے یعنی یو بل پے دی۔	۷-	ترتیباً او نزولاً یو بل پے دی۔
۸-	جگہ ادا کافر و ذکرہ پہ ایت ۴ کے مایا چلائی فی ایت اللہ الذین کفروا	۸-	وجہ جگہ ذکر کوی ایت ۵ کے وقالوا قلوبنا فی اکنہ
۹-	ایت ۳۱ کے اووے چہ ما عادیان او ثمودیان ہلاک کڑل۔	۹-	ایت ۱۵ کے علت دہلاکت خانی فاما عاد فاسکمر وا فی الارض او ایت ۷ کے واما ثمود۔ فاستحو العمی...
۱۰-	ایت ۷ کے اووے فرشتے قرآن والود پارہ دعا مغفرت غواڑی۔	۱۰-	ایت ۳۰ کے فرمائی چہ دے قرآن والونہ فرشتے رازی اولی ورو کوی۔

انتیازات دسورة (۱) سورة ممتاز دے پہ شبہا توابع بعد البیان باندے

- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۱ باندے چہ اسان نہ تے تعبیر او کڑو پدجان سرہ یعنی نشہ دو شہد م کڑو۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۶ باندے چہ قرآن والا بہ ہلہ کزورے کڑے شی چہ تاسو دھونوی پدروسونو/بیا نونو کے شور جوڑ کڑے۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۰ باندے چہ بشارت پہ استقامت بی الدین باندے۔
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۲ باندے چہ اللہ پہ یوچدا نشان سرہ فرمائی چہ زہ بددے قرآن حفاظت کو و سورة حجر ایت ۹ کے پہ چدا نشان سرہ دیکھے دو۔
- (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۹ باندے چہ کافر بہ وائی جنم کے۔ چہ یا اللہ مونگ تہ او خانی ہفتہ دودہ قسمہ خلق چہ زچو لاندے دے دل دول کڑو۔
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۳ باندے چہ قرآن سرہ دشمن دوست کیگی۔ لکہ شنگہ چہ ال عمران ۱۰۳ کے دیکھے دو۔ مگر دل نہ پہ چدا نشان سرہ وائی۔
- (۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶-۷ مشرک یو ہفتہ دے چہ زکوٰۃ نہ ورو کوی۔

مقصد سورة: نفی و شرک فی الدعا او دفع و شبہا توابع او دعا (دے حوا میسول یو مقصد دے چہ ہفتہ نفی و شرک فی الدعا دے او دفع دعوہ مخفی سورة مؤمن کے درے وارے تیرہ شہد لکہ ایت ۱۴ اللہ فدو اللہ مخلصین لہ الدین ایت ۶۰ وقال رکم الدعوی استجب لکم.... ایت ۶۵ کے حوا لکی لا الہ الا هو فدعوہ مخلصین لہ الدین نودے سورة کے پرے شبہات منکرینو بدغے دعوہ بیان کڑل نودھے جو ابونہ و سرہ بیان کیگی۔

(خلاصہ د سورة بل مخ تہ او گورہ)

خلاصہ مختصر: سورۃ کے غلو و شہادت دطرزہ مشترکینو اودھنے جوابونہ ذکر دی۔ یہ شروع کے ڈوبے ترغیب الی القرآن او زجر منکرینو دقرآن تہ ذکر دے۔ بیاییت ۵ نہ شہادت شروع دی۔ نو

(۱) ڈوبے شہید/اعتراض ایٹ ۵ وقالوا قلوبنا فی اکنہ استاچہ جزہ مونگ نہ پوھیگو۔ بتاخرے زمونگ د سمجھ نہ بالاتردی۔ لک چہن امیان والی چہ مونگ قرآن تہ شکرہ کیونہ۔ زک

چدے لہ ۱۴ علوم ضروری دی۔ داشہیدہ دتخوانہ راروان دہ۔

نوایت ۶ کے جواب دے۔ چہ قرآن ہم داخرہ کوی چہ قل انما انما بشر منکم زہ ہم ستاسو پیرنگ انسان ہم نو چہ زما پہ سمجھ کے رازی دقرآن نو ستاسو سمجھ کے ولے نہ رازی۔

یوچی الی فرق زما وستاسو مابین کے دادے چہ ماتوچی کیگی اوتا سونہ نہ کیگی۔ دشوچی کیگی؟ انما الھکم الہ واحد دادو حید مسئلہ اسانہ مسلدہ اخرو لے ستاسو سمجھ کے نہ رازی۔

(۲) دویمہ شہید/اعتراض مونگ ستاخرہ زک نہ منو چہ شپے بابا/ولی پہ خوب کے راغلے وو۔ اوکوٹی یے راتہ نیغہ نیغہ کولہ چہ زما پہ نوم دے نذر سختہ بند کڑلہ نو نقصان بدرکزم۔ لہذا

مونگ ہفتہ زور دین پے زو۔

نوایت ۲۵ کے جواب: وقصینا لھم قرآنآء... دابابا/ولی اللہ نہ بلکہ ستاسو ہفتہ دوست ابلیس دے چہ پتاسو مقرر دے اوستاسو دوست دے۔ اولیاء خوستاسو دحال نہ

بے جزہ دی۔

(۳) دریمہ شہید/اعتراض چہ ہرہ دا کتاب واللہ کتاب نہ دے ورنہ دا پہ ضرور بلہ جبہ کے راغلے دے۔ تہ ہم عربی یے او دقرآن ہم پہ عربی کے دے لہذا دا نہ چلہ لگ لگ جوڑوے پہ

چلہ جبہ کے اویاے خلقتونہ بیانوے۔ کہ داد اللہ کتاب وونو بلہ جبہ کے پہ راغلے وو۔

نوایت ۳۳ کے جواب ء اُحییٰ و عَزَّی کقرآن بلہ جبہ کے راغلے وو نو بیاد دے دا اعتراض کو چہ قرآن عجیبی جبہ کے دے اور رسول عربی دے۔ مونگ نہ منو دقرآن۔

(۴) غلو رمہ شہید/اعتراض: چہ دقرآن رشتیا اللہ طرفہ دے نو پہ یوزل پہ راغلے دے۔ دا خو چہ لگ لگ بیانوے لشی۔ نو مطلب داشو چہ دا رسول د زانہ جوڑوی۔

نوایت ۴۵ کے جواب چہ موسیٰ تہ پہ یوخت او پہ یوزل راغلے وو۔ ہفتے کے ہم تاسوا اختلاف جوڑ کڑو۔ ہفتہ ہم تاسوا نہ منو۔ یعنی تاسو د بنی اسرائیلونہ پہ ضد او عناد کے کم نہ

ے۔

نوداعلو شہیدہ منکرینو دتہ سورۃ کے بیان دی۔ بیانورے دے شہیدہ منکرینو الشوری کے بیانیگی۔

سورة الشورى کی

(ترتیباً ۴۲ بعد از حم سجدہ - نزولاً ۶۲ بعد از حم سجدہ - دعویٰ میں ترتیب یوشان چلیگی)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة حم سجدہ	شمار	سورة الشورى
۱-	ژوبے ربط دادے چہ دائرہ سورتوںہ ترتیباً او نزولاً یوں پے دی۔	۱-	دفعہ نکلے ژوبے ربط شو۔
۲-	سورة مؤمن کے دعوہ دتوحید ذکر کر لہ۔ ایت ۱۴ کے فادعوا للہ تخلصین لہ الدین نوسورة حم سجدہ کے ادوے چہ ان الذین قالوا ربنا اللہ ثم استقاموا اتقوا اللہ علیکم لا تخافوا دغے موحدینوتہ فرشتے تسلی درکوی	۲-	ایت ۱۰ کے دا دتوحید مسئلہ نورہ ہم پہ نکلے بوزی چہ ذالکم اللہ ربی علیہ توکلت والیہ انیب
۳-	سورة حم سجدہ کے دشمن کیوں طرفہ شورشے دے پے دعوہ دتوحید باندے۔ ادھنے جو ابوندو۔	۳-	نودلہ نور درے اعتراضونہ پے دعوہ دتوحید ادھنے جو ابوندہ بیانیگی
۴-	ایت ۶ کے ادفرماں چہ انما الھکم الہ واحد فاستقیموا لیہ پدے مسئلہ کلک شہ۔	۴-	ایت ۱۵ کے فرمائی چہ واستقم کما امرت ولا تتبع اھواھم پدے دعوہ دتوحید کلک شہ او ددے مشرکانو دخواہشا تو پے نشے۔ اوگورہ اھواھم دے دیکلے دے دشمن دے ندے دیکلے
۵-	ایت ۱۲ کے ادوے واوی فی کل سماء امرھا اللہ ہر زائے کے چک او امر مقرر کر ل۔	۵-	ایت ۵۲ کے فرمائی وکذا الھ او حینا الیک روحنا من امرنا داستا بیخبر کول ہم زم د او امر و نہ یوامر دے۔
۶-	ایت ۳۰ کے ادوے چہ والہشروا بالجمیع الھی کلتم تو عدون فرشتے موحد تہ دجنت زیری درکوی	۶-	ایت ۲۲ کے پدے غے ترقی دہ فی روضت الجنت لھم ما یشاءون عند ربھم نہ صرف باغیچے دجنتونو بلکہ پورا جھکیل دخواہشا تو بندے ہلنہ براہشی اے موعجدہ
۷-	دقران ددہ نومونہ ذکر شول ایت ۴۴ کے ہڈی و شفاء	۷-	ایت ۱۷ کے ددہ نور نومونہ دقران حق او میزان ذکر کیگی اللہ الذی انزل الکتب بالحق والیمیز ان
۸-	ایت ۵ کے ادوے وقالو قلوبنا انکنہ مشرکین وانی چہ مومگ زڑہ نہ ستاد مسئلہ نہ کوزگی	۸-	ایت ۱۳ کے فرمائی چہ کبر علی المشرکین ماتدعون الیہ دتوحید مسئلہ پدے مشرکانو ڈزیرہ خندہ او بدہ گئی۔

انتیازات (سورة: ۱) سورة ممتاز دے دوجی در یواقتسامو سرہ ایت ۵۱ کے: اللہ نہ کوئی خبرے انسانانو کے چاسرہ گر پدے در یو پریقو یو قحیا الہام (زڑہ کے خبرہ اچول لکہ دعویٰ موربی بی تہ)

دویم: اومن ورا عجاب لکہ موسیٰ سرہ پیکوہ طور باندے دریم: اویرسل رسولاً رایکل دفرشتے پیغمبر تہ

(۲) سورة ممتاز دے پدے در یو اعتراضونو دمنکرینو طرف نہ چہ دارنگ اعتراضات نورو سورتونو کے خندہ۔

(۳) سورة ممتاز دے پے ایت ۴۹-۵۰ باندے بمھب لمن یشاء انا فامھب لمن یشاء الذکور او یزوحھم ذکرانا وانا ہا.....

(۴) سورة ممتاز دے پے لفظ میزان سرہ چہ قران تہ اللہ میزان دیکلے دی۔ ایت ۱۷

(۵) سورة ممتاز دے پے ایت ۱۱ کے پے الفاظو لیس کمنگہ سرہ چہ اللہ پینشان کے مثالونہ میانوہ زکہ چہ اللہ مثال نشینہ۔ دشرک دے۔

(۶) سورة ممتاز دے پے ایت ۱۳ باندے چہ مشرکانو باندے دتوحید مسئلہ بدہ گئی۔ کبر علی المشرکین ماتدعون الیہ

مقصد سورة: نفی دشرک فی الذعا (دا ڈولو حوامیمو مقصد دے) اودفع دنورو در یوشہا تو دمنکرینو طرف نہ پے مسئلہ دتوحید باندے۔

(خلاصہ سورة بلخ تا اوگورہ)

خلاصہ مختصر: حواہم سبع دسورۃ مؤمن نہ شروع دی۔ ہلکتہ دلو لو جو امیوسیح دعوہ ذکر شوہ۔ چہ فادعواللہ مخلصین لہ الدین صرف واللہ ندعا غواڑہ بل چاندہ غواڑہ دادعوہ درے دارے ذکر شوہ۔

ایت ۱۴ کے ایت ۶۰ کے او ایت ۶۵ کے

نوسورۃ حم سجدہ کے پرے تلورا اعتراضونہ ذکر شول پیدغہ دعوہ باندے اودھنے جوابونہ اشول۔ چہ ہفہ دا دو۔

(۱) مونگ ستا پیرہ نہ پوہیکو ایت ۵ کے اودے وقالوقلوبانی آکنہ ایت ۶ کے ورتہ جوات و رکوی چیزہ انسان یم شہ بل مخلوق خونہ یم چیز ما پیرہ نہ پوہیکے قل انما انابشر ملکم

(۲) مونگ ستا خبرہ زک نہ منوچہ دشتہ مہ بابا/ولی یروی چہ درہ خبرہ مہ منہ نوجواب ایت ۲۵ کے وودچہ ابابانہ بلکہ شیطان دے چہ تا سوری۔ چہ قرآن نہ لرے نوشیطان پیدے ملگرنے

دی لکسورۃ الزخرف ۳۶ من یعیش عن ذکر الرحمن نقیض لہ شیطانا فھولہ قرین

(۳) چہ قرآن دہ خدائے کتاب وے نوبلہ جہ کے وے نہ راتلو۔ نوجواب ایت ۴۴ کے وء اء عجی و عربی راشداتماشا او گورہ چہ قرآن عجی جہ کے دے او رسول عربی دے۔

(۴) داتران پیرہ یو دارے وے رانغے چہ لگ لگ رازی۔ جواب ایت ۴۵ کے چہ موسیٰ تورات پیرہ یو دارے رانغے نو ہفہ دے کوم اومنو۔

نواوس دے سورۃ الشوری کے دے نور اعتراضونہ ذکر کوی۔

(۱) دے ڈومی اعتراض دوہ شاخونہ دی یو شاخ: دا خبرہ دتوحید چہ فادعواللہ مخلصین لہ الدین نہ زانہ کوی بل شاخ: دا خبرہ ستانہ نکلے پیغمبر انونہ کڑے۔

دوہ جوابونہ کوی:

(الف) ایت ۳ کے کذا لک یوحی الیک والی الذین من قبلك دا خبرہ تدرانہ نہ کوی بلکہ پیدے تاتہ دہی کیگی اوصرف تاتہ نہ بلکہ ہنخو انو پیغمبر انونہ ہم دہی کڑے شوہ۔

دے مسکے چہ فادعواللہ مخلصین لہ الدین نودواڑو شاخونہ دے اعتراض جواب اوشو۔

(ب) ایت ۱۳ کے تفصیلی جواب کوی۔ چہ تاتہ کوم دین دہی کیگی ددغے دین دہی نوح تہ ابراہیم تہ او موسیٰ تہ اودغے عیسیٰ تہ ہم شوہ۔ نوچہ میز کے کوم پرینخول ہفہ

ہم دیکے راغلل

(۲) دویم اعتراض: ٹول ملیان ستا خلاف دی ہغوی خودا خبرہ نہ کوی دا کومہ چہ تہ کوی چہ ویلے شتہ۔ ادا بابا نہ راری اودھنے ستا پیرہ حال خبر نہ دے۔ بلکہ نور ملیان خودائی چہ ویلے شتہ

وے آدم دہی وسیلہ نہ دہ نہ دے۔

دوہ جوابونہ کوی:

(الف) ایت ۴ کے و ما تفرقوا الا من بعد ما جاء ہم العلم بنیاد اللہ باغیان دی چہ وائی چہ اللہ بئیر ویلے سوال نہ قبولی۔

(ب) بل جواب ایت ۲۱ کے ام لھم شرکاءو شرعوا ہم من الدین ایادوی بل خدائے شتہ چہ خدائے ورتہ دین رالیگے وی اودھنے کے داوی چہ ویلے دذوا توشتہ۔ اود اللہ نہ براہ

راست غوستورہ سوال نہ کیگی۔

(۳) دریم اعتراض: ہنخوئی ٹول کتابونہ ستادغے مسکے خلاف دی۔ کتابونہ کے ویلے ذکر دی۔ تہ دھنے کتابونہ لیکو کونہ غٹ سڑے خونہ۔

نو ۵ جوابونہ کوی

(الف) ایت ۱۰: و ما تخلقتم فیہ من شیء فھمہ الی اللہ ستاسو اختلاف والا مسئلہ اللہ پیرہ کتاب یعنی پیرہ قرآن سرہ حل کڑہ۔ زکہ چہ داسوئی دہ۔

(ب) ایت ۱۵: و قل امنک بما انزل اللہ من الکتاب ما پیرہ قرآن ایمان راوڑے دے پیرہ بل کتاب نہ۔ کہ ستاسو کتابونہ دذوا تو ویلے دی نو نہ منم

(ت) ایت ۱۷: اللہ الذی انزل الکتاب بالحق والمیزان راوڑہ ستا دا خبرہ اوقمیدہ چہ پیرہ قرآن اے اولو چہ ویلے شتہ او کہ براہ راست دغوستو تعلیم و رکوی قرآن۔

مومہ ۶۰ وقال ربکم الدعوی ایتجملکم پیرہ کے راتہ وسیلہ دذوا تو ثابت کڑہ یا لجیب دعویۃ الدارح اذا دعان دیکے راتہ وسیلہ ثابت کڑہ

(ث) ایت ۴۷: استجبوا لربکم دعقیدے باب کے نور و کتابونہ پیرہ نہ زہ۔ بلکہ دچیل رب کتاب پیرہ لاڑش۔

(ج) ایت ۵۲: وکذا لک اوصینا الیک روحا من امرنا ما کنف تدری ما لکتاب ولا الایمان لکن جعلنہ نوراً نھدی بہ من یشاء من عبدنا دایمانیا تو دپارہ قرآن کریم کافی کتاب

دے دہل کتاب ضرورت تختہ دعقیدے زده کولود پارہ۔

یادساتے داٹول اودہ اعتراضات/شہادت شول دسکرینو طرف نہ پیرہ دعوہ دتوحید باندے۔ نکلے بہ نور ہم بیانیگی پیرہ نور و سورتونو کے۔

سورة الزخرف کی (ترتیباً ۴۳ بعد از شوری - نزولاً ۶۳ بعد از شوری)

رابطہ مابین سیرہ (اگرچہ بعضے علماء دوسے نوردخوا میسبج ربط نہ بیانوی۔ زکہ چرٹو لو جو ایمو یو مقصد دے۔ مگر بعضے علماء دا شاعت نے بیانوی۔ نومونگ نے زکہ بیانوی۔)

شمار	سورة الشوری	شمار	سورة الزخرف
۱-	دشکرا نوڈنلو رواعتر اوضونو جو ابونہ پہ ہم سجدہ کے او در یو اعتر اوضونو جو ابونہ پہ شوری کے اوشول	۱-	نودے سورة کے دشکرا نوڈنلو (یعنی اتم) اعتر اض جواب کیگی۔ پہ ایت ۸۶ کے
۲-	خاتمہ پہ ترغیب الی القرآن اوشوہ ایت ۵۲ وکذا لک اوصینا الیک روحا من امرنا....	۲-	نودے سورة افتتاح کیگی یہ ترغیب الی القرآن باندے او بی ایت ۴۳-۴۴ کے خصوصی ذکر د قران پاک د فریضیت کو لے شی۔
۳-	اجمالاً د جنت بیان دو۔ پہ ایت ۲۲ کے	۳-	نودے سورة کے تصبیلاً د جنت بیان کو لے شی ایت ۶۸-۷۳ پورے
۴-	ایت ۵۲ کے اوے چتران رزواہ۔ وکن جعلنا نورا من نساء من عبادنا	۴-	نودے سورة کے ایت ۴۴ کے فرمائی چہرہ بددے قران اثور بارہ کے تپوس کووم وانه لذکر لک ولتوک و سوف تسلون
۵-	ایت ۳۳ کے اوے چہ کشتی م دررہ پیدا کڑی دی پ سمندر کے پشان دغر (کدہ بحری جہاز)	۵-	ایت ۱۲-۱۳ کے فرمائی جعل لکم من الفلک وانا نعام ماترکون (نو شکر یہ ادا کڑہ کدہ دغے اللہ)
۶-	ایت ۲۸ کے اوے ان الانسان لکفور	۶-	ایت ۱۵ کے ترقی وہ فرمائی ان الانسان لکفور مبین
۷-	ایت ۲۸ کے اوے چہ غلغونو اومیدو نردو ستوباران کووم	۷-	ایت ۱۱ کے فرمائی چہ باران سرہ زکہ تازہ کوو۔

امتیازات د سورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پہ بیان دعا د سورائی ایت ۱۳-۱۴ سبحان الذی ترنا هذا واما کننا لمقرنین وانا الی ربنا لمظلمون
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۸ باندے چہ ابراہیم کلمہ دو توحید پہ چل پست کے مسلسل گرزولے وہ۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۱ باندے چہ دشکرا نوڈنلو وکیل چہ قران دے کے یاد طائف پہ یو مالدار سڑی ولے نہ راتلو۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۶-۳۷ باندے دمن لعش عن ذکر الرحمن فیض لہ شیطانا فھو لوقرین و انھم یصدونھم عن السبیل و یحسبون انھم مھتدون
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۳ چہ اللہ فرمائی چہ قران ستا او ستا دووم امت د پارہ شرف دے۔

مقصد سورة: نفی دشکرا فی الدعاء (د او و اژدو سوتو نو۔ مومن نہ۔ احتاف پورے۔ ہم دا یوہ دعوہ/ مقصد دے۔) او پہ دے سورة کے داتے شہبہ/

اعتراض رد کو لے شی ہنہ دا چہ مشرک وائی چہ نیک وہ مونگ خودی نہ نہ خدا یا ان نہ واپو۔ مگر دا چہ دوی مونگ خلاصی د اللہ نہ او زمونگ د پارہ د اللہ نہ سوال کوی مونگ خودی نہ خدا یا ان نہ واپو۔ نہ مونگ تھے مشرکان وائے۔ مونگ دوی نہ سوال کوو۔ دوی زمونگ د پارہ اللہ نہ سوال کوی او اللہ دوی سوال نہ رکوی۔ لہذا دوی مونگ خلاصی د اللہ نہ۔

نوایت ۸۶ کے جواب کوی۔ ولایملک الذین یدعون من دونہ الشفاعة دا اتمہ شہبہ او دھنے جواب دے۔

دے نہ علاوہ شہبہ نورے شہبہ پدے سورة کے ہم بیانیگی۔ چہ ہنہ دادی۔

شہبہ ۱: ایت ۱۵: چہ دا د اللہ نازولے دی۔ زکہ نے رامد کوو۔ و جعلوا لمن عبادہ نجونا

شہبہ ۲: ایت ۲۰: دامونگ چہ دوی نہ رامد شے واپو۔ نو پدے اللہ خوشحالگی۔ وقالوا لو شاء الرحمن ما عبدھم

شہبہ ۳: ایت ۲۲: چہ دا زمونگ زور دین دے۔ چہ علماء د اسکے مونگ نہ بیان کڑے دی۔ قالوا انا وجدنا آباءنا علی امہ وانا علی الخیر ہم مستدون

شہبہ ۴: ایت ۳۰: دا رسول جادو گردے دزانہ لکیا دے او چہ خلق ورتہ ناست دی۔ نو پدے دوی نے جادو چلیدے دے۔ ولما جاء ہم الحق قالوا لھذا سحر وانا بہ کفرون

شہبہ ۵: ایت ۳۱: چہ کہ دا قران د خدا نے کتاب دے نو پدے یولوے عالم ولے نہ راتلو۔ دا پیدائی تہیم او فریب او امی باندے ولے رائے۔ دے رات لوے سڑے شو۔

شہبہ ۶: ایت ۶۰: چہ اللہ فرشتہ ولے نہ رالیگہ بطور پیغمبر پڑے دے انسان۔

مگر اصل شہبہ چہ حوامیو دعوہ (فدو اللہ مخلصین لہ الدین مومن ۱۴) سرہ متعلق وہ ہنہ دا چہ ۸۶ کے چہ مونگ دوی نہ چہ دا راور سے رامد شے واپو۔ نو مونگ خودی نہ

خدا یا ان نہ دی ویکلے۔ بلکہ دوی اللہ نہ زمونگ سوال پیش کوی او مونگ خلاصی اللہ نہ نو جواب: چہ اللہ دا اختیار ہے چہ نہ دے وکڑے۔ ولایملک الذین یدعون من دونہ الشفاعة

سورة الدخان کی

(ترتیباً ۴۴ بعد از زخرف - نزولاً ۶۴ بعد از زخرف)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة الزخرف	شمار	سورة الدخان
۱-	شروع سورة پي ترغيب الى القرآن سره شوع ده۔	۱-	نودا سورة هم پي ترغيب الى القرآن سره شروع كيگي۔
۲-	دشركي نود شيعه جواب ايت ۸۶ كے اوشو چ سفارشيان ندي۔	۲-	ايت ۶ كے فرمائي چ ستا سوال صرف اللہ ادري / قبولي بل ٹوك نہ۔ یعنی تقي پہ ما سبق ده۔
۳-	دني خبره ايت ۸۸ كے ذكر شوع ان طوع لاء قوم لايوع منون	۳-	ايت ۲۱ كے دموي خبره: وان لم توع منوا بي فاعتر لون۔ كز ما خبره نہ منے نولرے شے رانہ۔
۴-	مومنانو نہ بشارت اخروي۔ و۔ ايت ۷۰-۷۳ پورے: اذ علوا الجحيم اتم وازوا حكم تحمرون	۴-	ايت ۵۱-۵۷ هم بيان د بشارت اخروي۔ چہ صرف نچلے بيہيانے نہ بلکہ وزو جھم بخور عين
۵-	ذرعون د هلاکت ذكراوشو اجمالاً مختصراً پ ايت ۵۵ كے	۵-	نودے سورة كے تفصيلاً ذكر كولے شي۔ ذرعون د هلاکت۔
۶-	ايت ۴۴ كے اووے۔ انہ لذكر لك ولقومك....	۶-	ايت ۳ كے فرمائي چہ انا انزلناہ في ليالۃ المبارک
۷-	ايت ۶۷ كے اووے چہ متقيا نو دوتی چہ آخرت كے هم دي۔	۷-	ايت ۴۱ كے فرمائي چہ كافران يودوست بہ بل تہ پ آخرت كے هيٹ فائده نشي در كولے۔
۸-	ايت ۳۰ كے كافرو قرآن تہ جادو ويجلے دے۔	۸-	ايت ۱۴ كے رسول تہ مجنون والي۔

انتیازات د سورة: (۱) سورة ممتاز دے پ ايت ۴ باندے فیہا یفرق کلن امر حکیم (پہدغے شپہ کے فیصلے دکارونو جدا جدا کولے شي۔)

(۲) سورة ممتاز دے پ ايت ۱۰ باندے یوم تاقی السماء بدخان بین آسمان پہ لوگے شي او یعیث الناس داخلین بہ پت کڑی۔

(۳) سورة ممتاز دے پ ايت ۱۴ باندے چہ ابناء دافردہ۔ در رسول متعلق: معلوم مجنون ڈیر پوہ لیونے دی۔ (پہدے خبره سوچ اکرے پوہ او لیوے)

(۴) سورة ممتاز دے پ ايت ۲۴ وازوک البحر رهوا خشک / ولاڑ دریاب پریدہ

(۵) سورة ممتاز دے پ ايت ۲۵-۲۷ پے نمتونود دنیا فرعون لہ۔ چہ بانوہ، چنے، مقام کریم وغیرہ دو۔

(۶) سورة ممتاز دے پ ايت ۲۹ فنا بکت علیہم السماء آسان اوزر کے ذرعونیا نو پہ هلاکت اوندہ بزل۔

مقصد سورة: بیان د نہی شیعہ پہ دعوه د حوامیسوع چہ هغه دعوه پہ سورة مومن کے درے وارے بیان شوع ده۔

(ايت ۱۴ كے فدو اللہ مخلصین لہ الدین ايت ۶۰ كے وقال ربکم الدعوی اتجب لکم... او ايت ۶۵ كے هو الھی لا الہ الا هو فدعوہ مخلصین لہ الدین)

سورة تم جہہ کے پہدغے دعوه باندے ثلور شیعہ اودھے جوابونہ بیان شول چہ هغه دا دو۔

(۱) ايت ۵: مونگ ستا پخبرو نہ پوہیگو جواب ايت ۶ كے: زہ ہم ستا سوپشان انسان ہم۔ ولے نہ پوہیگی زما پخبرو۔

(۲) مونگ ستا خبره / مسلك زك نہ منو چہ د شپے خوب کے باہام یروی جواب ايت ۲۵ كے چہ باہانہ بلکہ شیطان دے یروی

(۳) کہ قرآن د اللہ کتاب وے نوبلہ جبہ کے بہرا غلے وے۔ جواب ايت ۴۴ كے غ انجی و عربی

(۴) کہ د قرآن رشتیا د اللہ کتاب وے نو پہ دارے بہرا غلے وے۔ جواب ايت ۴۵ كے چہ تورات تانوکوم اومنو حالانکہ هغه پہ یودارے را غلے دو۔

بیاد رے اعتراضات اودھے جوابونہ اوشو پہ سورة شوری کے:

(۵) دا خبره دوحید (فدو اللہ مخلصین لہ الدین) تہ دزانہ کولے۔ اودا خبره ہنگے پیخبر انونہ کڑے۔ نو جوابونہ ايت ۳ + ۱۳ كے اوشو۔

(۶) ٹول ملیان ستا خلاف دی هغوی خودا خبره نہ کوی بلکہ هغوی وائی چہ وسیلے شتہ۔ بابا گان رارسید شي۔ ولے آدم دنی پہ وسیلے نہ وود خلاص شوع۔ جواب ايت ۱۴+۲۱ كے

(۷) پخوانی ٹول کتابونہ ستادغے مسلك خلاف دی۔ نو جوابونہ ۵ اوشو ايت ۱۰، ۱۵، ۱۷، ۲۷، او ۵۲ كے

(بل طرف تہ ہم اوگورہ)

بیا بلہ شہبہ پہ سورۃ الخرف کے وہ۔ ہنہ دا چہ:

(۸) ٹیک دہ مونگ خور تہ خدا یان نہ وایو۔ تہسے مونگ تہ مشرکان وائے۔ مونگ دوی تہ سوال کوو۔ او دوی ز مونگ د پارہ اللہ تہ سوال کوئی۔ نو دا ز مونگ ویلے دی۔ ددوی پہ شفاعت سرہ اللہ

ز مونگ کار کوئی۔ نو جواب ایت ۸۶ کے ولا یمک الذین یدعون من دونہ الشفاعۃ

نواوس دے سورۃ الدخان کے نہمہ شہبہ:

(۹) اصل کے دا د ہنغے اتے شہبہ دویم شق دے۔ ہلتیہ نئے جواب اوکڑو۔ چہ نہ دوی سرہ د شفاعت اختیار شتہ اونہ اور یدیشی۔ نو دا مشرک وائی کیدیشی چہ و اور ی۔

نوایت ۶ کے جواب کوئی انہ السبح العظیم صرف یو اللہ ستاسو سوال اوڑی بغیر غو گونو۔ (پہ سمج بانڈے الف + لام د پارہ د تخصیص دی۔ چہ دا صفت صرف دا اللہ

دے) او یقیناً چہ صرف دا یو اللہ بغیر غو گونو اور ی چہ دا اتفاق مسلدہ۔ او قبولتیا ہم کوئی۔ بل ہیٹ ٹوک نہ اور ی بغیر غو گونو۔ ز کہ چہ دا باغو گونہ ختم دی۔ او کہ فرض کہ

شتہ ہم نو قوت سماعت پکے نشتہ۔ د قوت سماعت د پارہ نوح اول شرط دے ددہ پہ جسم کے۔ اونہ قبولتیا کو لے شی۔ اعراف ۱۹۵: اللهم ارسل یمشون بھما.. اللهم

اذان یمشون بھما.. نو چہ ددغے اللہ پہ اور یدو کے ہیٹ شک نشتہ نو بیا د ہنغے ذات نہ و لے نہ غواڑے۔

سورة الجاثية

(ترتیباً ۲۵ بعد از دخان - نزولاً ۶۵ بعد از دخان)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة الدخان	شمار	سورة الجاثية
۱-	شروع دسورة پہ ترغیب الی القرآن سرہ۔	۱-	نودا سورة هم شروع پہ ترغیب الی القرآن سرہ دے۔ نوپدے وجہ سے متصل راڈو۔
۲-	نہم شبہہ وہ دحوامیسوع پہ دے سورة کے: چہ مونگ خودرتہ خدا یان نہ دایو۔ مگر دوسرہ وہ چہ زمونگ سوال اورى۔ او الثرتہ وژانڈے کوی۔ نو جواب ادشوایت ۶ کے اندسوع العلیم	۲-	لسبہ شبہہ پیدے سورة کے ایت ۱۸ کے۔ چہ زمونگ دین پخوانے دے old is gold نودے سورة کے ددغے شبہہ دفع کو لے شی۔ نوپدے وجہ سے متصل راڈو۔
۳-	فرعون دسویٰ مزاق اژاد کرو نو غرق م کڑو ایت ۲۳	۳-	ایت ۹ کے فرمائی چہ ٹوک زما تینو پورے ٹوٹے کوی ہغہ عرق کو دم۔
۴-	مومنو دپارہ جنت ایت ۵۱ کے ذکر دے۔	۴-	ایت ۳۰ کے ترقی پہ ماسبق وہ ذالک هو الفوز الیمین
۵-	ایت ۳۲ کے افرمائی چہ بنی اسرائیل م اوچت کڑے دو پہ چلہ زمانہ کے ولقد انزلہم علی علم علی الخلمین	۵-	ایت ۱۶ کے ترقی وہ پہ ماسبق وفضلنا ہم علی الخلمین
۶-	ایت ۳ کے فرمائی چہ قرآن م دجیر او برکت شہ کے نازل کڑے دے۔	۶-	ایت ۲۰ کے فرمائی چہ لھذا بصائر الناس وھدی ورحمۃ لقوم یوقنون
۷-	ایت ۳۵ کے دقیامت نہ دکافرو انکار ذکر دو۔	۷-	ایت ۳۳ کے ددغے مگر یونہی قیامت والود پارہ سزا ذکر دے۔ وما واکم النار

انتیازات دسورة:

(۱) سورة ممتاز دے پہ دے بیان چہ ہر امتی پہ چلے اعمال نامے تہ راغوتے شی ایت ۲۸ کل لیسہ تدعی الی کتابہا

(۲) سورة ممتاز دے دکافر و پیدے دائینا چہ مونگ ٹوک نشی ہلاک کو لے لگر زمانہ ایت ۲۳ وما یھلکنا الا اللہ

(۳) سورة ممتاز دے پیدے خبرہ چہ فرمائی چہ کلہ پوھشی پہ حقہ مسکہ یا قرآن نو ہل دے مزاق اژادوی۔ ایت ۹ واذا علم من ایئنا ہیما ان اتخذھا مھو وا

(۴) سورة ممتاز دے پیدے خبرہ چہ قرآن پیرا بل دا سے کوم کتاب دے چہ دی پرے ایمان راڈوی یعنی نہ بل ایمان والا کتاب ہاں جہنم دے دہ لمرہ۔ ایت ۶-۷

(۵) سورة ممتاز دے پہ برترے دینی اسرائیلو دچلے زمانے پہ خلقو باندے پہ وچہ ۵ دجو ہاتو (۱) کتاب (۲) حکم (۳) نبوت (۴) رزق (۵) نور و فیلتونہ پہ خلقو باندے ایت ۱۶

مقصد دسورة: بیان دے شبہہ دمنکرانو او جواب ددغے شبہہ ہغہ دا چہ:

ستاسودین نو دے دے اوز مونگ دین پخوانے دے۔ لہذا مونگ زور دین پے زو۔ چہ ہغہ تا بعداری زمونگ دشترانودہ۔ چہ پہ دغہ دین کے غوثان او ابدالان دی۔

اودغہ متفق علیہ دین دے۔ لہذا مونگ ستاسودانو دے دین نہ منو۔

جواب: ایت ۱۸: ثم جعلک علی شریح من الامر ولا تتبع اھواء الذین لا یعلمون۔ دین ہغہ دے۔ چہ واللہ طرفہ دے۔ اودین ہغہ نہ دے چہ پہ خواہشا تو مینی دی۔

یعنی دامنکرین ددین نہ بلکہ دچلو خواہشا تو تابع دی۔ دین بہ منقول وی دینبر انونہ علی شریح من الامر واضح دین دچو انونہ پینبر انونہ چہ ہغہ فدعو اللہ مخلصین

لہذا دین دے یعنی نور و الفاظو کے ہغہ لا الہ الا اللہ دے چہ دہر پینبر دین دے۔

﴿دے دحوامیسوع ترتیب وار تفصیل او گورہ دسورة اھتاف (چہ آخری دحوامیسوع سونو دے) دخلا سے بل طرف تہ﴾

سورة الاحقاف کی

(ترتیباً ۲۶ بعد از جاثیہ - نزولاً ۶۶ بعد از جاثیہ)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة الجاثیہ	شمار	سورة الاحقاف
۱-	ترغیب الی القرآن سرہ سورة شروع شوے ود۔	۱-	نودا سورة هم پہ ترغیب الی القرآن سرہ شروع شو۔
۲-	شروع دسورة هم پہ من اللہ العزیز الکریم اذخاتمہ ہم پدغے سرہ اوشوہ۔	۲-	نوددے سورة شروع کے ہم من اللہ العزیز الکریم ے راوڑو۔
۳-	ایت ۲۲ خلق السموات والارض بالحق	۳-	ایت ۳ کے ترقی پہ ماسبق دہ۔ ماخلقنا السموات والارض الا بالحق
۴-	ایت ۲۳ کے ود۔ وختم علی سمعہ وقلبہ.... زکہ چر دوی ددے نہ چل مقصد وانہ غمٹو	۴-	ایت ۲۶ فرمائی وجعلنا لهم سمعاً والبصائر وانفذنا فما غشی سمعهم والبصائر ولا نفخنا لهم من حیثی
۵-	ایت ۲۸ کے دیکھے ود۔ الٹا بدوی دا بحرمان پہ قیامت کے (پہ ٹلور بوڑی بدوی۔)	۵-	ایت ۲۶ کے وائی چہ صرف پہ ٹلور بوڑی نہ بلکہ کاثرہ او ژانده بہ ہم دی۔
۶-	دے سورة الجاثیہ کے لسمہ شہبہ وہ دعوا میسوح اودھنے جواب	۶-	نوددے سورة الاحقاف کے یو لسمہ شہبہ پہ دعود دعوا میسوح اودھنے جواب دے۔

امتیازات دسورة

- (۱) سورة ممتاز دے پہ واقعہ جنا تو چر دا ویدو قرآن ایت ۲۹ وغیرہ
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ادا بود قرآن و طرفہ جنا تو نہ ایت ۲۹ قالوا انصوا لکہ تنگہ چہ قرآن فرمائی چہ واذا قرأ القرآن فاستمعوا وانصوا لعلکم ترحمون۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ تبلیغ جنا تو ایت ۲۹ ولوالی تو هم منذرین اور ایت ۳۱ ایسی واداعی اللہ و انبوا بہ...
- (۴) سورة ممتاز دے پہ تصدیق قرآن جنا تو طرف نہ ایت ۳۰ انزل من بعد موسیٰ صدقاً لعلین یدیرہ یسجدی الی الحق والی طریق المستقیم
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ثلاثون شہر باندے چہ مور دے پچی نہ ۳۰ میا پشنتے پی در کڑی
- (۶) سورة ممتاز دے پہ نصیحت دسور پلار زوی نہ ایت ۱۷ وھما یستغثن باللہ ویکل امن ان وعد اللہ حق
- (۷) سورة ممتاز دے پہ بیان ددوہ قسم اولاد نیک عمل اولاد او بد عمل اولاد ایت ۱۷

مقصد دسورة: بیان دیو لسمے / آخری شہبے پہ مرکزی دعوہ دعوا میسوح (فدعو اللہ مخلصین لہ لدین) باندے۔ اودھنے جواب پہ ایت ۲۸ کے

دا سورة آخری دعوا میسوح دے شہبہ دادہ چہ مونگ خور نہ خدایان نہ دایو۔ بلکہ ددوی پہ سنگ / جولائے کے نجات دے۔ اذخیر و برکت دے۔ نو جواب کوی پہ ایت ۲۸ کے چہ کہ ددوی پہ سنگ کے نجات دے۔ نو قلولوا نصرهم الذین اتخذوا من دون اللہ قرباناً لہم دغے عادیانولرہ ولے ددوی بابا گانوی نہ کڑے شو۔ دا اللہ عذاب نہ۔

﴿ خلاصہ شہادتوں و دعویٰ مسموع ﴾

دعویٰ مسموع دعویٰ ذکر وہ ہے سورۃ مومن کے درے وارے:

(ایت ۱۳ کے فدعوا اللہ مخلصین لہ الدین ایت ۶۰ کے وقال ربکم الدعویٰ استجب لکم... او ایت ۶۵ کے ہوا لکی لا الہ الا هو فدعوه مخلصین لہ الدین)

چہر کلہ دعویٰ ذکر شوہ نو منکرینو پے در پے اعتراضات / شہادت شروع کر ل چہ ہفہ دادی:

سورۃ تم سجدہ کے پدغے دعویٰ باندہ سگور شہبے اودھنے جوابونہ بیان شول چہ ہفہ دا دو۔

(۱) ایت ۵: مونگ ستا پخرو نہ پوہیگو جواب ایت ۶ کے: زہ ہم ستا سو پشان انسان ہم۔ ولے نہ پوہیگی زما پخرو۔

(۲) مونگ ستا خبرہ / مسئلہ زک نہ منو چہ دھنے خوب کے بابام پروی جواب ایت ۲۵ کے چہ بابانہ بلکہ شیطان دے پروی

(۳) کہ قرآن دا اللہ کتاب وے نوبلہ جہ کے برا غلے وے۔ جواب ایت ۴۴ کے اء عجی و عربی

(۴) کہ قرآن رشتیا دا اللہ کتاب وے نو پو وارے برا غلے وے۔ جواب ایت ۴۵ کے چہ تورات تا سو کو م اومنو حالانکہ ہفہ پو وارے را غلے وے۔

بیاد رے اعتراضات اودھنے جوابونہ اوشو پے سورۃ شوری کے:

(۵) دا خبرہ و تو حید (فدعوا اللہ مخلصین لہ الدین) نہ دزانہ کوے۔ اودا خبرہ ٹکے پیغمبر انونہ دہ کڑے۔ نو جوابونہ ایت ۳ + ۱۳ کے اوشو۔

(۶) ٹول ملیان ستا خلاف دی ہغوی خودا خبرہ نہ کوئی بلکہ ہغوی دا ئی چہ ویلے شتہ۔ بابا گان رار سیدیشی۔ ولے آدم دنی پو ویلہ نہ و خلاص شوے۔

جواب ایت ۱۳ + ۲۱ کے

(۷) چوانی ٹول کتابونہ ستا دغے مسئلہ خلاف دی۔ نو جوابونہ ۵ اوشو ایت ۱۰، ۱۵، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲ کے

بیا بلہ شہبہ پے سورۃ الخزرف کے وہ۔ ہفہ دا چہ:

(۸) ٹیک دہ مونگ خودرتہ خدا یان نہ وایو۔ تہ سے مونگ تہ شرکان وانے۔ مونگ دوی تہ سوال کوو۔ اودوی زونگ دپارہ اللہ تہ سوال کوئی۔ نو دا زونگ ویلے دی۔

ددوی پے شفاعت سرہ اللہ زونگ کار کوئی۔ نو جواب ایت ۸۶ کے ولایم لک الذین یدعون من دونہ الشفاعتہ

بیا بلہ شہبہ ذکر دہ پے سورۃ الدخان کے

(۹) کیدیشی چہ زونگ سوال وادری۔ نو جواب ایت ۶ کے وو چہ انہ لسمیع العلمیم

بیا بلہ شہبہ ذکر دہ پے سورۃ الجاثیہ کے:

(۱۰) چہ مونگ زور دین پے زو۔ اوستادین نوے دے دانہ منو۔ نو جواب ووپا ایت ۱۸ کے چہ دین ہفہ دے چہ پیغمبر انونہ منقول وی۔ اودین دخواہشا تو شے نہ

دے۔

بیا بلہ آخری شہبہ ذکر دہ پے سورۃ الاحقاف کے:

(۱۱) چہ مونگ خودرتہ خدا یان نہ وایو۔ بلکہ ددوی پے سنگ کے یا لمن کے نجات دے اوجیر و برکت دے نو جواب ایت ۲۸ کے چہ قوم عادلہ ولے ددوی بابا گانوفج

نہ کڑے شو۔ چہ تا سو ددوی پے سنگ کے نجات گنڑے۔

سورة محمد مدنی

(ترتیباً ۲۷ بعد از احقاف - نزولاً ۹۵ بعد از حدید)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة الاحقاف	سورة محمد
۱-	مسئلہ ثابتہ کفر لہ پیدائیلو عقلیہ نقلیہ او وجیہ سرہ	نودے سورة کے ترغیب الی القتال چہ کہ اوس ہم نہ نئی نوقال ورسرہ او کثرہ فاضرب الرقاب ایت ۴
۲-	ایت ۵ کے اودے چہ مشرک غٹ گمراہ دے۔	نودت ایت انکے فرمائی چہ اعمال او عقیدہ دواڑہ نے بر باد دی۔
۳-	بیان دجنت مختصراً او شو	نودت ایت ۵ کے تفصیل ددنے جنت کوی۔
۴-	بیان دشہما تو دشراکانو او جو ابونہ او شول۔	نودت بیان دحالا تو دشرفاقو کوی چہ دشہما نہ صرف مشرکان پیدا کوی بلکہ منافقان ہم پیدا کوی۔
۵-	ترغیب الی القرآن و مبلغ ایت ۳۵ (داقران رسول دی خلقوتہ)	نودت حالات انکار یا نودقران ذکر کوی۔
۶-	قوم عاد دینبیر و حضرت ہود خلاف او کفرل نوجاہ م کفرل	نودت ایت ۳۳ کے فرمائی چہ ہر شوک چہ دینبیر خلاف کوی عمل نے تباہ کیگی۔

انتیازات دسورة:

(۱) سورة ممتاز دے پایت ۴ باندے چہ پدیکے دندے د روایت بیان نے کڑے دے۔

(۲) سورة ممتاز دے پایت ۱۲ چہ دینا پرست کپے د غوی سرہ مشابہ کڑے شوے دے۔

(۳) سورة ممتاز دے پایت ۱۵ چہ غمخو قسمہ و لے/شہر و نہ ذکر کولے شہ دجنت چہ صفحہ پی، او بہ، شات او جنتی شراب دی۔

(۴) سورة ممتاز دے پایت ۲۳ افلا نجد یرون القرآن ام علی قلوب انقلھا۔۔۔

(۵) سورة ممتاز دے پایت ۱۹ فاعلم انہ لا الہ الا اللہ چہ ایمان پیکلہ زان پوہ کڑہ زان نہ طولی مہ جوڑوہ۔

(۶) سورة ممتاز دے پایت ۳۲ باندے چہ درے قسمہ خلق بر باددی (الف) کافر (ب) چہ خلق بندوی دلارے/دین واللہ نہ (ت) چہ کوم دینبیر خلاف کوی۔

(۷) سورة ممتاز دے پایت ۳۷ چہ کہ اللہ تاسو نہ تاسو سول مال غوستے دتے نوجمل بہ ذکر کولے دتے۔

(۸) سورة ممتاز دے پایت ۲۷ چہ کافر و سرہ ترھے وختہ پورے جہاد کوہ چہ تر شو ہتھار او غور زوی/شکر پریدی۔

مقصد دسورة: ترغیب الی الجہاد و الانفاق (چہ بدنی او مالی قربانی دواڑہ و کڑہ اللہ دپارہ) او ورسرہ ورسرہ احوال و منافقانو ہم ذکر کوی۔

تقسیم دسورة: سورة دودہ حصے دے: (۱) ایت ۱ - ۱۹: پدیکے ترغیب الی الجہاد او آخر کے پرے مسئلہ تفریح کوی فاعلم انہ لا الہ الا اللہ ایت ۱۹ چہ جہاد بہ دے مقصد لہ کوے۔

(۲) ایت ۲۰ - ۳۸: پدیکے ترغیب الی الانفاق او احوال و منافقانو چہ ہمیشہ بہ دوی ٹال مشول کوی بہ جہاد کے ہم او انفاق کے ہم

اودوی بہ چرے ہم ددین کار خلوص سرہ نہ کوی۔

دا قران طریقہ دہ۔ چہ مسئلہ دتوحید او رسالت بیان کڑی۔ نوورپے مسئلہ دجہاد او انفاق راوڑی۔ زکہ چہ دغہ مسئلہ دتوحید قران او سنتو جہاد

او انفاق نہ دینبیر نشی خوریدے۔ یعنی صرف دغلے کار نہ بلکہ جان او مال بہ ہم لگوے۔

سورة الفتح مدنی (ترتیباً ۳۸ بعد از محمد - نزولاً ۱۱۱ بعد از جمعہ)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة محمد	سورة الفتح
۱-	پہلے سورة کے بیان درغیب الی الجہاد الی القتال دو۔	نودے سورة الفتح کے بشارت درکوی نفعی۔ چہ جہاد و اکڑو نو خوشخبری دفتے داخلہ۔
۲-	پہلے سورة کے یعنی آخری آیت کے اوے۔ چہ کہ تا سو جہاد او انفاق اونکر و نو۔	نودے سورة کے پرے مثال بیانوی و صحابا و سپا ایت ۲۹ کے چہ ہنوی بہادران دو۔ او پے دینے زانو نہ قربان اللہ بہ بل قوم راوی چہ ہنوی بد اللہ پے دین جانثاران وی۔
۳-	زجرو دے سورة کے منافقا نو لہرہ چہ جہاد او انفاق نہ کوی۔	نودلہ ایت ۱۷ کے جہاد نہ کو کو نہ سے شخلق مستحق کڑل چہ ہنہ معذورہ خلق دی۔ یعنی دوی دے زجر نہ نفع دی۔
۴-	ایت ۱۷ کے اوے چہ ٹوک دھد ایت طلب گاردی نو ہنہ توفیق دھد ایت درکو و والذین اھتد و ازادھم ہدی و اھم تقوھم	نودے سورة کے مثال دھنہ خلق چہ طلب دے دھد ایت او کڑو نو دھد ایت در نصیب شو۔ چہ ہنہ صحابہ دو۔ ایت ۲۶ کے اوے زما نیل چہ و اھم کلمۃ التقوی صحابا و سرہ کے کلمہ تقوا اولگولہ۔
۵-	ایت ۱۵ کے بیان درجنت نہر نو او شو۔ چہ ٹلو قسم نہر نہ ہو۔	ایت ۵ کے فرمائی پے دے جنت کے بہ مومنان سڑی او خزے اوی۔
۶-	ایت ۱، ۲۸، ۳۲ کے اوے چہ منافقا و دشمن کیوں عمل بر باد دے۔	نودے سورة ایت ۶ کے فرمائی چہ پے دوی د اللہ لعنت دے او دوی دوزخیان دی۔
۷-	ایت ۲۵ کے اوے چہ منافقا نہ تا سو نہ تنہی پے شاگانو۔	ایت ۱۰ کے فرمائی چہ صحابا او مومنا بہ دسرہ بیعت کوی۔ د دین پے کارونو کے

انتیازات و سورة: (۱) سورة ممتاز دے پے ایت ۱۸ چہ بیان کوی دھنہ اونے چہ دکوے لاندے بیعت (بیعت رضوان) شوے دو۔ (۲) سورة ممتاز دے پے بیان و صلح حدیبیہ باندے

(۳) سورة ممتاز دے پے زید فحقو لکہ فتح مکہ فتح خیبر فتح فارس وغیرہ

(۴) سورة ممتاز دے پے خواب پیغمبر ایت ۲۷

(۵) سورة ممتاز دے پے صفا تو صحابا و چہ بیان دصفا توے شوے دے پے انجیل او تورات کے ایت ۲۹

مقصود سورة: البشارة للمؤمنین

تفسیر دایت (۱) انفتحنا لک فتنا مینا مونگ فتح در کڑہ تا نہ فتح نکارہ۔ کو من فتح ترے مراد دہ۔ کڑل دے ترے مراد و انہنہ شی نو ہنہ بہ ۸ ہجری کے شوے وہ او صلح حدیبیہ پے ۶ ہجری کے شوے

وہ۔ چہ ہنہ پے فوری داسورة نازل شوے دے۔ نو بعضے خلق ترے فتح مکہ مراد اٹلی او بعضے ترے صلح حدیبیہ۔ چہ کڑل مکہ ترے مراد شی نو مطلب دا صلح حدیبیہ سبب او گر زید و فتح کے۔

پے شگم کال دھرت رسول خوب اولیدو چہ مونگ کے ٹوک د بیت اللہ شریف طواف کوی ٹوک سرد نہ خرابی او ٹوک دے واڑہ کوی۔ چہ کڑل پیغمبر خوب وحی وی چہ صابانے صحابا و نہ بیان ددے خوب

او کڑو۔ نو صحابا پے پھ شول چہ او خود مونگ تہ اللہ طرف نہ اشارہ دہ عمرے کولو۔ مگر نہ نبی او نہ صحابا پورا پوہ شول پے تعبیر دے خوب چہ کال بس بہ دا خوب پے تعبیر سرہ پورا کیگی۔ نو پے و لکیدہ چہ نبی عالم الغیب

نہ دو تعبیرے بل کال نہ برابر کیگی مگر نبی دے کال تہ عمرے تیارے او کڑو۔ او سرہ سولہ سترہ سو صحابا ہم عمرے تیارے کوی۔ چہ کڑل حدیبیہ مقام تہ اور سیدل نو کافر ورتہ نکلے شو چہ تا سو کے تہ

نشے راتے۔ نو نبی حضرت عثمان بطور سفیر اولیگلو چہ سرداران دے راضی کڑی پے عمرہ کولو چہ مونگ جنگ لہ نہ بلکہ عمرے لہ رانگلے پے۔ سرداران دے ورتہ او دے چہ کہ تہ عمرہ کول خواڑے نو اڈرہ مگر نور

ٹوک بہ نہ کوی۔ عثمان او دے چہ رسول پے عمرہ نہ کوی نوزہ شگہ او کڑم نکلے رسول نہ۔ دا آداب او محبت دد صحابا و رسول سرہ۔ پے دھنہ حدیبیہ کے چہ رسول و وضو کوی نو صحابا در رسول د چار اندام او پے پنہل

خ اپوی۔ حالانکہ مدینہ کے دے داخل نہ دو کڑے۔ داوے۔ زکہ چہ دل نہ کفارو لیدل ددوی دا حالت چہ صحابا مین رسول سرہ ددہ چہ دھنہ وضو او پے ہم لاندے زکے تہ پے پیدی نو دودہ وینہ تویدو

تہ بہ شگہ پے پیدی۔ نو داخل دپارہ درعب او چولو دپے کافر و باندے۔ لکہ شگہ چہ دیت اللہ شریف طواف دوران کے وحی او شوہ چہ کہ دا صحابا ہنہ نور او بیماران و لے نہ وی۔ مگر طواف دوران کے دے

نچلہ بہادری نکارہ کڑی۔ دائرہ بینگ و صحابا دو دے کفارو چہ دا حال صحابا اولیدو نو کے تہ نے خبر و کڑو چہ خیال کوے چہ دوی سرہ جنگ اونکرے۔

بحر حال عثمان ہلہ لگ لیت شو دلہ شیطان او از او کڑو چہ عثمان ہلہ شہید کڑے شو۔ پے دے خبر سرہ رسول د زینہ شواو غصہ شو۔ او نے لاندے دیو یو صحابی نہ دا بیعت اٹلی چہ تر مرگہ مرگہ پورے

بہ دوی عثمان بدلہ اٹلی۔ او گورہ رسول عالم الغیب نہ دو۔ ورتہ عثمان خوشہید نہ دو۔ او پے دے مونگ دپارہ دا ہم سبق شو۔ چہ زینل ملگری پے سر صحابا و ٹومرہ غیرت کوو۔

نودے واقعے او بیعت تہ دیکھیگی بیعت رضوان چہ پے ۶ ہجری کے شوے دو۔ اگر چہ دے معاہدہ کے د کافر و طرف نہ شدا سے شرا بیط ہم دو چہ ظاہراً د مسلمانا نو د کزورے نشانی وہ۔ او عمرہ

پرے بار بار نفع شوے ہم ددے مگر رسول بار بار منع کڑے دے او تسلی دے و کڑے دہ۔ آخر دا چہ کافر و ددے معاہدے نچلہ خلاف ورزی پے ۸ ہجری کے او کڑے۔

د معاہدہ صلح حدیبیہ او ددے خلاف ورزی سبب او گر زید ددے کئے چہ پے ۸ ہجری کے شوے دہ تقریباً دس ہزار صحابا پے کچہ جاہدین دو۔

سورة الحجرات مدنی

(ترتیباً ۳۹ بعد از الفتح - نزولاً ۰۶ بعد از مجادلہ)

رابطہ مابقی سہرہ:

شمار	سورة الفتح	سورة الحجرات
۱-	چہر کلہ دلنہ بیان رفتے او شو۔	نوادس نئے سورة کے بیان دامور منظماء دے۔ (اشارہ دے کپے دے خبرے تہ چہر فتح بدے حد نصیب کیگی چہر دے امور و خیال اوسانے)
۲-	ایت ۲۶ افر مائیل چہ صحاباؤ سرہ داکمہ رفتوا لکید لے دہ یعنی دوی ٹول پیدے عمل کوی۔	ایت ۱۳ کے فرمائی ان اکرم عند اللہ انکم (چہر توحید کدے عمل نصیب شی نوعہ تمند بہ شے)
۳-	خاتہ پہ امنوا او شوہ ایت آخری: و صد اللہ الذین امنوا و عملوا الصلحت۔۔۔۔۔	شروع دے سورة پہ امنوا کیگی۔ یا للہ الذین امنوا۔۔۔۔۔
۴-	دے سورة کے کافر و سرہ جنگ بیان دو۔	نودلنہ باغیانوسرہ جنگ بیان دے۔
۵-	آخر کے افر مائیل محمد الرسول اللہ	نودلنہ فرمائی چہ ٹوک در رسول بے ادبی کوی۔ نودھن عمل بر باد دے۔

مقصد سورة: بیان د آداب سیح لاصلاح المعاشرہ (دمعاشرے د اصلاح د پارہ او دے آداب چہ سہرہ ستا جماعت مضبوط کیگی)

دائل آداب پہ یا للہ الذین امنوا سرہ شروع کیگی۔

- ادب (۱) ایت ۱: اللہ او پیغمبر نہ منگے کیگی۔ مطلب د اچہ اللہ حکم او در رسول طریقہ موجود دہ۔ نوجیل پیمر، خواہش او رسم رواج دگی او طریقہ دشرا نو پریدہ ورنہ معاشرہ تباہ کیگی۔
  - ادب (۲) ایت ۲: جمیل اواز د پیغمبر پہ اواز مہ او چتوے یعنی رسم رواج در رسول طریقے نہ مندا او چتوہ۔ ترجیح در کڑہ طریقے در رسول تہ۔
  - ادب (۳) ایت ۶: در کن بارہ کے مکمل تحقیق او کڑہ دانہ چہ ٹوک در تہ در رخ او دوائی او دپور کن پارہ کے بلا تحقیق فیصلہ او کڑے نو جماعت بدے گڈ ووشی۔
  - ادب (۴) ایت ۹: کد جماعت ارکان چلو کے پہ شہر و در ان شی صلحے او کڑہ۔ او کہ پوتن جادوہ کپے صلح نہ کوی نو ہننے بل سرہ امداد او کڑہ چہ بوج راشی بہ ہننے سڑی صلح نہ کوی۔
  - ادب (۵) ایت ۱۱: ایزر کن ۲ ذیل رکن تحقیر نہ کڑی۔ در نہ ملگری بہ تہ نس شی۔
  - ادب (۶) ایت ۱۲: ایزر گمان باندے پہ عمل نہ کوی۔ گمان کول دانسان چیل اختیار کے ندی۔ مگر گمان باندے عمل کول خوا اختیار کے دی۔ ورنہ جماعت ملگری بدے تہ نس شی۔
  - ادب (۷) ایت ۱۳: عزت و تکریم او کڑے دھن چہ ہننے تہ دی۔ اگر چہ عمرے ڈیر کم ولے ندی۔
- بیار دستونو روا تہ نو کے فرمائی چہ منافع بہ چہ ہم دے ادا اولفاظ نہ کوی۔ داحاصل د صورتہ دو باقی ترجمہ اسانہ۔

انتیازات د سورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پدے اوو ادا بود معاشرے چہ دے بل سورة کے نشہ۔
- (۲) سورة ممتاز دے پایت ۴ باندے چہ ٹوک در رسول تہ درے نہ یاد کور د شطرف نہ اواز نہ کوی نو دوی زناور یعنی بے عقلہ دی۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۷ باندے چہ اللہ خو ش کڑے دے تا سورہ ایمان او نہ دے خو ش تا سورہ کفر جب الیکم الایمان و کرہ الیکم الکفر و فسوق و الحصیان
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۰ انما المؤمنون اخوة
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۳ چہ اللہ فرمائی چہ جعلکم شعوبا و قبائل لتعارفوا
- (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۴ قالت الاعراب امانا قل لہم تو منوا و لکن قولوا لاسلمنا و لم یدخل الایمان فی قلوبکم
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۷ باندے یمنون علیک ان اسلموا قل لا تمون علی اسلامکم بل اللہ یمن علیکم ان ھدکم للایمان

سورۃ ق

(ترتیباً ۵۰ بعد از حجرات - نزولاً ۳۳۶ بعد از مرسلات)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورۃ الحجرات	سورۃ ق
۱-	آیت ۱۳ کے اوڑے ان کریم عند اللہ انکم	نور لہ آیت ۳۱-۳۲ اللہ تعالیٰ دمشق منزل خانی چہ ہفتہ جنت دے۔
۲-	آیت ۱۸ کے اوڑے چہ اللہ پوہ دے پے پٹو او پے نکارو	آیت ۶ کے فرمائی چہ سزا ہرزہ پد سوسہ ہم پوہ دے و نعلم ما تو موس بہ نفسہ و نحن اقرب الیہ من جبل الوریڈ
۳-	دے سورۃ کے معاشرے اصلاح دپارہ ۷ آداب بیان کرل	نور دے سورۃ کے اثبات دقیامت کوی (اشارہ دہ پکے دے تہ چہ معاشرہ سدوی نوقیامت کے ہر دے اجرد رت نصیب لہی۔)
۴-	آیت ۲: چا چہ دنیا بڑے ادبی او کڑہ نو عملے بر باد دے۔	آیت ۱۴: چا چہ دنیا بڑے تکذیب او مخالفت کڑے دے نو ہفتہ لہ اللہ تبارہ کڑے دے۔

امتیازات و سورۃ: (۱) سورۃ ممتاز دے پے تعجب دکافر و پے اثبات دقیامت آیت ۲

(۲) سورۃ ممتاز دے پے بیان د جبل الوریڈ باندے (دزڑہ رگ) آیت ۱۶

(۳) سورۃ ممتاز دے پے دے بیان چہ قیامت کے بہ انسان نہ پردے لے کر شی - آیت ۲۲

(۴) سورۃ ممتاز دے پے ہنوفرشنو چینی او گس طرف تہ تاتے دی - آیت ۱۷

مقصد سورۃ: اثبات دقیامت او دلائل عقلیہ پے قیامت باندے۔

فرمائی چہ نبی کریم پے داختر پے ورز دا سورۃ ق پے مانزہ کے ڈیروستو۔ کذا لک الخروج داوے؟ زکہ چہ داختر پے ورز ہر سڑے دچیل دس مطابق پے چیل جبل لباس کے راوتے وی دکورنہ۔
نور دے قیامت کے بہ چیل عمل او عقیدے مطابق انسان دز کے نہ راوی۔

مختصر خلاصہ قرآن کریم پے اعتبار دہم سرہ تلور حصے دے: (۱) فاتحہ - ماندہ آخرہ پورے: الخالق لکل شیء ہوا اللہ (۲) انعام - بنی اسرائیل پورے: المرئی لکل شیء ہوا اللہ (۳) کہف - احزاب پورے: الباری لکل شیء ہوا اللہ (۴) سبا - ناس پورے: اثبات دقیامت + نفی دشفاعت تھری کوی۔

دا اوسہ پورے چہ تلور حصہ کے دسباند واخلمہ تر حجرات پورے کوم سورۃ نہ بیان شول۔ پے ہفتے کے نفی دشفاعت تھری اوشوہ۔ اودا نکلے سورۃ نہ (ق ذاریات طور) اثبات دقیامت کوی بالترقی لکہ ق کے دانی کذا لک الخروج نو ذاریات ۵-۶ کے فرمائی انما تو عدون لصادق وان الدین لواقع طور ۷-۸ کے فرمائی مالہ من دافع نو پدے ویدے سورۃ نو کے اثبات دقیامت دے بالترقی۔

دقران دا تلور حصہ پے دولس (۱۲) بابو تقسیم دہ:

باب (۱): سورۃ سبا + فاطر + یس (دے سورۃ نو دی)

باب (۲): سورۃ الصافات + ص + زمر (دے سورۃ نو دی)

باب (۳): سورۃ مؤمنین + حم سجدہ + شورا + زخرف + دخان + چاشیہ + احقاف (اودہ سورۃ نو دی)

باب (۴): سورۃ محمد + فتح + حجرات (دے سورۃ نو دی)

باب (۵): سورۃ ق + ذاریات + طور (دے سورۃ نو دی)

باب (۶): سورۃ نجم + قمر + رحمن + واقعہ (تلور سورۃ نو دی)

باب (۷): سورۃ حدید + مجادلہ + حشر + محمد صف جمعہ منافقین + تہانین + طلاق + تحریم (لس سورۃ نو دی)

باب (۸): سورۃ ملک + قلم + حاقہ + معارج + نوح + جن (ہیک سورۃ نو دی)

باب (۹): سورۃ مزمل + مدثر (دوہ سورۃ نو دی)

باب (۱۰): سورۃ قیامتہ + دھر + مرسلت + نبا + نازعات + عبس + تکویر + انفطار + مطففین + انشقاق + جرود + طارق (دولس سورۃ نو دی)

باب (۱۱): سورۃ الاعلیٰ + غاشیہ + فجر + بلد + شمس + لیل (ہیک سورۃ نو دی)

باب (۱۲): سورۃ ضحیٰ + انشراح ----- ترعہ پورے (دولس سورۃ نو دی) چہ سورۃ نو نہ بیان دہ مقاصد اربہ، روشہا تو اوتہد من الدینا اور تغیب الی الآخرة کوی۔

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**